

Ulkoministeriön viestintä- ja
globaalikasvatuksen
(VGK) tuen evaluointi
2015-2020

oikeudet kehitys demokratiakehitys
tiedonvälitys
tiedonvälitys
pakolaisuus globaali demokratia
erilaisuuden kansalaisuus eriarvoisuus
lasten kuluttaminen lapsen luonnonvarat
ympäristö nuoret kauppa dialogi rauhantodent
syrjintä kestävä rauha osallisuus
hauraat kehitysyhteistyö koulutus turvallisuus
konfliktien valtiot konfliktit oikeus osallisuus
talous solidaarisuus Afrikka diaspora
naiset kulttuuri vähentäminen
taminen ekologinen kehitysmaat media
muutos kumppanuus vastuu yhdenvertaisuus
uskonnonvapaus inhimillinen tasa-arvo

Arviointiraportti 2.9.2020

Veera Pensala ja Paul Silfverberg
Kehitysyhteistyötoimisto ZULU

Sisällysluettelo

SISÄLLYSLUETTELO	3
TIIVISTELMÄ	5
SUMMARY	8
1. JOHDANTO	11
1.1. ARVIOINNIN TAVOITTEET JA LAAJUUS	11
1.2. METODOLOGIA	11
2. ULKOMINISTERIÖN VIESTINTÄ- JA GLOBAALIKASVATUSTUKI	13
3. ARVIOINNIN HAVAINNOT	17
3.1 TARKOITUKSENMUKAISUUS	17
3.2 TULOKSELLISUUS JA KEHITYSVAIKUTTAVUUS	20
3.3 TEHOKKUUS	30
3.4 TÄYDENTÄVYYS	35
4. KANSAINVÄLISIÄ KOKEMUKSIA GLOBAALIKASVATUKSEN STRATEGIATYÖSTÄ	37
4.1 IRLANTI	37
4.2 PORTUGALI	39
5. JOHTOPÄÄTÖKSET JA SUOSITUKSET	42
5.1 JOHTOPÄÄTÖKSET	42
5.2 SUOSITUKSET	44
RAPORTIN LIITTEET	48
LIITE I Toimeksianto	
LIITE II Arviointimatriisi	
LIITE III Tapausesimerkit 4 hankkeen muutoksista kohderyhmissä	
LIITE IV Arvioinnissa haastatellut ihmiset	
LIITE V Arvioinnissa käytetty kirjallinen aineisto	
LIITE VI Luettelo VGK-tukea saaneista järjestöistä 2015-2020	
LIITE VII Verkkopohjaisen kyselyn runko ja luettelo kyselyyn vastanneista järjestöistä	
LIITE VIII Järjestöyöpajan kysymykset ja luettelo osallistuneista järjestöistä	
LIITE VIII Taulukko VGK-tuen arviointikriteereistä hakukierroksilta 2015, 2016 ja 2018	

LYHENTEET

DAC	Development Assistance Committee, Kehitysapukomitea
GENE	Global Education network
ODA	Official Development Assistance, virallinen kehitysapu
OECD	Organisation for Economic Co-operation and Development, Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestö
OKM	Opetus- ja kulttuuriministeriö
OM	Oikeusministeriö
OPH	Opetushallitus
RBM	Results based management, tulosohjaus
SDG	Sustainable development goal, kestävä kehityksen tavoite
UM	Ulkoministeriö
UNDP	United Nations Development Programme, YK:n kehitysohjelma
UNEG	United Nations Evaluation Group, YK:n arviointiryhmä
VGK	Viestintä- ja globaalikasvatus
YM	Ympäristöministeriö

KUVAT JA TAULUKOT

Kuva 1	VGK-instrumentin muutosteoria
Kuva 2	Infografiikka VGK- tuesta 2015-2020
Kuva 3	VGK-hankkeiden kohderyhmät 2015–2020
Kuva 4	Hakuprosessin ja raportoinnin toimivuus. Verkkopohjaisen järjestökyselyn tulokset
Kuva 5	Muutokset kohderyhmissä
Kuva 6	Hankkeiden jakautuminen eri kategorioihin eri hakukierroksilla
Kuva 7	Irlannin kehityskasvatuksen sisällöt
Taulukko 8	Kehityskasvatuksen toimijat ja roolit Portugalissa
Taulukko 9	Portugalin kehityskasvatusstrategian (2018-2022) tavoitteet ja toiminnot

TIIVISTELMÄ

Ulkoministeriö myöntää valtionavustuksia suomalaisille kansalaisjärjestöille ajallisesti ja paikallisesti rajattuihin kehitysviestinnällisiin ja globaalikasvatuksen (VGK) hankkeisiin. VGK-instrumentti evaluoitiin ensimmäisen kerran kesällä 2020, tarkoituksena arvioida, miten tämä viestintä- ja globaalikasvatustuki on saavuttanut tavoitteensa lisätä suomalaisten tietoisuutta kehityskysymyksistä, miten tuki on osallistanut ja aktivoinut kansalaisia toimimaan kehityskysymysten parissa, sekä miten tämä on vaikuttanut Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen. Arviointi kohdistui vuosina 2015, 2016 ja 2018 toteutettujen VGK-hakukierrosten hyväksytyihin hankkeisiin.

Vuosien varrella VGK-tuen rahoitus on kanavoitunut hyvin monenlaiseen ja moninaiseen toimintaan, mikä on herättänyt kysymyksiä rahoituksen kokonaisvaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta. Arviointi vastasi tähän haasteeseen pyrkien nostamaan esiin VGK-tuen keskeiset tulokset ja opit, sekä antamaan konkreettisia ja tarkoituksenmukaisia suosituksia tukimuodon kehittämiseen, ml. syksyllä 2020 avautuva uusi hakukierros.

Arvioinnin toteuttivat Veera Pensala ja Paul Silfverberg kesä-elokuussa 2020. Evaluointimetodologiassa keskityttiin ennen kaikkea ulkoministeriöltä, järjestöiltä ja asiantuntijoilta kerättyyn dokumentaatioon (hyväksytyjen hankkeiden suunnitelmat ja raportit, ministeriön linjaukset ja ohjeistukset, VGK-toimintaan liittyviä muita raportteja). Vaikka suurin osa työstä tehtiin asiakirja-analyysinä, arviointiprosessiin kuului myös sidosryhmien haastatteluita, järjestökysely sekä osallistava työpaja järjestöjen kanssa. Arvioinnissa konsultoitiin lisäksi muita kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kanssa toimivia ministeriöitä ja tahoja. Arviointiin sisältyi myös pienimuotoinen tarkastelu kahden vertaismaan globaalikasvatusstrategioista (Irlanti ja Portugali).

KESKEISET HAVAINNOT JA JOHTOPÄÄTÖKSET

Tarkoituksenmukaisuus. Viestinnän ja globaalikasvatuksen hankkeet ovat hyvin linjassa Agenda 2030:n ja alatavoitteen 4.7 kanssa. VGK-hankkeet ovat Agenda 2030 hengen mukaisia, kohderyhmiään osallistavia ja aktiiviseen maailmankansalaisuuteen kasvattavia.

4.7-yhteistyötä ulkoministeriön eri yksiköiden välillä on vahvistettu viimeisen kahden vuoden aikana, samoin kuin laajemmin eri hallinnonalojen kesken. Ministeriön sisällä ei kuitenkaan vielä täysimääräisesti ymmärretä VGK-työn merkitystä Agenda 2030:n toimeenpanossa ja tavoitteiden saavuttamisessa. Erityisesti globaalikasvatus edellyttää myös laajempaa yhteistyötä eri hallinnonalojen välillä. Tiedon jakaminen, hakukierrosten aikainen yhteistyö sekä globaalikasvatuksen strategian yhteinen kehittäminen voivat kasvattaa sekä tuen vaikuttavuutta että tuloksellisuutta.

Järjestöt ovat kiinnittäneet hankkeissaan huomiota laajaan maantieteelliseen kattavuuteen ja viimeisen hakukierroksen hankkeiden suorat toiminnot kattavat hyvin lähes koko Suomen aivan pohjoisinta Suomea lukuun ottamatta. VGK-tuki tavoittaa tällä hetkellä varsin hyvin koululaisia, opettajia sekä kehityskysymyksistä jo valmiiksi kiinnostuneita kansalaisia. Rajallisilla resursseilla ei ole välttämättä tarkoituksenmukaista yrittää tavoittaa kriittisimpiä uusia kohderyhmiä, mutta formaalin koulutuksen ulkopuolelle jää kehityskysymyksistä kiinnostuneiden ja kriittisten väliin iso joukko suomalaisia, jotka saattaisivat olla otollisia kohderyhmiä kehityskysymyksille ja globaalin vastuun asialle.

Tuloksellisuus / kehitysvaikuttavuus. VGK-hankkeet ovat saavuttaneet omat hanketavoitteensa hyvin. Myös VGK-tuen periaatteellinen tavoite 'lisääntynyt suomalaisten tietoisuus kehityskysymyksistä ja kansalaisten osallistaminen niihin'

toteutuu hankkeissa hyvin. VGK-tuella on tuettu moniäänistä ja moniarvoista kansalaisyhteiskunnan toimijajoukkoa, joka on toteuttanut monipuolisesti kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen hankkeita Suomessa ja tavoittanut hyvin erilaisia kohderyhmiä ruohonjuuritasolla. Tuen kokonaisvaikuttavuutta ei kuitenkaan pysty arvioimaan tämän arvioinnin puitteissa. Tukimuotoa tulisivat arvioida, jotta tiedetään millaisia vaikutuksia saadaan aikaan ja miten rahoitusinstrumenttia voidaan kehittää tuloksellisempaan suuntaan. Tuloksellisuutta parantaisi myös selkeän kansallisen globaalikasvatusstrategian laatiminen; sen kautta voitaisiin sekä edistää yhteistyötä että luoda tuelle pitkäjänteisemmät ja selkeämmin kohdennetut puitteet.

Tuen määrän väheneminen, kasvanut hankkeiden vaatimustaso ja kilpailu hanketuesta ovat kaventaneet tukea saavan joukon pieneksi (vain 14 järjestöä vuoden 2018 haussa), mikä on kaventanut toimijajoukon ja hankkeiden monimuotoisuutta. Viestintä- ja globaalikasvatustyössä tavoitellut muutokset vaativat aikaa, ja lyhyt hankeperusteinen työ ei takaa työn pysyvyyttä ja jatkuvuutta. Kaksivuotisiin hankkeisiin siirtyminen on tuonut kasvatukselliselle työlle pitkäjänteisyyttä, mutta kaksivuotisuus voi samalla estää ajankohtaisten pienempien viestintähankkeiden toteuttamisen, vaikka niille on selvästi tarvetta. Evaluaatio nosti selvästi esille sen, että kehitysviestintään tarvittaisiin joustavaa ja ketterää rahoitusta, jolla pystyttäisiin tarttumaan ajankohtaisiin kehityskysymyksiin, tavoittamaan laajoja uusia kohderyhmiä sekä haastamaan kehityspolitiikkaa. Tämä edellyttää jatkossa rahoituksen toimintamallien kehittämistä; nykyinen rahoitus luo edellytyksiä lähinnä pitkäjänteisemmälle globaalikasvatukselle. VGK-toiminnan ohjelmatuki (vrt. ohjelmatukijärjestöt) voisi vahvistaa kasvatuksellisen toiminnan pitkäjänteisyyttä samalla kun se mahdollistaisi akuutteihin tilanteisiin reagoivat pienimuotoisemmat viestintätoimet.

Tehokkuus. Järjestöt soveltavat toiminnassaan varsin hyvin tulosperusteista toimintamallia. Kehittämistarvetta on lähinnä laadullisessa seurannassa ja siihen liittyvässä raportoinnissa. Hankkeiden tavoitteiden asettaminen oikeille muutostasoille helpottaisi systemaattisen ja tarkoituksenmukaisen seurannan kehittämistä.

Haku- ja raportointikaavakkeet ovat selkeitä, mutta raskaita erityisesti pienille järjestöille ja hankkeille. Tavoitteet/tulokset/tuotokset ovat haku- ja raportointikaavakkeissa osittain sekaisin. Sähköisten lomakkeiden toimivuuden kanssa on edelleen haasteita.

Viimeisen hakukierroksen hankejaottelu kolmeen kategoriaan toisaalta selkiytti hankkeiden fokusta osalle hakijoita, toisille taas ei juurikaan tuonut lisäarvoa vaan saattoi jopa ohjata suunnittelua väärällä tavalla. Käytännössä kaikki rahoitusta saaneet hankkeet tekivät sekä globaalikasvatusta että viestintää erilaisin painotuksin. Rahoituksen sitominen etukäteen eri kategorioille voi rajoittaa hankkeiden sisältöjä ja heikentää toiminnan monimuotoisuutta. Ministeriö voi silti nostaa esiin kullakin hakukierroksella jonkin kehityspoliittisesti tärkeän erityisteeman.

Gloaalikasvatus-termi ymmärretään eri tavoin eri toimijoiden keskuudessa, mikä vaikuttaa muun muassa siihen, että eri toimijoiden on vaikea tunnistaa ja ymmärtää VGK-työn koordinaation ja yhteistyön tärkeyttä.

Täydentävyys. VGK-tuella on selkeä lisäarvo kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kentällä Suomessa. Viestintä- ja globaalikasvatustuella tuetaan moniäänisen ja -arvoisen kansalaisyhteiskunnan toimijoiden viestinnällistä ja kasvatuksellista työtä, jolla on merkittävä rooli osana Agenda 2030 toimeenpanoa sekä kaikkien sen tavoitteiden saavuttamista. Järjestöjen työ täydentää viranomaisviestintää ja sillä vaikutetaan Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen ja edistetään suomalaisten tukea kehitysyhteistyölle. Siinä kun opetushallinnon tuki on suunnattu oppilaitoksille, kohdentuu UM:n VGK-tuki järjestöille, mikä luo samalla edellytyksiä oppilaitosten ja järjestöjen väliselle yhteistyölle.

SUOSITUKSET

Välittömät suositukset

1. Tulevien hakukierrosten valmistelussa olisi hyvä käydä keskustelua järjestökentän kanssa VGK-tuen haun sisällöstä ja painopisteistä. Uuden rahoituskauden aikana tulisi kehittää myös laajemmin dialogia järjestökentän kanssa. Myös järjestöjen kesken tiedon- ja kokemusten vaihto on tärkeää.
2. Haku- ja raportointilomakkeet tulisi korjata virheiden sekä laajemman oppimisen osalta. Myös linkitystä Agenda 2030:een voisi lisätä keräämällä tiedon hankkeiden agendaan linkittyvistä tavoitteista hakulomakkeissa. Hakuohjeissa on hyvä jatkaa suosituksia yhteistyöstä eri toimijoiden kesken, kannustaa kestävien rakenteiden löytämistä sekä uusien kohderyhmien tavoittamista. Suositusten ei tulisi olla pois sulkevia. Evaluointi suosittelee joustavuutta hankkeiden kategorioiden valinnassa siten, ettei jaosta tule keinotekoisia ja hankkeiden sisältöä kaventavia. Tuettavien hankkeiden määrää eri kategorioissa ei ole tarkoituksenmukaista määrätä etukäteen. Kategorisointi voi siten olla lähinnä informaatiota rahoituksen kohdentumisesta, ei toimintaa rajaavaa.
3. Hankkeiden tulosseurantaa ja tulosanalyysia tulisi kehittää esimerkiksi koulutuksella tai järjestöjen välisellä tiedonvaihdolla. Tulosten mittaamista tukeva seuranta- ja raportointiohjeistus voisi myös helpottaa tuloksista raportointia. Kasvatuksellisissa hankkeissa tulisi löytää työkaluja, joilla muutoksia tulostasolla voidaan kohderyhmissä mitata helposti mutta systemaattisesti. Hankkeiden vaatimustasoa ja hankkeiden edellyttämää hallintotyötä ei saisi enää kasvattaa, vaan pikemminkin keventää.
4. Yhteistyötä ja sen kehittämistä tulisi jatkaa ulkoministeriön eri yksiköiden kanssa, jotta VGK-työ linkittyä laajempaan Agenda 2030 työhön ministeriössä ja jotta ymmärrys työn merkityksestä agendan jalkauttamisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa ministeriön sisällä kasvaa.
5. Globaalikasvatukseen liittyvää poikkihallinnollista tiedonvaihtoa, yhteistyötä ja koordinaatiota tulisi vahvistaa ja kehittää edelleen. Tulevien hakukierrosten valmistelussa tulisi konsultoida ainakin opetushallitusta, opetus- ja kulttuuriministeriötä sekä ympäristöministeriötä. Relevanttien hanke-esitysten kommentointi näiden toimijoiden puolesta on myös tärkeää.

Strategiset suositukset

6. Viestintä- ja globaalikasvatusinstrumentille tulisi luoda tavoitteet, jotka ovat paremmin linjassa Agenda 2030:n kanssa.
7. Globaalikasvatus-termi tulisi määritellä ja sanoittaa hyvin auki. Samassa yhteydessä tulisi pohtia onko käsite edelleen toimiva, vai tulisiko itse termiäkin myös päivittää.
8. Evaluaatio suosittaa, että VGK-toimintaa tukevat ministeriöt käynnistäisivät strategiaproessin, jonka tulokseksi luotaisiin kansallinen VGK-strategia, tai rajatumpi globaalikasvatusstrategia. Strategiatyö tarjoaisi puitteet pohtia syvällisemmin VGK-toiminnan painopisteitä ja toimijoiden roolia sekä rahoitusjärjestelyitä. Strategiatyössä tulisi myös aktiivisesti konsultoida järjestöjä ja alan asiantuntijoita kuten tutkijoita.
9. VGK-työn määrää ja vaikuttavuutta voitaisiin nostaa lisäämällä kehitysviestintää osaksi myös muiden kehitysyhteistyön rahoitusinstrumenttien toimintaa.
10. VGK-työn rahoitusta tulisi kasvattaa, jotta jatkossakin varmistetaan riittävän laaja kehitysviestintä ja globaalikasvatuksen laajuus ja moninaisuus. Strategiatyön puitteissa pohdittava korirahoitus voisi parantaa tilannetta, minkä lisäksi tuki tulisi lyhyellä aikajänteellä palauttaa leikkauksia edeltävälle tasolle.
11. VGK-tuki-instrumentti tulee evaluoida säännöllisesti, jotta tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta voidaan arvioida. Ulkoministeriön tilaamaan kehityskysymyksiä koskevaan periodiseen kyselyyn voitaisiin myös lisätä muutama globaalikasvatuksen vaikuttavuutta kartoittava kysymys.

SUMMARY

The Ministry for Foreign Affairs of Finland supports Finnish CSOs for development communications and global education projects. The funding instrument was for the first time evaluated in summer 2020, with the purpose to assess how the development communications and global education support has achieved its goal of raising awareness of development issues in Finland, how the support has involved and activated citizens to work on development issues, and how this has contributed to the achievement of Finland's development policy objectives. The evaluation focused on approved projects of the application rounds carried out in 2015, 2016 and 2018.

Over the years, funding has been channeled into a wide range of activities, raising questions about the overall effectiveness and impact. The evaluation responded to this challenge, aiming to highlight the key results and lessons learnt, and to make concrete and meaningful recommendations for developing the instrument, including the new application round opening in autumn 2020.

The evaluation was carried out by Veera Pensala and Paul Silfverberg from June to August 2020. Evaluation methodology focused mainly on documentation collected from the Ministry of Foreign Affairs, associations and experts (plans and reports of approved projects, ministry guidelines, other reports related to support). Although most of the work was carried out as a document analysis, the evaluation process also included stakeholder interviews, a CSO survey and an inclusive workshop with organisations. Other ministries and entities working with development communications and global education were also consulted. A small review of global education strategies in two peer countries (Ireland and Portugal) was also conducted.

MAIN FINDINGS AND CONCLUSIONS

Relevance. Communications and global education projects are well aligned with Agenda 2030, its objectives and specifically its sub-objective 4.7. Projects encourage their target groups towards active global citizenship.

Cooperation on 4.7 work between various departments of the Ministry of Foreign Affairs has been strengthened over the last two years, as has also been done with other ministries. However, the role of communications and global education work in implementing the 2030 Agenda in Finland and achieving the objectives is not yet fully understood within the Ministry. Global education also requires greater cooperation between ministries. Sharing information, cooperation during the application rounds and joint development of global education strategy can further increase both the effectiveness and impact of the support.

Altogether, the organisations have paid attention to widen the projects' geographical coverage. The direct activities of the projects in the last application round cover almost the whole of Finland, with the exception of the very northernmost Finland. The support currently reaches school children, teachers and citizens already interested in development issues. Limited resources may not be appropriate to try to reach the most critical new target groups, but a large number of Finns could be reached e.g. through non-formal education.

Effectiveness / development impact. The projects have achieved their objectives well, and they contribute well to the funding instrument's overall objective of 'raising awareness and involvement of Finns in development issues'. The instrument has supported a diverse and pluralistic group of civil society actors, which have implemented a wide range of

development communications and global education projects in Finland and reached different target groups especially at grassroots level. However, it is not possible to assess the overall effectiveness of the support within this evaluation. The development communications and global education instrument should be regularly evaluated in order to identify the impact and how the instrument can be developed in a more effective direction. Preparation of a national global education strategy would also increase effectiveness and impact, and improve cooperation as well as provide more long-term and better targeted basis for communications and global education work.

The decreased level of funding, increased level of project requirements and competition for project support have reduced the number of supported CSOs to mere 14 CSOs in 2018, which has reduced the diversity of the actors and projects. Changes in attitudes, values and behavior require time, and short project-based work does not guarantee sustainability and continuity of the work. The transition to two-year projects has brought continuity to educational work, but at the same time it may prevent the implementation of smaller communication projects, although there is clear a need for them. The evaluation clearly highlighted the need for flexible and agile funding for development communications projects, which would address current development issues, reach new target groups and challenge development policy. This will require the development of the instrument in the future. More programme-based longer-term support for global education projects could strengthen the continuity of educational activities, while enabling also smaller-scale communication activities responsive to acute situations.

Efficiency. The supported organisations follow the principles of results-based management well. Development needs are found mainly in qualitative monitoring and related reporting. Setting project objectives at the right level of change would facilitate the development of systematic and appropriate monitoring.

The application and reporting forms are mainly clear, but are rather burdensome for small organisations and projects. The objectives/results/outputs are partly mixed in the forms. There are still challenges with the functionality of electronic forms.

The last application round had three categories (communications, global education and corporate responsibility) for the organisations to choose from. For some applicants this clarified the focus of the projects, while for others it did not add much value or even misguided project planning. In practice, all projects that received funding carried out both global education and communications activities with different emphasis. Restricting the funding to certain categories may limit the content of projects and reduce the diversity of activities. The ministry may still highlight relevant development policy themes for specific application rounds.

The term "global education" is understood in different ways among different actors, which contributes, among other things, to the difficulty of identifying and understanding the importance of coordination and cooperation within different actors, including ministries.

Complementarity. The funding instrument has a clear added value in the field of development communications and global education in Finland. The instrument supports the communication and educational work of civil society actors and plays an important role in the implementation of the 2030 Agenda in Finland and contributes to the achievement of all agenda's objectives. The work of the organisations complements the communication of the authorities, contributes to the achievement of Finland's development policy objectives and promotes Finnish support for development cooperation. While support provided by the education sector administration is provided to the educational institutions, the support of MFA is directed to CSOs, providing also grounds for cooperation between institutions and CSOs.

RECOMMENDATIONS

Immediate recommendations

1. In preparing future application rounds, it would be a good idea to discuss the content and priorities of the support with the CSOs. During the new funding period, a broader dialogue with and within the CSOs should also be developed. It is also important for organisations to exchange information and experience between themselves.
2. Application and reporting forms should be corrected for some errors and enabling wider learning. Linkages to 2030 Agenda could also be strengthened by elaborating linkages more concretely in the application forms. In project guidelines, it is a good idea to continue the recommendations for a) cooperation between different actors, b) finding sustainable structures for projects, and c) the reaching of new target groups. Evaluation recommends flexibility in project categories so that the division does not become artificial and narrow the content of the projects. It is not appropriate to pre-determine the number of projects to be supported in different categories. Categories would thus be mainly informative, not limiting operations.
3. Project monitoring and results analysis at outcome level should be developed, for example through training or exchange of information between organisations. Guidance on monitoring and reporting could also facilitate reporting of results. CSOs should find appropriate tools to measure changes at the outcome level. The level of project requirements and the administrative work required for the projects should be reduced.
4. Cooperation should be continued with the various departments of the Ministry for Foreign Affairs in order to link the work to the wider work of the 2030 Agenda in the ministry and to increase understanding of the importance of the development communications and global education work in Agenda work and achieving its objectives in Finland.
5. Cross-sectoral exchange of information, cooperation and coordination in the field of global education should further be strengthened and developed with other ministries. At least the National Board of Education, the Ministry of Education and Culture and the Ministry of the Environment should be consulted in the preparation of future application rounds. Commenting on relevant project proposals on behalf of these actors is also important.

Strategic recommendations

6. The objectives of the communications and global education instrument should be updated so that they are more in line with the 2030 Agenda and its objectives.
7. The term "global education" should be defined clearly. At the same time, consideration should be given to whether the concept is still working, or whether the term itself should also be updated.
8. The evaluation recommends that ministries and other actors working with global education should launch a strategy process to create a national global education strategy. The strategy work would provide a framework for deeper reflection on the priorities and the role of actors as well as on financial arrangements. The strategy work should also actively consult organisations and experts from CSOs and academia.
9. The overall volume and effectiveness of communications and global education work could be increased by increasing communications and global education work as part of the activities of other development cooperation instruments of the Ministry for Foreign Affairs.
10. Funding for communications and global education work should be increased in order to ensure the continuation of the work that is effective and has impact. In short term, the funding should be restored to pre-cut levels prior to 2015. In the context of the strategy work, basket funding could improve the situation for global education projects.
11. The communications and global education instrument must be evaluated regularly in order to assess its effectiveness and impact. A few questions about the effectiveness of global education could also be added to the periodic public survey on development issues commissioned by the Ministry for Foreign Affairs.

1. Johdanto

1.1. Arvioinnin tavoitteet ja laajuus

Evaluaation tarkoituksena on ollut arvioida, miten VGK-tukimuoto on saavuttanut tavoitteensa lisätä suomalaisten tietoisuutta kehityskysymyksistä, miten tuki on osallistanut ja aktivoinut kansalaisia toimimaan kehityskysymysten parissa, sekä miten tämä on vaikuttanut Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen. Evaluoinnin konkreettisina tavoitteina on ollut arvioida:

- Mitä VGK-tuesta voidaan oppia, ja mitkä ovat tukimuodon keskeisimmät haasteet
- Mikä on VGK-tuen lisäarvo kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kentällä Suomessa; sekä
- Miten tuloksellisuus ja vaikuttavuus näyttäytyvät VGK-tuessa, ja mihin suuntaan tukea tulisi kehittää näiden edistämiseksi vastaisuudessa

Arviointi kohdistuu vuosina 2015, 2016 ja 2018 toteutettujen VGK-hakukierrosten hyväksytyihin hankkeisiin. Tarkempi toimeksianto ja arviointimatriisi löytyvät raportin liitteistä 1 ja 2.

Ulkoministeriö ei ole aiemmin arvioinut VGK-tukea erikseen omana kokonaisuutenaan. Vuosien varrella VGK-tuen rahoitus on kanavoitunut hyvin monenlaiseen ja moninaiseen toimintaan, mikä on herättänyt kysymyksiä rahoituksen kokonaisvaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta. Johtuen hankkeiden suuresta määrästä ja niiden keskinäisestä erilaisuudesta, hallinnonin jakautumisesta useille ja vaihtuville vastuuhenkilöille sekä tietojärjestelmien automaattisen koostamisen rajoitteista tuen tuloksia on nähty haastavana vetää yhteen.

Arviointi vastaa tähän haasteeseen pyrkien nostamaan esiin VGK-tuen keskeiset tulokset ja opit, sekä antamaan konkreettisia ja tarkoituksenmukaisia suosituksia tukimuodon kehittämiseen, ml. syksyllä 2020 avautuva uusi hakukierros. Arviointi pyrkii antamaan myös vastauksia siihen, miten tukimuotoa tulisi kehittää strategisempaan suuntaan sekä miten tukimuoto istuu laajempaan kehitysyhteistyön kokonaisuuteen ja Agenda 2030 tavoitteisiin. Arvioinnin keskeisiä hyödynsaajia ovat kehitysviestintää ja globaalikasvatusta toteuttavat järjestöt, ulkoministeriön ao. yksiköt, minkä lisäksi arvioinnin tuloksia voidaan hyödyntää myös hallinnonalojen välisessä koordinaatiossa sekä muiden VGK-toimijoiden kanssa käytävässä vuoropuhelussa sekä yhteistyössä.

1.2 Metodologia

1.2.1 Arvioinnin lähestymistapa ja -menetelmät

Arvioinnin toteuttivat Veera Pensala ja Paul Silfverberg kesä-elokuussa 2020. Arvioinnin toteuttajat ovat sitoutuneet UNEG:in hyväksymään arviointien eettisiin ohjeistuksiin. Arviointi toteutettiin ulkoministeriön arviointikäytännön periaatteiden mukaisesti ja siinä noudatettiin myös UNEG:in määrittämiä arviointien eettisiä periaatteita.

Arviointi tarkasteli viestintä- ja globaalikasvatustukea toimeksiantoasiakirjassa (liite 1) määriteltyjen evaluointikysymysten näkökulmasta, heijastaen OECD-DACin evaluointikriteerejä siinä määrin, kun ne ovat tukimuodon kannalta relevantteja (mm. tarkoituksenmukaisuus, kehitysvaikuttavuus, täydentävyys ja tehokkuus).

Evaluointimetodologiassa keskityttiin ennen kaikkea ulkoministeriöltä, järjestöiltä ja asiantuntijoilta kerättyyn dokumentaatioon (hyväksytyjen hankkeiden suunnitelmat ja raportit, ministeriön linjaukset ja ohjeistukset, VGK-toimintaan liittyviä muita raportteja). Vaikka suurin osa työstä tehtiin asiakirja-analyysinä, arviointiprosessiin kuului myös sidosryhmien haastatteluita ja osallistava työpaja järjestöjen kanssa. Arvioinnissa konsultoitii lisäksi muita kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kanssa toimivia ministeriöitä ja tahoja.

Alla kuvatuin menetelmin kerättävä määrällinen ja laadullinen tieto analysoitiin arviointikysymysten ja tarkentavien kysymysten näkökulmasta tekstianalyysin, luokittelun ja määrällisen analyysin keinoin.

Arvioinnissa käytettiin seuraavia menetelmiä:

1. **Asiakirja-analyysi.** Arvioinnissa tehtiin kirjallisen aineiston laadullinen ja määrällinen analyysi arviointikysymysten näkökulmasta (luettelo arvioinnissa käytetystä kirjallisesta aineistosta liitteessä 5). Kansallisen aineiston lisäksi arvioinnissa tarkasteltiin kahden Euroopan maan (Irlanti ja Portugal) VGK-tuen vertaisarviointeja.
2. **Puolistrukturoidut avainhenkilöhaastattelut** (27 kpl). Arvioinnissa konsultoitii kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kanssa toimivia ministeriöitä sekä muita sidosryhmiä avainhenkilöhaastatteluun, joiden avulla kerättiin ensisijaisesti laadullista tietoa VGK-tuki-instrumentista (lista haastatelluista henkilöistä liite 4). Haastattelut toteutettiin Teams-sovelluksen avulla.
3. **Verkkopohjainen kysely** (29 vastausta). Arvioinnissa toteutettiin SurveyMonkey-ohjelmalla toteutettu verkkopohjainen järjestökysely, missä tarkennettiin ja syvennettiin hankeraporteista löytyvää tietoa hankkeista. Kysely lähetettiin kaikille hakukierroksilla 2015, 2016 ja 2018 tukea saaneille järjestöille (verkkopohjaisen kyselyn runko löytyy liitteestä 7).
4. **Työpaja** (12 järjestöä + Fingo). Arvioinnissa järjestettiin lisäksi fasilitoitu työpaja Fingossa 17.8.2020 (järjestötyöpajan kysymykset löytyvät liitteestä 8). Työpajan tarkoituksena oli keskittyä jakamaan järjestöjen kesken hyviä käytänteitä, oppeja sekä miettimään yhdessä tukimuodon kehittämistä vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden parantamiseksi. Työpajaan kutsuttiin kaikki 51 tuen saanutta järjestöä hakukierroksilta 2015, 2016 ja 2018; viimeisimmän haun järjestöt olivat hyvin edustettuja työpajassa.
5. **Tapausesimerkit** (4 kpl). Arvioinnissa tarkasteltiin lisäksi neljän toimintateeman (viestintä, kouluuyhteistyö, yritys vastuullisuus ja vapaa sivistystyö) alla toteutettuja hankkeita. Tapausesimerkeissä kuvataan lyhyesti hankkeiden toimintamalleja sekä hankkeiden kohderyhmissä aikaansaatuja muutoksia.

1.2.2 Metodologian haasteet ja rajoitukset

Arvioinnin toteutus sijoittui ajallisesti kesäkuukausille (kesä-, heinä- ja elokuu), mikä vaikutti tukea saaneiden järjestöjen mahdollisuuksiin vastata järjestökyselyyn sekä osallistua järjestötyöpajaan. Verkkokyselyn vastausprosentti oli kohtuullinen (38 %), mutta etenkin hakukierroksella 2018 rahoitusta saaneet järjestöt vastasivat aktiivisesti kyselyyn (86 %). Myös järjestötyöpajaan osallistui aktiivisesti viimeisellä hakukierroksella tukea saaneita järjestöjä (43 %). Myös korona-epidemia on vaikuttanut arviointiin; kaikki haastattelut ja työpajat toteutettiin verkkopohjaisesti.

VGK-tuelle asetettujen tavoitteiden (lisääntynyt suomalaisten tietoisuus kehityskysymyksistä ja kansalaisten osallistaminen niihin) arviointiin oli käytössä rajoitetusti seurantatietoa, lähinnä järjestöjen vuosiraporteissa raportoimia arvioita hankkeiden tuloksista. Aika- ja resurssisyistä ei ollut mahdollista konsultoida tuen lopullisia hyödynsaajia, kansalaisia; tämä oli huomioitu ja tehtävänannossa. Hyödynsaajien tavoittamista tarkasteltiin sen vuoksi ennen kaikkea

hankeraporttien kautta ja tarkastelemalla tukimuodon vaikuttavuutta suhteessa toiminnan laajuuteen (erilaiset toimijat ja toiminnot) ja muuhun VGK-työhön Suomessa.

Olisi ollut mielenkiintoista tutkia myös hankkeita, jotka eivät saaneet rahoitusta: miksi ei, mitkä olivat näiden hankeesitysten pääasialliset heikkoudet, miten näitä järjestöjä tulisi tukea, jotta hankkeiden rahoituskelpoisuus paranisi? Tähän evaluaatiossa käytettävissä ollut aika ei kuitenkaan antanut mahdollisuuksia siihen.

2. Ulkoministeriön viestintä- ja globaalikasvatustuki

Tuen tavoite ja linjaukset. Viestintä- ja globaalikasvatusinstrumentin (VGK) **tavoitteena on lisätä suomalaisten tietoisuutta kehityskysymyksistä ja aktivoida kansalaisia kehitysyhteistyöhön.** Instrumentilla tuetaan kansalaisyhteiskunnan kehitystoimijuutta kansalaisyhteiskuntalinjauksen (2017) sekä valtioneuvoston kehityspoliittisen selonteon (2016) hengessä. Kansalaisyhteiskuntalinjauksen mukaan tämän kotimaassa tehtävän toiminnan pyrkimyksenä on edistää kansalaisten globaalia vastuuta, tukea kehitysyhteistyölle, edistää kehitysyhteistyön tunnettuutta sekä vastata kansalaisten oikeuteen saada tietoa kehitykseen ja kehitysmaihin liittyvistä teemoista. Lisäksi VGK-instrumentti on keino lisätä ministeriön ja kansalaisyhteiskunnan välistä vuorovaikutusta.

Muutosteoria. Evaluaattorit työstivät arvioinnin taustaksi tiiviin kuvauksen VGK-instrumentin muutosteoriaksi. Vaikka muutosteoria onkin yleistys hyvin monimuotoisesta toiminnasta, kiteyttää se VGK-toiminnan ketjun resursoinnista vaikuttavuuteen.

Kuva 1: VGK-instrumentin muutosteoria

Agenda 2030. Kehitysviestinnällä ja globaalikasvatuksella on tärkeä rooli Suomen kehityspolitiikan toteuttamisessa sekä YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030:n toimeenpanossa. VGK-tuki edistää YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa ja myötävaikuttaa globaalin kumppanuuden vahvistamiseen (SDG17) Suomessa. Kehitystä koskevan viestinnän onnistumisella on suuri merkitys suomalaisten valmiudelle osallistua aktiivisesti globaalin oikeudenmukaisuuden ja vastuunkannon edistämiseen. Globaalien ongelmien ymmärtäminen voi myös vähentää muukalaisvastaisuutta ja siitä syntyviä yhteiskunnallisia jännitteitä Suomessa. Tässä tehtävässä suomalaisilla kansalaisyhteiskunnan toimijoilla on merkittävä rooli viranomaisviestinnän rinnalla. Kansalaisyhteiskuntatoimijat välittävät tietoa kestävän kehityksen tavoitteista ja tavoiteltavista muutoksista, toteuttavat globaalikasvatusta sekä innostavat ja opastavat ihmisiä kestävämmän arjen luomiseen.

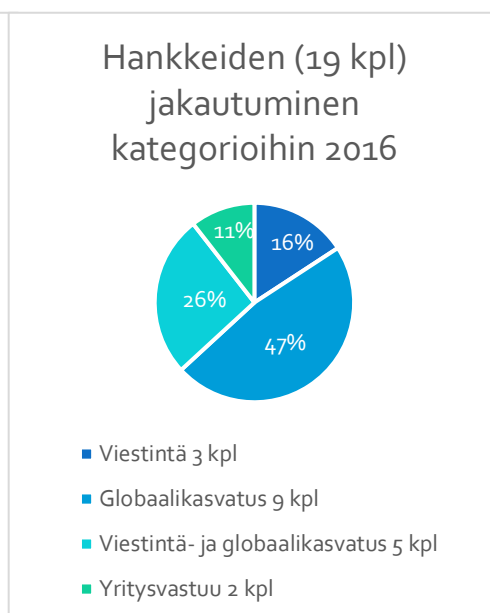
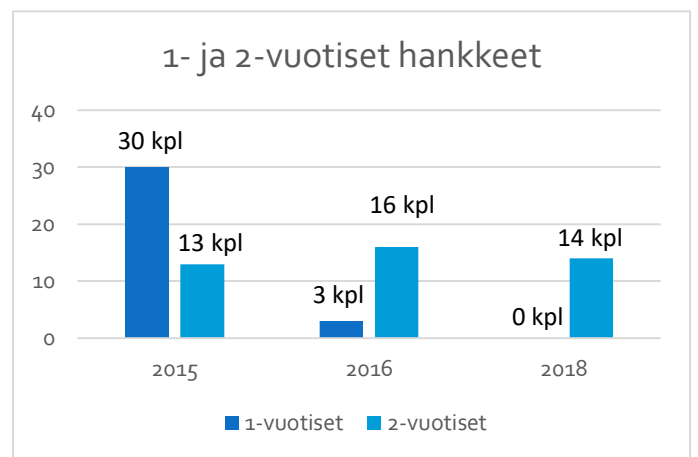
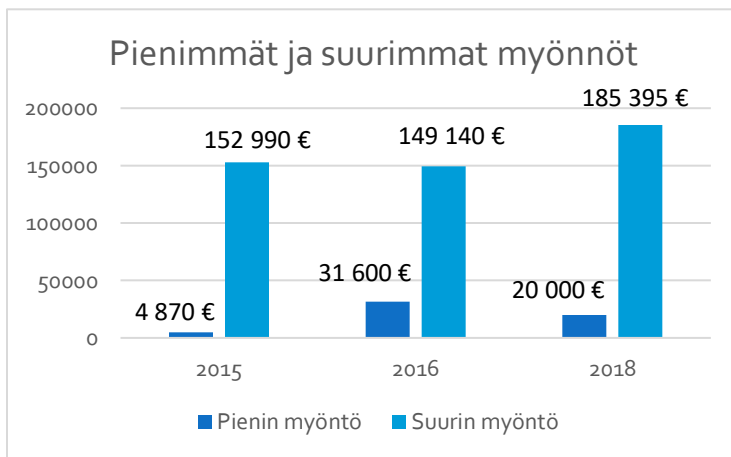
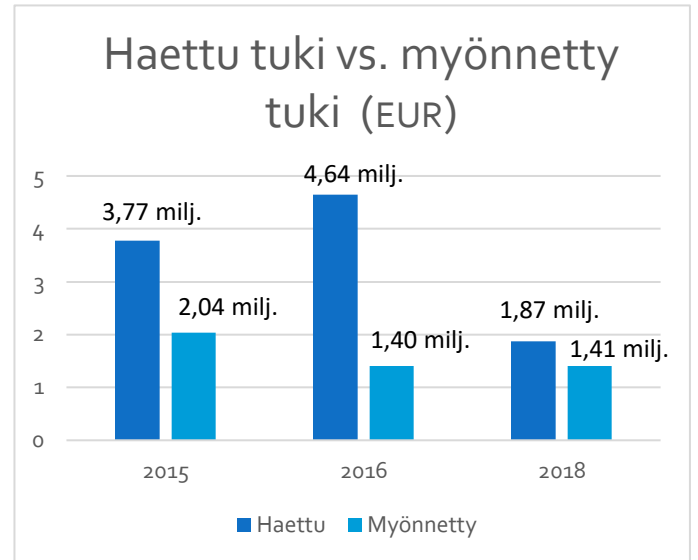
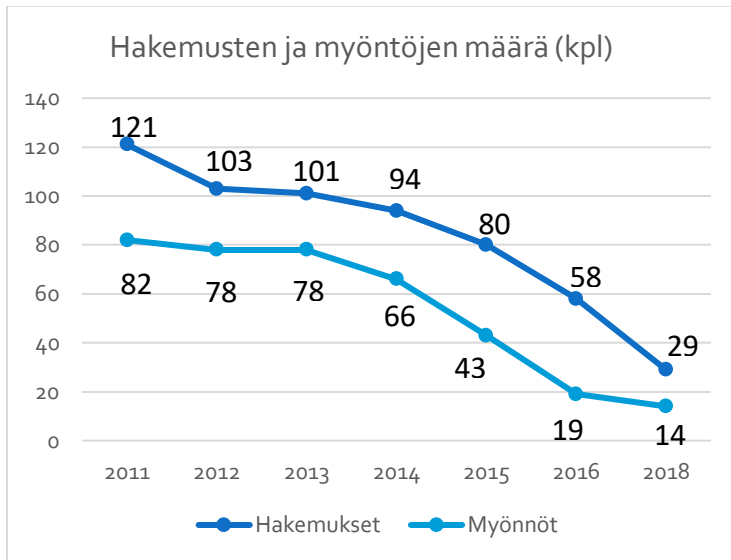
Alatavoite 4.7. VGK-instrumentin tasolla on myös huomioitu Global Education Monitor –raportissa valittu lähestymistapa globaalikasvatukseen, jossa tarkastelun kohteena ovat Agenda 2030:n koulutukselliset tavoitteet ja erityisesti tavoite 4.7: **"Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki oppijat saavat kestävän kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot esimerkiksi kestävästä kehityksestä ja kestäviä elämäntapoja, ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, rauhan ja väkivallattomuuden kulttuurin edistämistä, maailmankansalaisuutta, kulttuurien monimuotoisuuden sekä kulttuurin osuutta kestävässä kehityksessä arvostavan koulutuksen kautta."** Agendan peräänkuuluttaman globaalin kansalaisuuden (global citizenship) tavoitteena on osallistaa kansalaisia kestävän kehityksen tietojen oppimisen ja taitojen omaksumisen syventämiseksi. Tämä osallistaminen ja yhteisen vastuun ymmärtäminen voidaan nähdä myös vaikuttavuuden ja kestävyuden edellytyksinä; siten niillä on myös potentiaalia edesauttaa todellista muutosta esimerkiksi verrattuna perinteiseen yhdensuuntaiseen viestintään, jossa kansalaiset ovat passiivisia viestien vastaanottajia.

VGK-tuen periaatteet. VGK-tukea myönnetään suomalaisille kansalaisjärjestöille ajallisesti ja paikallisesti rajattuihin kehitysviestinnällisiin ja globaalikasvatuksen hankkeisiin, jotka ovat linjassa Suomen kehityspolitiikan kanssa. VGK-tuki on ODA-varoin toteutettavaa kehitystietoisuuden edistämistä, mikä edellyttää kehitysmaanäkökulman huomioon ottamista kaikissa hankkeissa ja niiden toiminnoissa OECD/DAC-kehitysapukomitean määritelmän mukaisesti.

Tuensaajat ja kohderyhmät. Tukimuodon avustuksensaajat ovat suomalaisia kansalaisjärjestöjä, jotka toteuttavat kehitysviestintää ja globaalikasvatusta Suomessa. Hankkeiden hyödynsaajat ja kohderyhmät vaihtelevat hankkeittain ja pitävät sisällään eri tasojen oppilaitosten oppilaat, opettajat, opettajiksi opiskelevat, viestinnän ammattilaiset, eri ammattiryhmät ja laajemman yleisön.

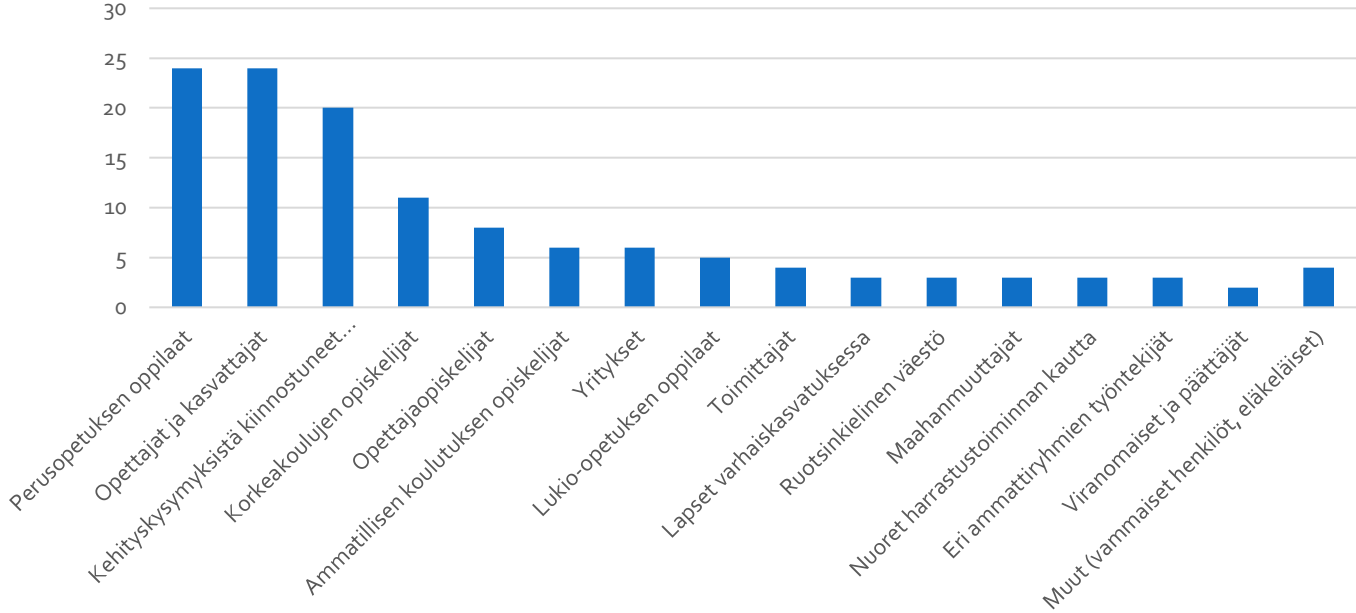
Myönnetty VGK-tuki vuosille 2015-2020. Ulkoministeriö on myöntänyt viestintä- ja globaalikasvatustukea eri muodoissaan 1970-luvulta lähtien suomalaisille kansalaisjärjestöille. Aikanaan tuki oli ulkoministeriön viestintäyksikön hallinnoimaa tiedotustukea, minkä jälkeen instrumentti on muuttunut vuosien saatossa nykymuotoonsa, missä tiedotus on monipuolista viestintää, ja globaalikasvatusta ja yritystematiikka tulleet tukimuotoon mukaan. Vuonna 2015 VGK-tukea myönnettiin 2,0 miljoonaa euroa yhteensä 43 hankkeelle (30 yksivuotiselle ja 13 kaksivuotiselle). Vuonna 2016 tukea myönnettiin 1,4 miljoonaa euroa yhteensä 19 hankkeelle (16 yksivuotiselle ja 3 kaksivuotiselle). Viimeisin hakukierros järjestettiin vuonna 2018, jolloin myönnettiin yhteensä 1,4 miljoonaa euroa vuosina 2019-2020 toteutettaville kaksivuotisille hankkeille. Kyseisellä hakukierroksella ulkoministeriö myönsi tukea 14 järjestölle kolmen kategorian alla: kehitysviestintä, globaalikasvatusta ja yritysten yhteiskuntavastuu. Hankkeiden teemat kattoivat laajasti Agenda 2030:n tavoitteita. Vuosina 2015-2018 tukea saaneista järjestöistä noin puolet ovat kehitysyhteistyöalalla toimivia järjestöjä. Hankkeet tavoittivat vuosien 2015-2019 aikana (vuoden 2020 luvut eivät ole vielä saatavilla) suoraan noin 160 000 kansalaista Suomessa, sekä epäsuorasti sadoista tuhansista miljooniin kansalaisiin. Kohderyhmät vaihtelivat laajasti koululaisista ja opettajista laajaan yleisöön. Kts. VGK-tuesta 2015-2020 koottu infografiikka alla.

Kuva 2: Infografiikka VGK- tuesta 2015-2020

VGK-hankkeiden kohderyhmät

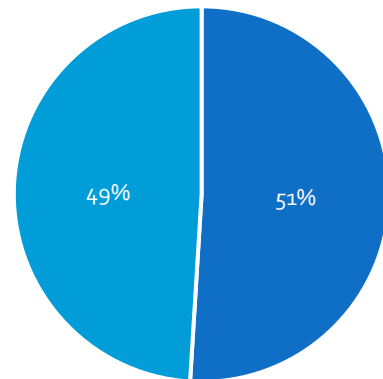
Hankkeiden lukumäärä

Hankkeiden teemat ja linkittyminen alataivoite 4.7:n lisäksi laajemmin Agenda 2030:n tavoitteisiin

Suomen kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö	• Agenda 2030: tavoitteet 1, 10, 17
Sukupuolten tasa-arvo	• Agenda 2030: tavoite 5
Eriarvoisuus, syrjintä, pakolaisuus, muuttoliikkeet	• Agenda 2030: tavoite 10
Rauhantyö, demokratiatyö	• Agenda 2030: tavoite 12
Yritysten yhteiskuntavastuu ja maailmankauppa	• Agenda 2030: tavoite 8
Ilmastonmuutos ja luonnonvarat	• Agenda 2030: tavoitteet 6, 7, 13, 14, 15
Terveys, äitiysterveys, seksuaaliterveys	• Agenda 2030: tavoite 3
Hauraat maat ja konfliktinratkaisu	• Agenda 2030: tavoite 16
Oppiminen ja koulutuksen laatu, lukutaito	• Agenda 2030: tavoite 4
Kestävät elintavat	• Agenda 2030: tavoite 12

VGK-hankkeiden toteuttajat

■ Kehitysyhteistyöjärjestöt

■ Muut järjestöt ja toimijat (esim. museot, radioyhdistykset, poliittiset järjestöt, ainejärjestöt jne.)

suorat kohderyhmät

• n. 160 000

epäsuorat kohderyhmät

• satoja tuhansia – miljoonia

Hankkeiden tavoittamien suorien ja epäsuorien kohderyhmien ihmisten määrä

3. Arvioinnin havainnot

3.1 Tarkoituksenmukaisuus

EQ1. Miten VGK-tuki myötävaikuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen? Miten hankkeet kytkeytyvät SDG alatavoitteen 4.7 toimeenpanoon Suomessa, ja miten tätä kytköstä voisi kehittää edelleen? **1.1** Ovatko VGK-tuen suunnitellut ja saavutetut tulokset yhteneväisiä Agenda 2030-tavoitteiden kanssa, erityisesti alatavoitteen 4.7 kanssa? **1.2** Miten VGK-tukea tulisi kehittää, jotta tukimuoto tukisi paremmin alatavoitteen 4.7 toimeenpanoa Suomessa? Miten globaalikasvatuksen koordinaatiota ja substanssiyhteistyötä voisi kehittää ja synergioita parantaa UM:n sisällä ja muiden ministeriöiden ja yhteistyötahojen kanssa?

Hankkeiden linkittyminen Agenda 2030:een ja alatavoitteeseen 4.7. Järjestöjen VGK-hankkeet käsittelevät teemoiltaan laajasti globaaleja kehityskysymyksiä. Sisällöltään nämä kehityskysymykset liittyvät vahvasti kestävän kehityksen Agendaan 2030 (kts. alla oleva taulukko). Agendan alatavoitteeseen 4.7¹ hankkeet linkittyvät erityisesti toimintatapansa kautta: sekä viestinnällisten että kasvatuksellisten VGK-hankkeiden tavoitteena on lisätä kohderyhmien tietoja ja taitoja kestävästä kehityksestä. Kestävän kehityksen sanoittaminen alatavoitteessa 4.7 on teemaltaan laaja, pitäen sisällään Agendan kaikki tavoitteet. Alatavoitteen 4.7 alle on myös sisällytetty ihmisoikeudet, maailmankansalaisuus ja kulttuurien monimuotoisuus, joita ei näin sanoitettuna löydy Agendan muista tavoitteista ja joihin moni tuettu hanke linkittyy.

Teemoiltaan Agendaan ja sen alatavoitteeseen 4.7 kytkeytymisen lisäksi hankkeet korostavat kohderyhmien aktiivista osallistumista itse hankkeiden toiminnoissa, mutta myös ymmärrystä globaalista vastuusta ja toimijuutta sen edistämiseksi. Erityisesti kahden viimeisen hakukierroksen kasvatukselliset hankkeet ovat kohderyhmiään osallistavia ja aktiiviseen maailmankansalaisuuteen kasvattavia, mutta myös moni viestinnällinen hanke sisälsi vastaavia kasvatuksellisia elementtejä. Toimijuuteen ja aktiiviseen kansalaisuuteen kasvattaminen sekä ymmärrys globaalista vastuusta on vahvasti Agendan 2030 hengen ja periaatteiden mukaista.

Hakemuksissaan järjestöt eivät ennen viimeisintä hakukierrosta ole juurikaan kuvanneet hankkeittensa kytkeytymistä Agenda 2030:een tai sen alatavoitteeseen 4.7, vaikka hankkeet niihin erittäin vahvasti kytkeytyvätkin.

VGK-hankkeiden sisältämät teemat hakukierroksilla 2015, 2016 ja 2018 ovat linkittyneet Agenda 2030 tavoitteisiin seuraavasti:

1. Suomen kehityspolitiikka ja kehitysyhteistyö (Agenda 2030: tavoite 1, 10, 17)
2. Sukupuolten tasa-arvo (Agenda 2030: tavoite 5)
3. Eriarvoisuus, syrjintä, pakolaisuus, muuttoliikkeet (Agenda 2030: tavoite 10)
4. Rauhantyo, demokratiatyö (Agenda 2030: tavoite 12)

¹ "Varmistaa vuoteen 2030 mennessä, että kaikki oppijat saavat kestävän kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot esimerkiksi kestävästä kehityksestä ja kestäviä elämäntapoja, ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, rauhan ja väkivallattomuuden kulttuurin edistämistä, maailmankansalaisuutta, kulttuurien monimuotoisuuden sekä kulttuurin osuutta kestävässä kehityksessä arvostavan koulutuksen kautta."

5. Yritysten yhteiskuntavastuu ja maailmankauppa (Agenda 2030: tavoite 8)
6. Ilmastonmuutos ja luonnonvarat (Agenda 2030: tavoite 6, 7, 13, 14, 15)
7. Terveys, äitiysterveys, seksuaaliterveys (Agenda 2030: tavoite 3)
8. Hauraat maat ja konfliktinratkaisu (Agenda 2030: tavoite 16)
9. Oppiminen ja koulutuksen laatu, lukutaito (Agenda 2030: tavoite 4)
10. Kestävät elintavat (Agenda 2030: tavoite 12)

Gloaalikasvatuksen koordinaation ja yhteistyön kehittäminen. Ulkoministeriössä VGK-instrumentin hallinnosta ja koordinaatiosta vastaa kansalaisyhteiskuntayksikkö KEO-30. Hakukierrosten välillä sekä aikana yksikkö tekee yhteistyötä kestävän kehityksen ja kaupan viestinnän yksikön (muun muassa konsultointi viestinnällisten hankkeiden arviointikriteereistä ja hankkeiden arvioinneista) sekä toimialapolitiikan yksiköiden (muun muassa globaalikasvatuksen substanssiyhteistyö) kanssa. Kestävän kehityksen ja ilmastopolitiikan yksikkö puolestaan koordinoi ulkoministeriön Agenda 2030 työtä muun muassa Agenda 2030-verkoston kautta, missä tavoitteena on kehittää ja jakaa tietoa agendan toimeenpanosta ministeriön sisällä. Agenda 2030-työssä kansalaisyhteiskuntayksikkö vastaa globaalikasvatuksen osalta Agenda 2030 alatavoitteeseen 4.7. Kansalaisyhteiskuntayksikkö haluaisi nähdä viestinnän ja globaalikasvatuksen osana laajempaa Agenda 2030 -työtä ulkoministeriössä. Vaikka VGK:n lisäarvoa ei täysimääräisesti tunnusteta ministeriössä, kansalaisyhteiskuntayksikkö on lisännyt dialogia ja yhteydenpitoa ministeriön sisällä keskeisten toimijoiden kanssa.

Ulkoministeriön lisäksi globaalikasvatusta tekevät ja rahoittavat Suomessa myös muut ministeriöt ja organisaatiot (kts. tarkemmin EQ8.). Yhteistyötä eri toimijoiden välillä on ollut jonkin verran, muun muassa erilaisten työryhmien ja verkostojen muodossa. Keväällä 2020 perustettiin KEO-30:n aloitteesta, yhteistyössä OPH:n ja OKM:n kanssa 4.7-koordinaatioverkosto, jonka tavoitteena on muun muassa jakaa tietoa 4.7-työtä tekevien toimijoiden kesken. Oikeusministeriöllä on DINO-verkosto², joka tähtää muun muassa demokratia- ja ihmisoikeustyön kehittämiseen Suomessa edistämällä esimerkiksi opettajien täydennyskoulutusta ja kasvatuksen jalkauttamista. Ulkoministeriö (POL-40) on mukana myös tässä verkostossa nyt alkaneella uudella kaudella. Opetus- ja kulttuuriministeriössä on käynnistynyt hallituksen kansallisen demokratiaohjelman³ puitteissa (osana *Oikeus oppia-ohjelmaa*) ohjausryhmä demokratia- ja ihmisoikeuskasvatuksen kehittämiseksi⁴. Ryhmän tavoitteena on tukea koulujen ja oppilaitosten ihmisoikeus- ja demokratiakasvatusta muun muassa opettajien täydennyskoulutuksen kautta. Ryhmässä on mukana julkisen sektorin lisäksi myös kansalaisyhteiskunnan toimijoita, mutta ei tällä hetkellä ulkoministeriötä.

EQ2. Kun tarkastellaan VGK-tuen kohderyhmiä ja maantieteellistä kattavuutta, mitkä kohderyhmät ja alueet tuki kattaa hyvin, ja mitkä ja miksi jäävät mahdollisesti tuen ulkopuolelle? **2.1** Mitkä kohderyhmät ja maantieteelliset alueet tuki kattaa hyvin / heikosti? **2.2** Mitä tukimuodon tavoitteiden saavuttamisen kannalta tärkeitä kohderyhmiä tulisi saavuttaa paremmin?

Kohderyhmät. Järjestöt määrittelevät hankehakemuksissaan itse kohderyhmät, joita ne hankkeissaan tavoittelevat (kts. taulukko alla⁵). Hakukierrosten 2015-2018 hankkeissa tärkeimmiksi tavoitetuiksi kohderyhmiksi nousevat

² <https://oikeusministerio.fi/hanke?tunnus=OM030:00/2020>

³ <https://oikeusministerio.fi/demokratiaohjelma-2025>

⁴ <https://minedu.fi/hanke?tunnus=OKM035:00/2020>

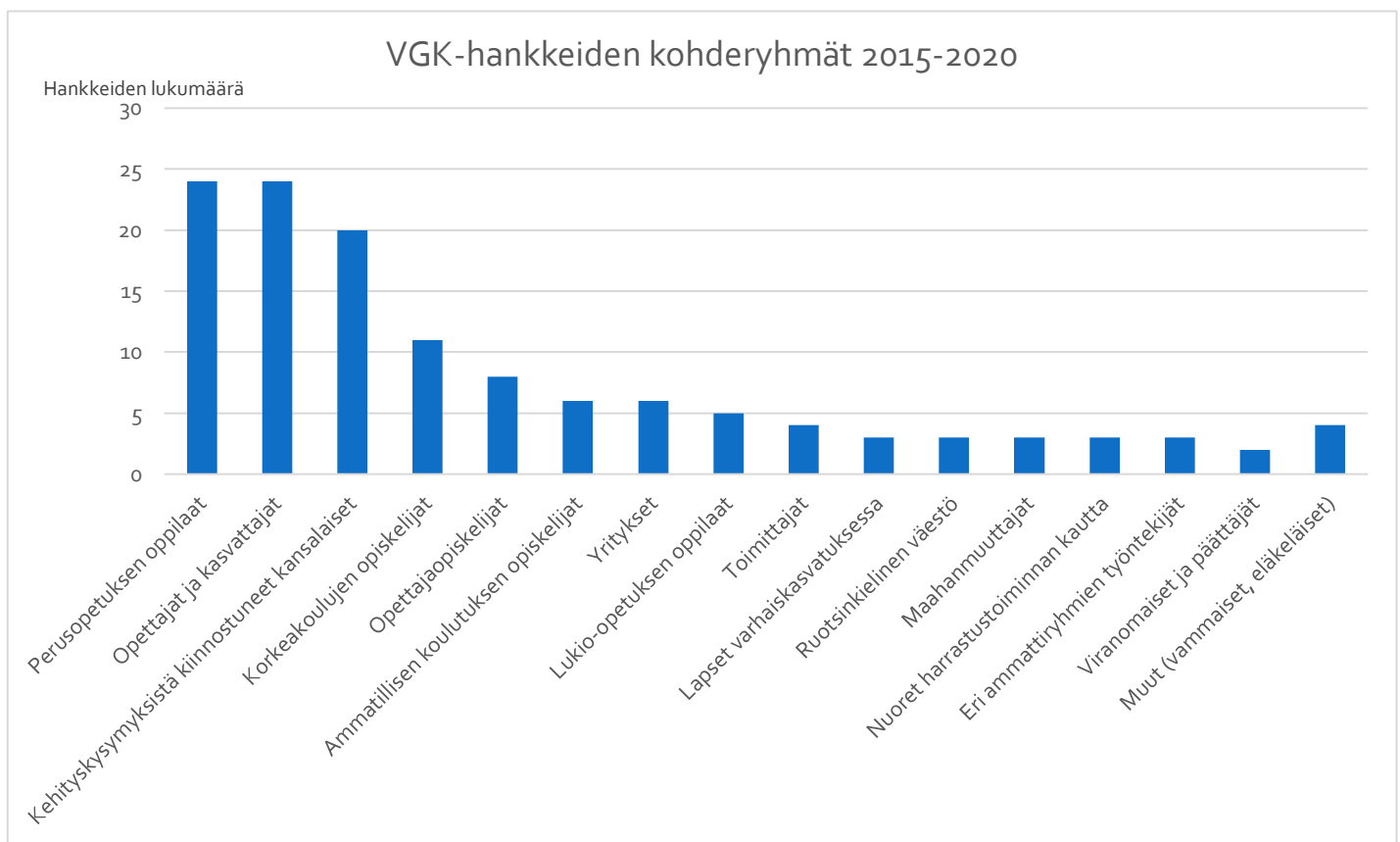
⁵ Taulukkoon on kerätty kaikki hankkeiden ilmoittamat kohderyhmät. Kohderyhmien raportoinnin vaihtelun vuoksi luvut eivät ole aivan tarkkoja, mutta antavat hyvän yleiskuvan saavutetuista kohderyhmistä.

perusopetuksen oppilaat (24 hanketta, mikä vastaa 32% kaikista tuetuista hankkeista) sekä opettajat (24 / 32%). Kouluhankkeet ovatkin hyvä keino tavoittaa kohderyhmänä oleva ikäluokka laajasti.

Hankkeet tavoittivat hyvin myös kehityskysymyksistä jo valmiiksi kiinnostuneita kansalaisia (20 / 26%). Em. ryhmään on kerätty mukaan järjestöjen ilmoittamat kohderyhmät, jotka ovat esimerkiksi järjestön omia jäseniä tai muita henkilöitä, jotka aktiivisesti seuraavat kehityskysymyksiä. Rahoituksen saatavuus vaikuttaa osaltaan tähän: rajallisella rahoituksella saadaan tuloksia kohdentamalla hanke jo valmiiksi kiinnostuneisiin henkilöihin.

Formaalin kasvatuksen piirissä kohderyhmät, joita hankkeet tavoittavat selvästi vähemmän olivat toisen asteen opiskelijat lukioissa ja ammatillisissa oppilaitoksessa, sekä varhaiskasvatukseen osallistuvat lapset päiväkodeissa.

Formaalin kasvatuksen ulkopuolelle jää iso lisäksi joukko kohderyhmiä, joita VGK-tuki ei vielä erityisen hyvin tavoita. Heidän joukossaan on nuorisoa, työkäisiä ja eläkeläisiä, sekä monia erityisryhmiä. Nonformaalin ja informaalin oppimisen piiriin kuuluvat esimerkiksi vapaa sivistystyö (museot, kirjastot, kansanopistot, kesäyliopistot, kansalais- ja työväenopistot) sekä toiminta työyhteisöissä ja harrastustoiminnan parissa. Aktiivisemmalla yhteistyöllä tällaisten tahojen kanssa voitaisiin nykyistä paremmin tavoittaa kohderyhmiä ja ihmisiä, jotka eivät ole valmiiksi kiinnostuneita globaalin oikeudenmukaisuuden edistämisestä, mutta voisivat potentiaalisesti kiinnostua. Hyvä esimerkki vapaan sivistystyön puolelta on Helinä Rautavaaran etnografisen museon säätöön hankkeet 2015, 2016, 2018, joissa kohderyhmiä ovat olleet muun muassa vammaiset ihmiset, maahanmuuttajat sekä eläkeläiset. Samoin Suomen Partiolaisten hankkeissa 2015 ja 2016 partiotoiminnan kautta tavoitettiin laajasti nuorisoa harrastustoiminnan parissa. Näissä esimerkeissä uusia kohderyhmiä tavoitettiin tai uusia teemoja käsiteltiin muun muassa strategisten kumppanuuksien kautta.

Kuva 3: VGK-hankkeiden kohderyhmät 2015–2020

Maantieteellinen kattavuus. VGK-hankkeiden toteuttajajärjestöt ovat pääosin pääkaupunkiseudulta. Itse hankkeiden maantieteellinen kirjo kattaa kuitenkin varsin hyvin Suomen. Hakukierroksella 2015 kymmenen hanketta (43:sta) toteutettiin⁶ Helsingissä tai pääkaupunkiseudulla muiden hankkeiden kattaessa toiminnoillaan monipuolisesti Suomea; sekä suuria kaupunkeja että pienempiä paikkakuntia. Tuen saaneissa järjestöissä oli tällä hakukierroksella useita pääkaupunkiseudun ulkopuolella toimivia järjestöjä. Myöhemmissä haussa järjestöt ovat keskittyneet pääasiassa pääkaupunkiseudulle, mutta hankkeiden toiminnot ovat siitä huolimatta kattaneet jopa paremmin Suomen eri alueita, keskittyen tosin yliopistokaupunkeihin. Erityisesti opettajien koulutusta tukevien hankkeiden vaikuttavuus leviää kuitenkin koko maahan opiskelijoiden siirtyessä koulutyöhön ympäri maata.

Huomioitavaa on, että monissa eri hakukierrosten hankkeissa on tavoitettu epäsuorasti kohderyhmiä valtakunnallisesti, esimerkiksi YouTube-videoiden, opettajille suunnatun oppimateriaalin tai internetissä julkaistujen artikkeleiden avulla. Samoin moniin toimintoihin osallistuneet kohderyhmät tulivat laajemmalla alueella kuin varsinaiselta paikkakunnalta, missä hankkeen toiminto, esimerkiksi opettajankoulutus tai tapahtuma (esim. Tampereen elokuvajuhlat), järjestettiin.

3.2 Tuloksellisuus ja kehitysvaikuttavuus

EQ3. Miten VGK-tuki on saavuttanut tavoitteensa suhteessa toimijoihin ja toiminnan laajuuteen? Miten järjestökohtaiset tavoitteet ja toiminta tukevat tuelle asetettuja periaatteellisia tavoitteita? 3.1 Kuinka hyvin järjestöjen oma tavoitteenasettelu, suunnitellut aktiviteetit ja saavutetut tulokset ovat tukeneet VGK-tuen tavoitteiden toteutumista (lisääntynyt suomalaisten tietoisuus kehityskysymyksistä ja kansalaisten osallistaminen niihin)? 3.2 Mitkä ovat opit VGK-tuen toimivuudesta kehityspoliittisena instrumenttina? Mitä ovat tukimuodon keskeisimmät saavutukset ja haasteet, miten järjestöt sekä KEO-30 ovat vastanneet näihin?

Hankkeiden toteutuneet tavoitteet suhteessa tuen periaatteellisiin tavoitteisiin. Hankesuunnitelmissa määriteltyjen tavoitteiden ja toiminnan, sekä hankeraporteissa raportoitujen saavutettujen tulosten perusteella hankkeet ovat saavuttaneet omat asetetut hanketavoitteensa hyvin. Hankkeille asetetut määrälliset tavoitteet saavutettiin valtaosassa hankkeita erittäin hyvin, ja myös laadulliset tavoitteet varsin hyvin siltä osin, kun järjestöt pystyivät tavoitteiden laadullista toteutumista seuraamaan (kts EQ. 6).

VGK-tuen periaatteellinen tavoite *'lisääntynyt suomalaisten tietoisuus kehityskysymyksistä ja kansalaisten osallistaminen niihin'* toteutuu hankkeissa hyvin. Kaikissa tuetuissa hankkeissa (76 kpl 2015-2020) lisättiin vähintäänkin kohderyhmien tietoisuutta kehityskysymyksistä. Suurimmassa osassa hankkeita lisättiin myös tietoja, taitoja ja ymmärrystä, sekä pyrittiin asenteiden, arvojen ja käyttäytymisen muutokseen. Kehityskysymysten lisäksi valtaosa hankkeista korosti sisällöissä monipuolisesti kestäväen kehityksen teemoja, aktiivista maailmankansalaisuutta ja globaalia vastuuta. Nämä teemat voidaan toki nähdä osaksi kehityskysymyksiä, mutta toisaalta myös laajentavan työn fokusta erityisesti Agenda 2030 tavoitteiden ja periaatteiden suuntaan. Tuen nykyinen tavoite on kuitenkin sanoituksessaan melko kapea.

Vuosien 2015-2020 aikana VGK-tukea myönnettiin 4,85 miljoonaa euroa 76 hankkeelle. Aiemmin tuen suuruus on ollut yli 2 miljoonaa euroa vuositasolla, mutta viimeisen neljän vuoden aikana noin 700 000 € / vuosi. Toimijoiden määrä on vähentynyt vuosittaisista useista kymmenistä järjestöistä 19 järjestöön vuosina 2017-2018 ja 14 järjestöön vuosille 2019-2020.

⁶ Tässä tarkoitetaan hankkeen toimintoja, jotka järjestettiin ja joiden pääasiallinen tavoitettu kohderyhmä joko suoraan tai epäsuoraan oli Helsingissä tai pääkaupunkiseudulla.

Varovainen arvio hankkeiden 2015-2019 (tietoja ei ole vielä saatavilla vuodelta 2020) tavoittamista suorista kohderyhmistä⁷ on noin 160 000 henkilöä. Epäsuorasti tavoitetun kohderyhmän koosta ei pysty esittämään luotettavia arvioita hankeraportoinnissa tapahtuneen vaihtelun vuoksi. Vaihteluväli epäsuorien kohderyhmien tavoittamisessa oli sadoista tuhansista useaan miljoonaan. Suurimmat arviot perustuvat mediaseurantaan. Kohderyhmien tavoittamisen arviointiin on olemassa työkaluja, esimerkiksi erilaisia 'pyramids of engagement'-työkaluja, joiden avulla kohderyhmien koon arvioinnista voisi tehdä systemaattisempaa.

VGK-tuen keskeisimmät saavutukset

- 1. Moniäänisen ja moniarvoisen kansalaisyhteiskunnan tukeminen.** VGK-tuella on tuettu 51 suomalaista kansalaisjärjestöä ja niiden toimintaa lähes viidellä miljoonalla eurolla vuosien 2015-2020 aikana. Mukana on ollut sekä pieniä vapaaehtoisuuspohjalla toimineita järjestöjä että suuria ammattimaisia toimijoita. Osa järjestöistä on ollut myös kehitysyhteistyökentän ulkopuolelta tulleita toimijoita ja edustavat laajasti kansalaisyhteiskunnan kirjoa. Mukana on ollut esimerkiksi opiskelijajärjestöjä, ympäristöjärjestöjä, poliittisia nuorisjärjestöjä ja museota. Vaikka suurin osa toimijoista on Helsingistä ja pääkaupunkiseudulta, mukana on ollut myös muutamia toimijoita muista kaupungeista (Turku, Tampere, Vaasa, Mikkeli) sekä pienemmiltä paikkakunnilta (Ylivieska). VGK-tuki on mahdollistanut monelle järjestölle vuosia jatkuneen pitkäjänteisen työn viestinnän ja globaalikasvatuksen parissa Suomessa. Rahoituksen pienentyminen ja vaatimusten kasvaminen ovat kuitenkin johtaneet siihen, että toimijoiden ja hankkeiden moninaisuus on pienentynyt. Hankkeet ja toimijat nykyään ovat lähes kaikki suuria ammattimaisesti toimivia järjestöjä tai säätiöitä.
- 2. Kansalaisyhteiskunnan toimijoiden vahvistuminen.** VGK-tuki on kasvattanut monien järjestöjen ammatillista viestinnällistä ja kasvatuksellista osaamista, mikä nousee hankeraporteista selkeästi esiin koko arvioinnin tarkastelujakson ajalta. Erityisesti tämä näkyy pitkään tukea saaneiden järjestöjen keskuudessa, missä asiantuntijuuden lisäksi toimijoiden hallinnollinen ja organisatorinen kapasiteetti ovat kasvaneet. Oman henkilökuntansa ammattimaistumisen lisäksi järjestöt ovat kouluttaneet merkittävän määrän vapaaehtoisia esimerkiksi kouluvierailijoiksi, jotka toimivat aktiivisina kansalaisina VGK-järjestöjen kautta. Monet VGK-hankkeita toimeenpanevat järjestöt ovat tänä päivänä tunnettuja ja arvostettuja toimijoita työssään. Lähes kaikissa VGK-hankkeissa on lisäksi hyvää yhteistyötä muiden toimijoiden (järjestöjen, koulujen, yritysten) kanssa, mikä osaltaan myös vahvistaa järjestöjä VGK-työssään.
- 3. Monimuotoisen hanketyön tukeminen.** VGK-tuella on toteutettu 380 hanketta viimeisen kymmenen vuoden aikana 2011-2020. Viimeisen viiden vuoden aikana on tuettu 76 hanketta. Hankkeet ovat olleet hyvin erilaisia: viestinnällisiä, kasvatuksellisia sekä yritysten yhteiskuntavastuuseen pureutuvia. Ne ovat kattaneet teemoiltaan laajasti kehityskysymyksiä (kts. infografiikka: teemat). Kooltaan hankkeet ovat vaihdelleet pienistä verkkojulkaisuista kunnalliseen yhteistyöhön globaalikasvatuksen parissa. Pienin tuettu hanke on ollut 4 780 €, suurin 185 395 €. Kuten edellä on jo todettu, rahoituksen pienentyminen ja vaatimusten kasvu on kuitenkin johtanut keskittymiseen globaalikasvatukseen ja suurempien järjestöjen hankkeisiin. Varsinkin pienimuotoisten, mutta silti relevanttien viestintähankkeiden määrä on romahtanut.
- 4. Suomalaisen yleisön tavoittaminen ruohonjuuritasolla.** VGK-tuen avulla on tavoitettu vuosien varrella laaja joukko kansalaisia sekä formaalin että informaalisen kasvatuksen keinoin (kts. infografiikka:

⁷ Lukumäärään on laskettu mukaan ainoastaan suoraan, esimerkiksi työpajoin, kouluvierailuin tai luentojen kautta tavoitetut ja selkeästi todennetut kohderyhmät. Lehtien lukijamääriä tai epämääräisesti arvioituja sosiaalisen median tavoittamia kohderyhmien lukumääriä ei ole laskettu mukaan.

kohderyhmätaulukko). Moni järjestö on toteuttanut kasvatuksellisia hankkeita kouluissa, ja tavoittaa hankkeillaan opettajia ja erityisesti peruskouluasteen oppilaita. Kouluyhteistyön ja opettajankoulutuksen kautta voidaan tavoittaa kokonaisia ikäluokkia (jos opettajat saadaan kiinnostumaan yhteistyöstä). Muutamassa hankkeessa (esimerkiksi Finnwatch) on saavutettu laaja yleisö suuren medianäkyvyyden kautta. Informaalin kasvatuksen keinoin sekä viestinnällisissä että kasvatuksellisissa hankkeissa on tavoitettu erilaisia ryhmiä, kuten nuorisoa, eläkeläisiä, maahanmuuttajia, ruotsinkielisiä ja vammaisia henkilöitä. Yhteensä suoraan tavoitettuja kansalaisia viimeisen vuoden aikana hankkeissa on ollut noin 160 000, epäsuoraan mediatyön kautta on tavoitettu jopa miljoonia.

5. **Gloaalikasvatustyö koulumaailmassa.** Kansalaisjärjestöjen rooli globaalikasvatustyön valtavirtaistamisessa koulumaailmaan on ollut merkittävä. Useat VGK-tuella toimivat järjestöt ovat pitkäjänteisesti ja tavoitteellisesti tehneet työtä globaalikasvatuksen jalkauttamisessa kouluihin ja tuoneet erityisesti aktiivisen maailmankansalaisuuden ymmärrystä ja toimijuutta koulumaailmaan. Tila globaalikasvatukselle kouluissa on auennut ja järjestöt osaavat tänä päivänä hyödyntää tätä tilaa hyvin. Kouluhankkeissa on myös pystytty selkeimmin todentamaan hankkeiden vaikuttavuutta sekä opettajien että oppijoiden kohdalla.
6. **Systeemisen muutoksen tukeminen.** Kehitysyhteistyöstä viestiminen on perinteisesti ollut kehitysaputeollisuudesta kumpuavaa ajattelumallia yhdensuuntaisesta toiminnasta, missä karrikoidusti varakkaan pohjoisen velvollisuus on auttaa köyhää etelää. VGK-tuki-instrumenttia on kehitetty monipuolistamaan tätä ajatusmallia. VGK-tuella toteutetuissa on siirrytty yksisuuntaisesta tiedottamisesta kohti monipuolisempaa viestintää ja kohderyhmien osallistamista, missä kasvatetaan aktiivisia kansalaisia ja ymmärrystä globaalista vastuusta. Järjestöt tukevat VGK-hankkeillaan systeemistä muutosta⁸, jonka kautta työ kytkeytyy myös koko ajan paremmin kestäväen kehityksen viitekehukseen. On kuitenkin todettava, että rahoituksen pienuus asettaa rajat sille, kuinka laajasti osallistavuutta voidaan parantaa.
7. **Peruskoulujen opetussuunnitelmiin vaikuttaminen ja opettajien täydennyskoulutus.** Globaalikasvatusjärjestöt, myös VGK-tuen puitteissa, ovat olleet vaikuttamassa perusopetuksen opetussuunnitelmaan, johon saatiin mukaan globaalikasvatus osana laaja-alaisia oppimistavoitteita. Tämän työn pohjalta on myös uusiin varhaiskasvatuksen ja lukio-opetuksen opetussuunnitelmiin saatu mukaan globaalikasvatus ja ajatus siitä, että koulutus tukee kestäväen kehityksen tavoitteiden toteutumista. VGK-tukea saaneet järjestöt ovat olleet mukana myös yhteistyössä opettajankoulutuslaitosten kanssa sekä Fingon koordinoimissa täydennyskoulutus-hankkeissa, missä opettajaksi opiskelevat saavat globaalikasvatuksen koulutusta ja opettajat täydennyskoulutusta. Globaalikasvatuksessa on siirrytty enenevässä määrin yksittäisistä kouluvierailuista kohti opettajien koulutusta. Kaiken kaikkiaan opetussuunnitelmiin integroiduilla hankkeilla on parhaat edellytykset pidempiaikaiseen vaikuttavuuteen ja tulosten kestävyteen: Jos opettajat käyttävät saamiaan taitoja ja materiaaleja omassa opetustyössään, kertautuvat hankkeen vaikutukset tulevina lukuvuosina.
8. **Muiden kestävien tulosten saavuttaminen.** Useissa hankkeissa on tapahtunut rakenteellisia kestäviä muutoksia joko oman järjestön toiminnassa tai kohderyhmäorganisaatioissa. Osassa hankkeita muutokset ovat tapahtuneet jopa yhden kaksivuotisen hankekauden aikana. Kestävästä viestinnällisistä ja yritysvastuuhankkeista esimerkkejä ovat esimerkiksi Suomen Partiolaiset 2015 ja 2016: globaalikasvatuksen juurruttaminen osaksi partion perustoimintaa ja -ohjelmaa, Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto 2016: reilut

⁸ <https://www.sitra.fi/tulevaisuussanasto/systeeminen-muutos>: Systeemisellä muutoksella tarkoitetaan toimintamallien, rakenteiden ja näiden vuorovaikutusten samanaikaista muutosta, jolla luodaan edellytyksiä tulevaisuuden hyvinvoinnille ja kestäväälle kehitykselle.

seurakunnat sekä Finnwatch 2018: muutokset yritysten vastuullisessa toiminnassa. Näiden organisaatioiden toiminnassa globaalikasvatus tai globaalin vastuun edistäminen jatkuvat itsenäisesti hankkeiden jälkeen.

Kasvatuksellisissa hankkeissa pitkäjänteisestä kouluyhteistyöstä on paljon esimerkkejä (Rauhankasvatus-instituutti, Suomen Rauhanliitto jne.). Näiden järjestöjen toiminnassa taustalla on aiemmin kehitetty toimintamalli, esimerkiksi Rauhankoulu. Eri rahoituskiirroksilla käytetään jo vakiintunutta toimintamallia sisällöllisesti vaihtelevien teemojen käsittelemiseksi. Määräaikaiseen projektiin sidottu rahoitus haittaa jossain määrin toimintaa, mutta järjestöt ovat onnistuneet silti vakiinnuttamaan toimintaansa. Pitkäjänteinen toiminta/yleistuki palvelisi kuitenkin paremmin jatkuvuutta ja kestävien tulosten saavuttamista.

[VGK-tuen opit hankkeiden tuloksellisuudesta ja vaikuttavuudesta](#)

[Globaalikasvatushankkeiden jatkuvuus](#). Siirtyminen kaksivuotiseen rahoitukseen on mahdollistanut erityisesti järjestöjen tekemälle globaalikasvatukselle strategisempaa otetta työhön. Kaksivuotinen tuki mahdollistaa pitkäjänteisemmän työn sekä työn ja laadun kehittämisen. Rahoituskautta voitaisiin jopa pidentää nelivuotiseksi ohjelmaturkijärjestöjen tapaan. Myös hankkeiden suurempi koko tekee työstä vaikuttavampaa ja sopii hyvin kasvatuksellisiin hankkeisiin. Ohjelmaturkijärjestöillä rahoitus (sisältäen järjestöjen VGK-työn) on nykyisin nelivuotista ja VGK-tuen pidentäminen vastaavasti loisi VGK-tukea saaville järjestöille entistä vakaammat puitteet kehittää toimintaansa.

[Hankkeiden kytkeminen olemassa oleviin rakenteisiin](#). Pienetkin hankkeet, jotka hyödyntävät olemassa olevia rakenteita (esimerkiksi Tampereen elokuvajuhlat ja Natur och Miljö), voivat saavuttaa laajankin kohderyhmän ja nousta näin 'kokoaan suuremmiksi' hankkeiksi. Erityisesti viestinnällisissä hankkeissa vaikuttavuutta ja toiminnan tehokkuutta voikin merkittävästi parantaa, jos hanke onnistutaan kytkemään jo olemassa olevaan ja kohtuullisen laajaa näkyvyyttä omaavaan tapahtumaan ja/tai mediaan. Tapahtuma tai media tarjoaa tällöin sekä puitteet että kanavan kohderyhmien tavoittamiseen.

[Teemojen ajankohtaisuus ja aiheiden kotimaisuus](#). Hakukierrosten ajankohtaiset teemat, esimerkiksi pakolaisuus vuonna 2015 sekä yritys vastuun teemat, kiinnostivat sekä mediaa että kohderyhmiä. Pakolaisuusteemaiset hankkeet keräsivät kiitosta ajankohtaisuudellaan esimerkiksi koulujen ja seurakuntien tahoilta, ja tavoittivat ajankohtaisuudellaan kohderyhmiä hyvin. Yritys vastuun teemat, joissa suomalaiset yritykset ovat kohteena, kiinnostivat valtakunnanmediaa, ja saavuttivat huomattavan suuria kohderyhmiä Suomessa. Hankkeissa, jotka linkittyvät teemoiltaan Suomeen, kiinnostavat mediaa.

[Yhteistyö järjestöjen ja muiden toimijoiden kanssa](#). Yhteistyö eri toimijoiden kanssa on lisääntynyt hankkeissa, mikä saattaa osaltaan johtua haun kriteereistä, missä järjestöjä on kannustettu yhteistyöhön muiden toimijoiden kanssa vuosien ajan. Kaikissa viimeisen hakukierroksen hankkeissa vuodelta 2018 on mukana useita yhteistyökumppaneita joko opetustoimesta, järjestöistä, muulta kolmannelta sektorilta ja/tai yrityksistä. Niissä hankkeissa, joissa oli suunnittelun aikaista yhteistyötä kohderyhmiä edustavien organisaatioiden kanssa, sekä kohderyhmät tavoitettiin hyvin että hankkeen toiminnot ja materiaalit olivat tarkoituksenmukaisia. Kumppanit toivat hankkeisiin myös omaa substanssiasiantuntemusta ja toimijat kokivat toisiltaan oppimisen mielekkääksi. Monilla järjestöillä oli myös hyviä strategisia kumppanuuksia, joiden avulla saavutettiin joko kohderyhmät erityisen hyvin, tai saavutettiin täysin uusia kohderyhmiä, joita ei olisi muuten tavoitettu (Väestöliitto 2018: Poikien Talo ja Poikien Puhelin, Suomen Lasten ja Nuorten Säätiö 2018: Almamedia, Vikes 2018: Maailma.net).

VGK-tuen keskeisimmät haasteet

- Hakijoiden ja hankkeiden monimuotoisuuden kaventuminen.** Yli kymmenen vuoden ajan sekä hanketukea hakaneiden että hanketukea saaneiden järjestöjen määrä on vähentynyt. Vuonna 2011 tukea sai vielä 82 hanketta, kun viimeisellä hakukierroksella enää 14 hanketta. Suurin syy vähenemiseen on rahoituksen raju pientyminen. Vuoden 2015 rahoitus oli 2,04 milj. euroa ja hanketukea sai 43 järjestöä. Vuonna 2018 kaksivuotinen rahoitus oli enää 1,41 milj. euroa (0,7 milj./vuosi) ja hanketukea sai enää 14 järjestöä. Viimeisellä hanketukikierroksella kaikki tukea saaneet järjestöt olivat ammattimaisia toimijoita, ja joukossa oli vain kaksi järjestöä, jotka eivät olleet hakeneet tai saaneet rahoitusta viimeisen viiden vuoden aikana. 14 toimijaa ja hanketta johtavat väistämättä sekä hakijoiden että hankkeiden monimuotoisuuden kaventumiseen. Esimerkiksi pieniä ja vapaaehtoisuuspohjalla toimivia järjestöjä ei ole hankkeiden toteuttajina. Hankeportfolioista puuttuvat myös pienet ja ketterät, ajankohtaisiin aiheisiin pureutuvat viestinnälliset hankkeet. Monipuolisen ja moniäänisen kansalaisyhteiskunnan toimijoiden vahvistamisen ja aktiivisen globaalien toimijoiden kannalta pienet toimijat ovat kuitenkin tärkeitä.
- Uusien toimijoiden on vaikea päästä mukaan.** Hankerahoituksen väheneminen ja vaatimusten kasvaminen on johtanut tilanteeseen, jossa enää vahvimmat hakijat ja parhaat hakemukset saavat rahoitusta. Viimeisellä hakukierroksella rahoitusta saaneista 14 järjestöstä 3 oli saanut rahoitusta kaikilla kolmella viimeisellä hakukierroksella, 9 järjestöä kahdella hakukierroksella, ja vain 2 uutta hakijaa sai rahoitusta; nämäkin hyvin resursoituja tunnettuja ammattimaisia kehitysyhteistyöjärjestöjä, jotka toteuttavat kehitysyhteistyöhankkeita etelässä ja joille hanketoiminta ja kehitysyhteistyön sanasto ja työkalut ovat tuttuja. Uusien, kehitysyhteistyön ulkopuolella olevien toimijoiden on nykytilanteessa vaikea päästä ja mukaan ja saada rahoitusta. Toisaalta yhteistyön ja kumppanuuksien kautta moni kentän ulkopuolinenkin toimija voi päästä mukaan VGK-hanketoimintaan: yhteistyön edistäminen uusien toimijoiden kanssa olisikin hyvä keino laajentaa toimijoiden kirjoa, vaikka hankkeiden määrä ei merkittävästi kasvaisikaan.
- Hankkeiden vaatimustaso on kasvanut.** Hankehakemusten ja raportoinnin vaatimustaso on kasvanut, osittain myös kiristyneen kilpailun myötä. Moni järjestö kokee sekä hakuprosessin että raportoinnin vaativaksi ja hankehallintoa paljon kuormittavaksi. Tulospohjaisuuden myötä hankkeilta vaaditaan aiempaa vahvempaa tulosjohtamista, ml. tuloskehikoiden käyttö ja tulospohjainen seuranta. Näiden hallinta vaatii osaamista ja vankkaa kokemusta ja myös kehitysyhteistyön ”jargonin” hallintaa. Kaksivuotisiin hankkeisiin siirtyminen vaatii nykyisin hakijalta myös hyvät henkilöstö-, hallinnolliset ja taloudelliset resurssit hankkeiden onnistuneeseen toimeenpanoon ja hallintointiin. Toisaalta kuitenkin kaksivuotiset hankkeet osaltaan säästävät resursseja verrattuna yksivuotiseen hakuprosessiin. Vaarana kuitenkin on, että pienet ja uudet toimijat jättävät kokonaan hakematta tukea. Osittain tätäkin haastetta saataisiin ratkaistua yhteistyöllä: varsinaisena hakijana voi toimia osaava kehitysjärjestö, jolla on kumppanina hankkeen tematiikkaan lisäarvoa tuovia muita järjestöjä.
- Tuki-instrumentin systemaattisuuden ja jatkuvuuden puute.** VGK-tuki-instrumentin tavoitteita ja roolia osana muuta kehitysyhteistyön tai kestävä kehityksen rahoitusta ei ole kunnolla määritelty. Tukea VGK-työhön on myönnetty eri muodoissa jo 70-luvulta asti, mutta työ ei ole ollut systemaattista. Instrumentin kautta on tuettu hyvin monenlaista viestinnällistä ja kasvatuksellista toimintaa, nykyään myös yritys vastuutyötä, mikä on tehnyt tuesta osin sirpaleista ja fokuoimatonta. Toisaalta viime hakukierrosten aikana tukea on kehitetty systemaattisempaan suuntaan ja sirpaleisuutta on selkeästi vähennetty. Haasteita silti vielä on. Viestintä-, kasvatuksellinen ja yritys vastuutyö ovat kaikki hieman eri tyyppistä toimintaa. Kasvatuksellisessa työssä tähdätään asenteiden, arvojen ja käyttäytymisen muutoksiin, missä muutosprosessit ovat hitaita ja vaativat

pitkäjänteistä työtä. Jotta toimijat pystyvät tekemään ja kehittämään mielekkäitä ja vaikuttavia hankkeita, tulisi rahoituksen olla ennakoitavaa, pitkäaikaista ja pysyvää. Toisaalta viestinnällisissä hankkeiden sirpaleisuus ei ole samalla tavalla ongelmallista, vaan jopa sopii monipuoliseen ja -muotoiseen viestintätöyöhön. Viestintähankkeille voisi sopia jopa jatkuva tai yksivuotinen rahoitusmalli pitkäkestoista mallia paremmin (kts. alla kaksivuotisen hankekauden haasteet viestinnällisissä hankkeissa). Yritysvastuuhankkeissa taas kriteerit pitää sovittaa hankkeille, missä kohderyhmät ovat yrityksiä eivätkä kansalaisia. Onkin tärkeää, että tukimuodon rooli ja tavoitteet mietitään selkeiksi: minkä tyyppistä toimintaa halutaan tukea, mitä tuella halutaan saada aikaan, millaisiin ja kuinka pitkäkestoisiin muutoksiin ja tuloksiin pyritään kohderyhmissä.

5. **Perustoiminnan rahoituksen tarve.** Kertaluonteisesta hanketoiminnasta olisi hyvä päästä kohti pitkäjänteistä työtä erityisesti silloin, kun kasvatuksellinen työ on osoittautunut tarpeelliseksi ja toimivaksi. Vaikka osa järjestöistä onkin onnistunut rakentamaan pitkäjänteisyyttä projektirahoituksella, vahvistuisi toiminta, jos toimintarahoitusta olisi tarjolla. UM:n nykyinen määräaikaisiin projekteihin sidottu tuki on toki tuottanut hyviä tuloksia, mutta myös ehkäissyt pitkäjänteistä toimintaa. Sekä globaalikasvatus että yritys vastuullisuus edellyttävät yleensä hankesyklin ylittävää toimintaa, minkä vuoksi usealla järjestöllä olisi tarvetta perusrahoitukseen. Esimerkiksi oikeus- ja ympäristöministeriöt myöntävät kansalaisjärjestöille perusrahoitusta kestävän kehityksen työn edistämiseksi; osittain samaan työhön kuin mitä VGK-tuella tehdään. Ympäristöministeriön tuki järjestöille on hyvä esimerkki tästä: YM:n järjestötuesta (yhteensä noin 2 miljoonaa euroa vuosittain) yli 85 % on yleistukea. Myös ulkoministeriön YK- ja yleisten globaali asioiden yksikkö myöntää perusrahoitusta järjestöille rauhantyyden edistämiseen. Malleja perusrahoitukseen on siten saatavilla, vaikka ulkoministeriön toimintakulttuuri onkin hyvin projektisidonnaista.
6. **Kaksivuotisen hankekauden haasteet viestinnällisissä hankkeissa.** Globaalikasvatushankkeille kaksivuotinen rahoitus mahdollistaa aiempaan yksivuotiseen rahoitukseen verrattuna pitkäjänteisemmän työn, ja on perusteltua työn kehittämisen ja tekemisen kannalta. Sen sijaan viestinnällisissä hankkeissa pienet lyhytkestoiset hankkeet voivat olla hyvinkin mielekkäitä ja toimivia. Esimerkiksi olemassa oleviin rakenteisiin kytkeytyvät pienet hankkeet voivat olla hyvinkin kustannustehokkaita ja toimivia (Tampereen elokuvajuhlat 2015 ja 2018, Natur och Miljö 2015). Joka toinen vuosi haettava rahoitus on kuitenkin jäykkää eikä esimerkiksi mahdollista ajankohtaisiin aiheisiin pureutumista. Rahoituksen nykymekanismit eivät juurikaan mahdollista pienimuotoisempia, kohdennettuja viestintähankkeita, joilla pureudutaan akuutteihin kehityskysymyksiin. Tätä vaikeuttaa myös muuten hyväksi koettu rahoituksen kaksivuotisuus: hakuvaiheessa ei voi tietää yli kahden vuoden päässä olevista kehityskysymyksistä, joita VGK-tuella kuitenkin olisi tärkeää nostaa esiin.
7. **Arvioinnin puute.** VGK-tukea ei ole aikaisemmin arvioitu, eikä tuen vaikuttavuus ole tiedossa. Jotta rahoitusinstrumenttia voidaan kehittää tuloksellisempaan suuntaan, pitää tietää millaisia vaikutuksia saadaan aikaan. Tämä tarkoittaa tarvetta tukimuodon säännölliselle arvioinnille. Globaalikasvatuksen osalta tarvetta on etenkin vaikuttavuustutkimukselle, jonka tulisi kohdistua globaalikasvatuksen kokonaisuuteen, ei vain UM:n VGK-instrumenttiin. Opetustoimen alla tehdään jo nyt paljon arviointia; sitä voitaisiin laajentaa myös globaalikasvatukseen.

Nykyisten VGK-hankkeiden pienehkö rahoitus tekee hankekohtaiset evaluoinnit lähes mahdottomiksi, koska ulkoisen evaluoinnin kustannukset nousisivat kohtuuttomiksi verrattuna hankkeen budjettiin. Ratkaisuna voisi olla temaattiset yhteisevaluoinnit, joissa tarkastellaan tietyn teeman alla toteutettavia hankkeita kokonaisuutena. Pieni osa rahoituksesta voitaisiinkin varata temaattiseen arviointitoimintaan toteuttavaksi joko järjestöjen itsensä tai UM:n toimesta.

8. **Rahoituksen vähyys.** UNDP:n, EU:n⁹ ja monen muun toimijan suosittelema rahoituksen taso kehitysviestinnälle ja globaalikasvatukselle on 3% kansallisista ODA-varoista. Suomen kehitysyhteistyön määrärahat ovat 1,032 miljardia euroa vuonna 2020; tästä varsinaiseen kehitysyhteistyöhön ohjataan 691,1 miljoonaa euroa. Varsinaisen kehitysyhteistyön budjetistakin 3 % on noin 20 miljoonaa euroa. ODA-varoin rahoitettavan VGK-työn kokonaisuus muodostuu ulkoministeriössä VGK-instrumentin ja ohjelmatuki-instrumentin VGK-toiminnasta, UM:n omasta kehitysviestinnästä, sekä mm. YK-järjestöjen toiminta-avustuksista ja DEAR-hankkeiden kansallisista osuuksista. Yhteensä VGK:n rahoitus on vuositasolla 5-6 miljoonan euron välillä, mistä VGK-instrumentin osuus on noin 0,7 miljoonaa euroa. Vaikka VGK-instrumentti on vain osa kokonaisuutta, rahoitus on niin pientä, että sen vaikuttavuus jää vähäiseksi riippumatta siitä kuinka hyviä ja tuloksellisia hankkeita em. rahoituksella tehdään. Rahoituksen nosto ennen vuoden 2015 leikkauksia olleeseen tilanteeseen lisäisi jo merkittävästi mahdollisuuksia, vaikka kansainvälisiin suosituksiin olisikin vielä matkaa.
9. **VGK-rahoituksen ja työn siiloutuneisuus.** Viestinnän ja globaalikasvatuksen toimijoiden ja rahoituksen kenttä on melko siiloutunutta Suomessa. VGK-työtä tukevat suurimman rahoittajan ulkoministeriön lisäksi ainakin opetushallitus, opetus- ja kulttuuriministeriö, ympäristöministeriö sekä Euroopan komissio (DEAR-hankkeet). Kaikki rahoittajat eivät ole tietoisia toistensa rahoituksista. Yllä mainitut rahoittajat tukevat kuitenkin osittain samoja järjestöjä, ja moni globaaleja kehityskysymyksiä sisältävä järjestöhanke sopisi periaatteessa useamman rahoittajan hanke- tai jopa toimintatukeen. Vaikka eri rahoittajilla on omat lähtökohtansa ja näkökulmansa työhön (ihmisoikeuskasvatus, demokratiakasvatus, ympäristökasvatus, globaalikasvatus), monen kohdalla löytyy kuitenkin yhteinen nimittäjä globaalivastuun edistämisen näkökulmasta. Oman haasteensa työn mahdolliseen koordinaatioon tuo työstä käytettävien termien kirjavuus ja niiden erilaiset merkitykset eri toimijoille. Globaalikasvatus tarkoittaa osalle toimijoita hyvin kapeaa kehitysmaihin liittyvää työtä, jolloin yhteistyön ja työn koordinaation tärkeyttä eri toimijoiden välillä on vaikea nähdä ja ymmärtää. Rahoituksen siiloutuneisuuden vuoksi toimijat ovat Suomessa hajallaan ja hankkeet pieniä, mikä vaikuttaa koko VGK-työn tuloksellisuuteen ja vaikuttavuuteen. Yhtenä syynä tilanteeseen on se, että toiminnalle ei ole yhteistä strategiaa (tai edes rahoittajakohtaisia strategioita). Kansainvälisyyskasvatus 2010-strategia tehtiin aikoinaan poikkihallinnollisesti, ja strategiassa oli määritelty mm. eri toimijoiden ja ministeriöiden roolit. Tämä strategia ei ole kuitenkaan enää käytössä.
10. **VGK-työn puute ulkoministeriön muissa rahoitusinstrumenteissa.** Ulkoministeriössä VGK-työtä tehdään kansalaisyhteiskuntayksikössä VGK- ja ohjelmatuki-instrumenttien alla sekä viestintäyksikössä, joka tekee kehityspolitiikkaan liittyvää viranomaisviestintää. Kestävän kehityksen ja kaupan viestinnän yksikkö viestii kehityskysymyksistä muun muassa ulkoministeriön verkkosivuilla, toimittaa painettua Kehitys-lehteä sekä tuottaa globaalikasvatusaineistoa kouluille¹⁰ (ulkoistettuna palveluna) ja aineistoja medialle. Kehitysyhteistyön rahoitusinstrumenteissa VGK-työn osuus on vähäinen. Ohjelmatuki-instrumentti velvoittaa ohjelmatukijärjestöt viestimään ohjelmastaan, mutta VGK-työn osuus järjestöjen työssä vaihtelee suuresti. Esimerkiksi Plan Finland ja Taksvärkki ovat merkittäviä toimijoita, jotka ovat pitkäjänteisesti tehneet VGK-työtä Suomessa. Hanketuki-instrumentissa kotimaassa tapahtuvan viestintätyön osuus voi olla enintään 5%, globaalikasvatusta tuella ei voi tehdä. Kahdenvälisissä hankkeissa ei VGK-työlle ole asetettu vaatimuksia eikä sitä perinteisesti olla tehty. Kaikissa kehitysyhteistyön instrumenteissa olisi kuitenkin potentiaalia VGK-työlle, jota tarvitaan kehitysyhteistyön päämäärien saavuttamiseksi. Eri tuki-instrumenttien alla tehtävä VGK työ kasvattaisi kokoaan ja toisi vaikuttavuutta työhön.

⁹ The contribution of Development Education & Awareness Raising - https://ec.europa.eu/europeaid/sites/devco/files/publication-developmenteducation-for-the-european-consensus-200806_en.pdf

¹⁰ <https://maailma2030.fi>

EQ4. Ovatko myönnetyn tuen suuruus, toteuttamisen keinot ja tuen myöntämiskriteerit linjassa asetettujen tavoitteiden kanssa? Miten tukea voidaan kehittää niin, että sen avulla paremmin saavutetaan sille asetetut tavoitteet?

4.1 Mahdollistaako VGK-tuen suuruus ja toiminnan laajuus (erilaiset toimijat ja toiminnot) VGK-tuelle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen? **4.2** Ovatko tuen myöntämiskriteerit linjassa VGK-tuelle asetettujen tavoitteiden kanssa?

4.3 Miten rahoitusinstrumentin ja hankehallinnon menettelytapoja tulisi kehittää sekä järjestöjen että UM:n osalta tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi?

VGK-tuen linjaukset ja myöntökriteerit. VGK-hankkeiden tulee täyttää valtionavustusten yleisehdot sekä VGK-tuen lisäehdot. Hankkeiden tulee lisäksi olla linjassa kehityspoliittisen selonteon (2016) sekä kansalaisyhteiskuntalinjauksen kanssa (2017), sekä hankkeissa tulee olla kehitysmääräaikäkulma OECD/DAC-kehitysapukomitean määritelmän mukaisesti. Hankkeille on asetettu myös vähimmäiskriteerejä, jotka liittyvät muun muassa järjestön kapasiteettiin. Muuten hakukriteerit koostuvat (kts. myös liite 8):

1. Hakukierrokselle asetetuista ja hakuilmoituksessa kerrotuista erityisistä *painopisteistä*, jotka voivat olla kohderyhmiin, toimintatapoihin, teemoihin tai kumppanuuksiin liittyviä suosituksia.
2. *Arviointikriteereistä*, jotka on myös kerrottu hakuilmoituksessa. Arviointikriteerit liittyvät muun muassa hankkeiden sisällölliseen vahvuuteen, kohderyhmiin ja niiden saavuttamiseen, painopisteiden osuuteen hankkeiden sisällössä, erityiseen asiantuntemukseen, riskien hallintaan, kustannustehokkuuteen sekä aiempien hankkeiden toteutukseen ja arviointiin.

Yleiset hakuehdot. Hankkeet ovat linjassa kehityspoliittisten tavoitteiden, kansalaisjärjestölinjauksen ja ODA-kriteerien kanssa. Järjestöille on kuitenkin osittain epäselvää, miten ODA-kriteerien ja ihmisoikeusperusteisuuden tulisi näkyä hankkeissa tai miten läpileikkaavat tavoitteet tulisi huomioida VGK-työssä. Em. tavoitteet on suunniteltu kehitysyhteistyöhankkeille globaalissa etelässä, ja niiden toteuttaminen VGK-työssä samoin kuin ODA-kriteerit vaatisivat enemmän avaamista järjestöille. Vapaaehtoistyön palauttamista omarahoitusosuuden kattamiseksi toivottiin järjestöiltä laajasti.

Painopisteet. Järjestöjen keskuudessa on jonkin verran epäselvyyttä sen suhteen, kuinka paljon hankkeissa tulee ottaa huomioon hakukierroksen painopisteitä (teemat, toimintatavat, toiminnot, kohderyhmät), ts. kuinka paljon hakemusten arvioinnissa ne vaikuttavat. Järjestöt luonnollisesti pyrkivät saamaan hankkeilleen rahoituksen ja vastaamaan mahdollisimman hyvin hakukierroksen painopisteisiin, mutta tämä aiheuttaa myös haasteita. Osalle toimijajoukkoa on vahvistunut pitkäjänteisen työn seurauksena toimivat kohderyhmät ja vaikuttavat toiminnot. Vaarana 'pakolliseksi' ymmärrettyjen suositusten (uudet kohderyhmät, uudet toimintatavat) sekä eri hakukierroksilla vaihtuvien painopisteiden kanssa on pitkäjänteisen työn katkeaminen, mikä vaikuttaa sekä työn kehittämiseen, laatuun että hankkeiden vaikuttavuuteen. Nämä haasteet ovat läsnä jo hankemuotoisessa työssä itsessään, mutta järjestöt toivovat myös painopisteiden kautta työilleen ennakoitavuutta ja pitkäjänteisyyttä. Sinänsä kannustaminen esimerkiksi uusien kohderyhmien tavoittamiseen, joita tuki ei vielä saavuta (kts. EQ2) tai uusiin kumppanuuksiin vaikuttavuuden lisäämiseksi (kts. EQ3), on kannatettavaa. Temaattiset ajankohtaiset painopisteet ovat olleet myös toimivia. Tämä ei kuitenkaan saisi estää myös muunlaista toimintaa silloin, kun se on perusteltavissa. Arviointikriteerien ja -perusteiden läpinäkyvyys ja keskustelu painopisteistä järjestöjen kanssa voisi selkeyttää asiaa.

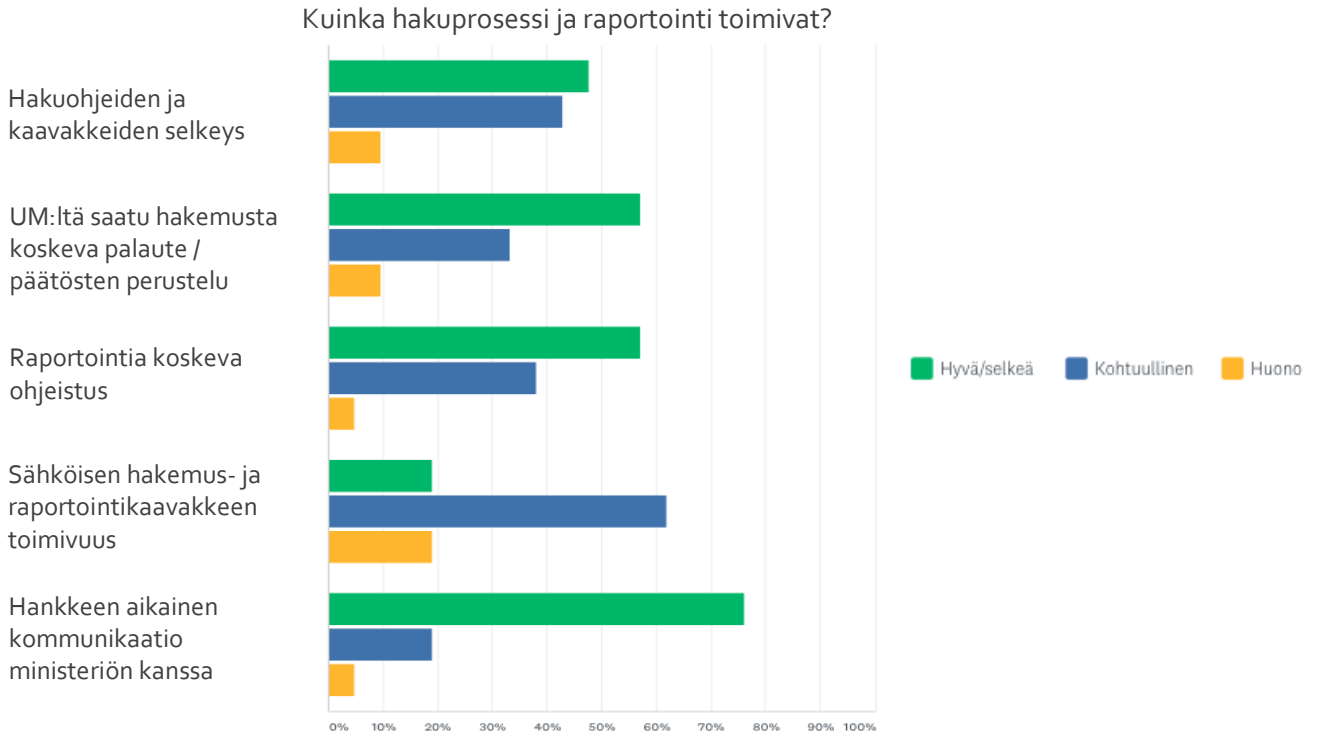
Arviointikriteerit. Järjestöt kokevat hakujen vaatimustason kasvaneen ja pitävät arviointikriteerejä osittain erittäin vaativina. Erityisesti tulospäätelmä (ml. tulosseuranta) koetaan haastavaksi sekä viestinnällisessä että kasvatuksellisessa työssä, missä tulosten saavuttaminen vie aikaa. Vaatimukset tuovat paineita järjestöille suunnitella

mahdollisimman tuloksellinen hanke, missä saadaan aikaan mahdollisimman vaikuttavia muutoksia. Hankkeissa on kuitenkin varsinaista toteutusaikaa vain vuodesta puoleentoista hankepäättösten, maksatusten ja hankkeiden toimintojen suunnittelun jälkeen. On toisaalta hyvä, että laatua ja tuloksellisuutta vaaditaan, koska se kannustaa myös järjestöjä laadukkaampaan toimintaan. Kuitenkaan se, mikä lasketaan tuloksellisuudeksi, ei erityisesti viestinnässä ole kuitenkaan yksiselitteistä. Järjestöille onkin osittain epäselvää, kuinka paljon ja millaisiin tuloksiin asti hankkeissa tulisi yltää (kts. muutokset EQ6).

Hankkeiden kestävyys nousee esiin arvioitaessa hankkeiden vaikuttavuutta. Osa hankkeista pyrkii saavuttamaan kestäviä muutoksia vakiinnuttamalla toimintaa kohderyhmien rakenteissa (opettajankoulutus, opetus- ja opintosuunnitelmat, reilut seurakunnat yms.), osalla hankkeista kestävyys ei ole kiinnitetty kunnolla huomiota. Hakukriteereissä kestävyys korostaminen erityisesti kasvatuksellisissa hankkeissa voisi kiinnittää asiaan huomiota. Kumppanuudet hankkeissa ovat mahdollistaneet tuloksellista työtä, ja niiden korostaminen arviointikriteereissä edelleen on tarkoituksenmukaista.

VGK-tuen haku- ja raportointiprosessi. Järjestöt kokevat haun ja raportoinnin toimivan vähintään hyvin tai kohtuullisesti (kts. kuva 4). Erityistä kiitosta saavat ulkoministeriön VGK-tukea hoitavat virkamiehet, joiden kanssa yhteistyö koetaan aidoksi ja kommunikaatio erittäin hyväksi. Haasteita koetaan erityisesti hakukierroksen aikataulun kanssa, joka on vaihdellut eri hakukierroksilla. Päätösten venyminen pitkälle ensimmäisen hankevuoden keväälle on hidastanut hankkeiden aloittamista ja lyhentänyt hankkeiden toteutusaikaa. Hankkeen toteutuksen aikaiseen muutoksetekoprosessiin ja tilintarkastuskäytäntöihin toivottiin kevennystä. Järjestöt toivoisivat myös ajoissa tietoa hakukierroksen aikataulusta, kriteereistä ja painopisteistä, jotta hankesuunnittelulle ja uusien kumppanuuksien luomiselle jää riittävästi aikaa. Myös tähän haasteeseen yhteistyö ja dialogi ministeriön kanssa hyvissä ajoin ennen haun aukeamista toisi helpotusta.

Haku- ja raportointilomakkeet. Hakuohjeita ja haku- ja raportointilomakkeita pidetään pääsääntöisesti selkeinä, mutta järjestöt toivoivat kaiken tekstin sanoittamista vielä yksinkertaisemmin sekä ammattikielen välttämistä. Tämä palvelisi niin nykyisiä kuin uusiakin hakijoita. Raportoinnin suora kytkeminen asetettuihin tavoitteisiin tukee raportoinnin fokusta ja tulosperusteisuutta. Sekä haku- että raportointilomakkeet koettiin sisällöltään vaativiksi, muun muassa liian yksityiskohtaisiksi ja raskaiksi. Näin kokivat erityisesti pienet järjestöt. Molemmissa lomakkeissa tavoitteet/tulokset/tuotokset ovat osittain sekaisin (hakulomakkeen otsikko 7 ja haku- ja raportointilomakkeen kohdat 5 ja 7), mikä sekoittaa erityisesti tulosraportointia. Lomakkeissa onkin jonkin verran toistoa, jota karsimalla lomakkeita pystyisi vähän keventämään. Sähköinen lomake aiheuttaa edelleen ongelmia (kaatuileminen, kansalliset merkit, tekstiilan riittämättömyys, katso-palvelun arkisto, budjetin kaavat). Tulosten mittaamista tukevia seuranta- ja raportointiohjeistusta toivottiin järjestöissä. Tämä voisi parantaa sekä seurannan että raportoinnin laatua hankkeissa.

Kuva 4. Hakuprosessin ja raportoinnin toimivuus. Verkkopohjaisen järjestökyselyn tulokset

EQ5. Miten VGK-tuki on vaikuttanut moninaiseen ja moniääniseen kansalaisyhteiskuntaan? Miten tukea saaneet järjestöt ovat osallistaneet kansalaisia kehitysyhteistyön toimeenpanoon ja/tai globaalin oikeudenmukaisuuden edistämiseen? [5.1](#) Kuinka VGK-tuki on vahvistanut tuen saaneita järjestöjä osana kansalaisyhteiskuntaa? [5.2](#) Kuinka kansalaisia on osallistettu hankkeissa globaalin oikeudenmukaisuuden edistämiseen? Opit ja haasteet?

Tukea saaneiden järjestöjen vahvistuminen osana kansalaisyhteiskuntaa. 51 järjestölle ja 76 hankkeelle on myönnetty VGK-tukea vuosien 2015-2020 aikana. Hankkeiden raporteista nousee selkeästi esiin hankkeiden ansiosta tapahtunut järjestöjen oma oppiminen ja vahvistuminen; muun muassa järjestön organisatorisen ja hallinnollisen kapasiteetin kasvu, asiaosaamisen vahvistuminen, uudet kontaktit ja verkostoituminen eri toimijoiden kanssa kansallisella ja kansainvälisellä tasolla, uusi yhteistyö eri toimijoiden kanssa. Tällaista oppimista ja muita tuen vaikutuksia järjestölle ei ole kuitenkaan huomioitu VGK-tuen ohjeistuksissa eikä juurikaan kuvattu hankeraporteissakaan, johtuen todennäköisesti siitä, ettei raportissa oppimiseen liittyvää kysymystä (8.4 Mitä hankkeen aikana opittiin?) ymmärretä laajemmin. Järjestöt vastaavat kysymykseen ennemminkin hyvin konkreettisesti mitä juuri kyseisessä hankkeessa opittiin, ei miten hanke on vaikuttanut laajemmin järjestön ja sen kumppanien toimintaan.

Kansalaisten osallistaminen globaalin oikeudenmukaisuuden edistämiseen. Agenda 2030 peräänkuuluttaman globaalin kansalaisuuden (global citizenship) tavoitteena on osallistaa kansalaisia kestävän kehityksen tietojen oppimisen ja taitojen omaksumisen syventämiseksi. Vuoden 2015 hakukierroksella tuetuissa hankkeissa on useita hankkeita, joissa toiminta on lähinnä yhdensuuntaista kehityskysymyksistä tiedottamista (esimerkiksi järjestölehdet ja luennot). Sen sijaan hakukierrosten 2016 ja etenkin 2018 hankkeista valtaosa sisältää kohderyhmille suunnattua toiminnallista ja

osallistavaa toimintaa. Vuoden 2016 hankkeista 14/19 (79%) sekä vuoden 2018 hankkeista 13/14 (93%) sisälsivät kohderyhmiä selkeästi osallistavia toimintoja. Näissä toiminnoissa luonteenomaista olivat esimerkiksi kriittinen ajattelu, tekemällä oppiminen, itseohjautuva oppiminen, aktiivinen osallistuminen ja toiminnallisuus, vaikuttamistyö ja elämyksellisyys.

Erilaisia osallistavia toimintoja vuosien 2016 ja 2018 hakukierroksilta hankkeissa olivat esimerkiksi:

- Pakuhuonepelejä, toiminnalliset opastukset (Helinä Rautavaaran etnografisen museon säätiö)
- Vastamainostyöpaja ja -kilpailu, tunneharjoitustyöpajat (BMOL)
- Pedagogiset menetelmäkoulutuksen opettajille (Ihmisoikeusliitto)
- Liikunnallisten kestävän kehityksen tehtävien suunnittelu (LiikE ry.)
- Seppo-lautapelityöpajat koululuokissa (Nuorten Akatemia)
- Digitarinat (Suomen Ekumeeninen Neuvosto)
- Sarjakuvatyöpaja (Työväen museoyhdistys ry.)
- YouTube-videot, yritysastuuarvioinnin joukkoistaminen (Eetti ry.)
- Haastekampanja kouluille (Suomen lasten ja nuorten säätiö)
- Kokemusasiatuntijoiden kouluvierailut (Suomen Somalia-verkosto)
- Sosiaalisen median haastekampanja (Finnwatch)
- Koulujen toimintapäivät (Suomen Rauhanliitto)

3.3 Tehokkuus

EQ6. Millaisia muutoksia ja oppimista VGK-tuki mahdollistaa? Miten tuettavat järjestöt seuraavat ja mittaavat aikaansaattua muutosta ja oppimista? **6.1** Millaisia muutoksia (tietoisuuden lisääminen, uudet tiedot ja taidot, toiminta) järjestöt ovat saavuttaneet hankkeittensa kohderyhmissä? **6.2** Miten tulosperusteisuus on toteutunut järjestöjen hanketyössä: Miten hankkeita on seurattu ja miten työstä on opittu? Miten seuranta voisi kehittyä?

Tulosohjaus (RBM) VGK-hankkeissa. Tavoitteiden asettelu (tuotokset, tulokset ja vaikutukset), tavoitteille asetetut mittarit sekä hankkeiden seurantasuunnitelmat ovat tuetuissa hankkeissa¹¹ varsin hyvin laadittuja ja tulosohjauksen osaaminen on selvästi parantunut eri hakukierrosten aikana. Tuloksetjut ovat pääosin loogisia ja raportointi riittävän yksityiskohtaista ja selkeää. Etenkin tuotostason tuloksia hankkeet mittaavat ja raportoivat hyvin. Myös edellisten hankkeiden opit sekä hankkeen toteutuksen aikainen oppiminen ja suunnitelmien muuttaminen tavoitteisiin pääsemiseksi on hankkeissa ansiokasta.

Haasteena hankkeissa on kuitenkin hankkeiden tulostavoitetason tulosten¹² seuraaminen sekä niistä raportointi. Hankeraporteissa on hyvin vähän näyttöä laadullisista tuloksista, tai niitä ei ole osattu nostaa esiin ja raportoida selkeästi. Samoin tulosanalyysi, missä opittuja asioita pohditaan sekä niiden vaikutusta kohderyhmille, on raporteissa

¹¹ Evaluaatio tarkasteli tulosohjausta ainoastaan tuetuissa hankkeissa. Yleinen haaste hakemuksissa jokaisella kolmella edellisellä hakukierroksella on ollut tavoitteiden ja mittarien asettaminen.

¹² Tuloksilla tarkoitetaan outcome-tason tuloksia, jotka ovat esimerkiksi muutoksia tiedoissa, taidoissa, arvoissa, asenteissa, ja toiminnassa.

puutteellista. Tulosanalyysin puute saattaa osittain johtua siitä, ettei hankeraportin tulosanalyysiä kohdassa 7.2 (Arvioi hankkeen onnistumista suhteessa pitkän aikavälin vaikutuksiin) ymmärretä oikein. Raportoinnin haasteena oli jonkin verran myös systemaattisuuden puute: raportointi ei aina ole toteutunut kaikkia hakemuksissa annettuja tietoja, esimerkiksi kohderyhmiä, paikkakunta tai mittareita vasten.

Kasvatuksellisissa hankkeissa haetaan aktiivisesti palautetta (esimerkiksi opettajilta ja oppijoilta), ja sitä käytetään toiminnan kehittämiseksi. Tätä palautetta kuitenkin tarkastellaan raporteissa varsin vähän ja lähes yksinomaan myönteiseen palautteeseen keskittyen. Haasteiden ja kehittämistarpeiden analyysi kriittisempi voisi kuitenkin tuoda merkittäviä eväitä toiminnan kehittämiseen.

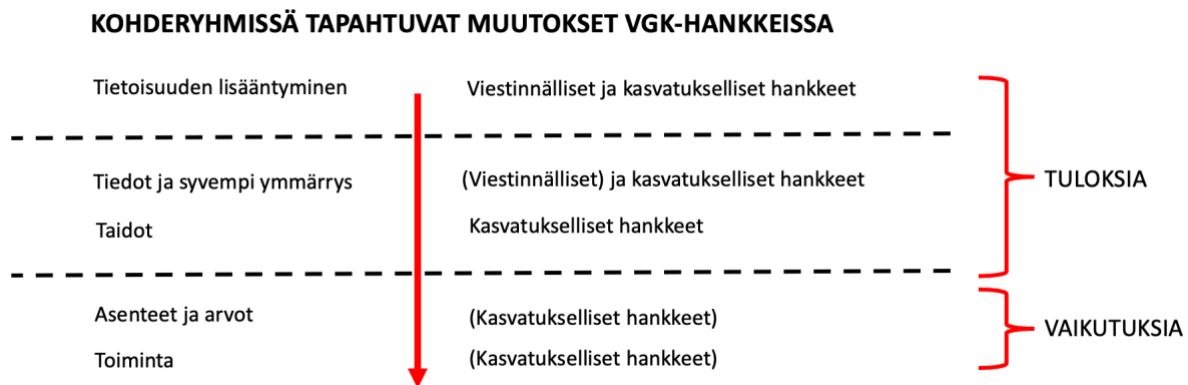
Tulosten seuraamisen haaste monissa viestinnällisissä hankkeissa on kasvatushankkeita haastavampaa johtuen siitä, että yksittäisten viestintähankkeiden tuloksellisuus syntyy parhaimmillaankin pieninä puroina osana laajaa mediakenttää. Kehitysviestinnän kokonaistulosta voidaan jossain määrin arvioida – mitä UM tekeekin mm. selvityksillä kansalaisten asenteista kehitysyhteistyöhön – mutta yksittäisen viestintähankkeen vaikuttavuutta ei käytännössä useinkaan pysty todentamaan. Harvemmissa viestinnällisissä hankkeissa päästään asenteiden, arvojen tai ihmisten käyttäytymisen muuttumiseen, sillä em. muutokset vievät aikaa. Moni järjestö vastaa kuitenkin kasvaneisiin tulosta vaatimuksiin yrittämällä kuvata näitä muutoksia. Viestinnällisissä hankkeissa tulosten ja mittareiden asetannassa herääkin kysymys, millainen seuranta ja tulosten todentaminen on mielekästä? Viestinnällisissä hankkeissa voisi hyvinkin riittää tarkastelu kohderyhmien saavuttamisesta hankkeessa asetetuilla keinoilla (YouTube-videon tai elokuvan katsomiskerta, seminaariin osallistuminen, artikkelin lukeminen verkkojulkaisusta)? Määrällistä tuotostason tietoa voidaan tarvittaessa täydentää laadullisella tiedolla, esimerkiksi välittömällä kohderyhmän palautteella tai muutamilla kysymyksellä, mitä monissa viestinnällisissä hankkeissa tehdäänkin. Erityisesti verkkoviestintää toteuttavissa hankkeissa voidaan itse mediaan sisällyttää palautteen antaminen.

Kasvatuksellisten hankkeiden haaste on tarkoituksenmukaisen seurantatiedon kerääminen tulostasolla. Tulostavoitteiden mittarit ovat pääosin kunnossa (muutokset tiedoissa ja taidoissa, jopa muutokset asenteissa, arvoissa ja toiminnassa), mutta liian usein tulokset raportoidaan esimerkiksi 'hyvänä palautteena oppitunnista' tai 'hyvin tehtynä materiaalina'. Kriittistä kehitysehdotuksia sisältävää palautetta ei raportoida juuri lainkaan, vaikka sitäkin saataneen. Yleinen "minusta tuntuu" palaute ei mittaa muutosta. Poikkeuksiakin toki on ja esimerkiksi Rauhanliiton hankkeissa tulosten seuranta ja raportointi on ansiokasta. Toisaalta myös kasvatuksellisissa hankkeissa voidaan kysyä, mitä muutoksia on realistista odottaa tapahtuvan kohderyhmissä, joita tavoitetaan yhden opaskierroksen, oppitunnin tai työpajan aikana. Asenteiden ja arvojen muuttuminen sekä muutokset käyttäytymisessä ovat hitaita ja vievät aikaa. Em. muutokset ovatkin monissa kasvatuksellisissa hankkeissa enemmänkin vaikutuksia, joihin pyritään, kuin tuloksia, joihin päästään. Toisaalta tämä riippuu myös hankkeista ja kohderyhmistä, joita hankkeissa tavoitellaan. Opettajilla tavoitellut muutokset voivat näkyä toimintatavoissa ja toiminnassa, esimerkiksi uuden oppimateriaalin tai menetelmän käyttöönotossa. Tätä ei kuitenkaan ole juurikaan raportoitu, vaikka muutoksia voitaisiinkin kartoittaa melko yksinkertaisesti, esimerkiksi hankkeen jälkeisillä pienimuotoisilla kyselyillä tai haastattelemalla pientä otosta hankkeeseen osallistuneita opettajia.

Monet kasvatuksellisten hankkeiden toteuttajat ovat tehneet työtään pitkäjänteisesti vuosien ajan, ja ovat tekemisissä samojen kohderyhmien, kuten opettajien ja koululuokkien kanssa pidempäänkin. Useimmissa kaksivuotisissa hankkeissa on ollut hyvä tarkoitus mitata hankkeen lopuksi esimerkiksi muutoksia kohderyhmissä tai selvittää kuinka monta opettajaa on ottanut uudet opetusmenetelmät käyttöön, mutta tuloksia ei ole systemaattisesti kerätty tai raportoitu hankeraporteissa. Syitä tulostiedon puuttumiseen hankkeissa ovat mahdollisesti osaamisen ja ajan puute: Kiireiset opettajat eivät vastaa kyselyihin ja otannot jäävät pieniksi. Vaikutusten jälkiarviointiin ei hankkeissa ole

resursseja, mutta järjestöt voisivat käyttää nykyistä enemmän olemassa työkaluja ja kysymyspatteristoja, joilla muutoksia kohderyhmissä pystyy mittaamaan suhteellisen helposti ja mielekkäällä kysymyksenasettelulla (Työväen museoyhdistys ry. 2016: seurannan kysymykset, Helinä Rautavaaran etnografisen museon säätiö 2018: General Learning Outcomes). Samoin muutamilla syvähaastatteluilla tai fokusryhmähaastatteluilla tulostietoa olisi mahdollista kerätä. Opinnäytetöiden teettäminen on myös hyvä esimerkki tavasta kerätä tietoa saavutetuista tuloksista (African Care 2015 ja 2016). Ulkopuoliseen evaluointiin resurssit eivät yleensä riitä, joskin Rauhanliiton hankkeet ovat esimerkki jälkiarvioinninkin mahdollisuuksista.

Muutokset hankkeiden kohderyhmissä (kts. kuva 5 alla). Tulosseurannan haasteiden vuoksi (yllä kuvattu) hankkeissa tapahtuneita muutoksia on vaikea arvioida muuten kuin yleisellä tasolla. Viestinnälliset hankkeet mahdollistavat muutoksia lähinnä tietoisuuden sekä uusien tietojen ja syvemmän ymmärryksen lisääntymisessä, sillä tyypillisesti hankkeen toiminnot eivät osallista kohderyhmää erityisesti eivätkä pitkäkestoisesti.

Kuva 5: Muutokset kohderyhmissä

Esimerkkejä hankkeissa tapahtuneista muutoksista tietoisuuden kasvussa:

- "Lisäsimme yli 12 000:n lapsen, nuoren ja aikuisen tietämystä pakolaisuuden taustoista"
- "Yritysten tietoisuus avoimuuden vaatimuksista ja vastuullisuuden mittaamisesta lisääntyi"
- "Hanke lisäsi tietoisuutta globaalista Etelästä ja Pohjoisesta esimerkkien avulla (esim. esimerkki nicaragualaisesta Paolasta) sekä tietoisuutta siitä, että myös Etelässä ihmiset ovat aktiivisia toimijoita"

Esimerkkejä hankkeissa tapahtuneista muutoksista tiedoissa ja syvemässä ymmärryksessä:

- "Ymmärrys ilmastonmuutoksen konkreettisista vaikutuksista ihmisten elämään eri puolilla maailmaa. Hanke on onnistunut syventämään tietoisuutta siitä, kuinka välillä absurdilta tuntuva ilmastonmuutos vaikuttaa käytännössä ihmisten elämään"
- "Nuoret osallistujat tunsivat jo vastuullisuustematikkaa yleisellä tasolla, mutta hankkeen myötä heidän ymmärryksensä syveni tasolle, jolla he voivat kriittisesti arvioida yritysten vastuullisuustekoja. Samaten yrityksillä on nyt paremmat valmiudet kehittää vastuullisuustyötään"
- "Pelissä nuoret joutuvat itse tekemään ja soveltamaan osaamistaan, mikä lisää syvempää ymmärrystä käsiteltävästä aiheesta"

Kasvatukselliset hankkeet, joissa kohderyhmien kanssa toimitaan esimerkiksi pidemmän aikaa osallistavasti (työpajat, koulutukset), voivat mahdollistaa muutoksia edellä mainittujen lisäksi myös taidoissa¹³, asenteissa ja arvoissa¹⁴ sekä toiminnassa, ts. käyttäytymisessä¹⁵.

¹³ Esimerkkejä taidoista: kriittinen ajattelu, tunnetaidot, yhteistyötaidot.

¹⁴ Esimerkkejä asenteista ja arvoista: avoimuus, ennakkoluulottomuus, kunnioitus ihmisoikeuksia ja muita kulttuureja kohtaan.

¹⁵ Esimerkkejä toiminnasta: muutokset nuorten kulutustottumuksissa tai opettajan opetustavoissa.

Esimerkkejä hankkeissa tapahtuneista muutoksista taidoissa:

- "90% vastanneista, lähiopiskeluun osallistuneista opiskelijoista oli sitä mieltä, että opintokokonaisuus paransi heidän valmiuksiin käsitellä journalistina kestävän kehityksen kysymyksiä"
- "Peliä pelataan pienissä ryhmissä, joten nuorten yhteistyötaidot vahvistuvat, kun he ratkoivat yhdessä pelin tehtäviä"
- "Empatia ja ymmärrys erilaisia tarinoita kohtaan kasvoi. Hankkeen toiminnoissa on myös eri tavoin pohdittu ryhmässä ratkaisumahdollisuuksia ilmastohaasteisiin. Asiantuntijoiden jakamat näkökulmat ovat myös mahdollistaneet globaalien kysymysten syvän ja kriittisen pohdiskelun"

Esimerkkejä hankkeissa tapahtuneista muutoksista asenteissa ja arvoissa:

- "Hanke vaikutti kohderyhmän asenteisiin nostamalla esiin eriarvoisuutta ja muita epäkohtia, joita maailmassa on"
- "Muiden kulttuurien kohtaamisesta järjestettiin tilaisuuksia. Ihmisoikeuksista oli tilaisuuksia. Ylipäätään toisin ajattelevien ihmisten kohtaaminen lisää avoimuutta ja suvaitsevaisuutta"

Esimerkkejä hankkeissa tapahtuneista muutoksista käyttäytymisen tasolla:

- "Opettajat kertoivat saaneensa uusia ideoita omaan työhönsä ja pääsivät seuraamaan osallistavia ja toiminnallisia menetelmiä"
- "Opettajat innostuivat itse hyödyntämään peliä opetuksessaan"
- "Konkreettisenä tuloksen 5 yritystä liittyi mukaan Amfori BEPI -ympäristöjärjestelmään"
- "Tapahtuma vaikutti osalla osallistujista heidän käyttäytymiseensä, esimerkiksi siihen, mitä ruokaa ostaa. Osa ryhtyi aktiivisesti seuraamaan globaalikysymyksiin liittyviä tiedotuskanavia, kuten järjestöjen sähköpostilistoja hankkeen myötä. Etenkin vapaaehtoiset olivat hankkeen myötä innokkaita edistämään kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumista ja viestimään niistä eteenpäin. Osassa tapahtumien osallistujista totesi palautteessa löytäneensä itselleen sopivan kanavan toimia kestävän kehityksen tavoitteiden edistämiseksi."

Liitteessä 3 on kuvattu lisäksi neljän tapausesimerkin kautta neljää hanketta, missä kuvataan eri tyyppisissä hankkeissa tapahtuneita muutoksia kohderyhmissä.

VGK-hankkeiden muut vaikutukset. VGK-tuki on mahdollistanut monen järjestön pitkäaikaisen ja -jänteisen työn laajemmin kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kentällä Suomessa. Hankkeiden toteuttamisen rinnalla useat tukea saaneet järjestöt ovat toimineet samanaikaisesti erilaisissa verkostoissa ja työryhmissä, mm. Fingon globaalikasvatus-työryhmissä, missä yhteistyössä on muun muassa vaikutettu peruskoulujen uuteen opetussuunnitelmaan sekä tehty oppikirjatyötä yhteistyössä Otavan ja SanomaPron kanssa. Järjestöt ovat tehneet yhteistyötä myös opettajankoulutuslaitosten kanssa sekä Fingon koordinoimissa opettajien täydennyskoulutushankkeissa. Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa on kasvattanut omalta osaltaan myös järjestöjen ammatillista osaamista.

EQ7. Edellisestä hakukierroksesta alkaneet VGK-tuen hankkeet jaetaan kolmeen temaattiseen kategoriaan: kehitysviestintä, globaalikasvatus ja yritysten yhteiskuntavastuu. Mitkä ovat tukimuodon eri temaattisten sisältötulokulmien synergiat, erot ja mahdollisuudet? Miten ne tukevat parhaiten järjestöjen työtä ja mitä haasteita ne tuovat järjestöjen työhön? Miten yritys vastuu istuu tukimuotoon ja miten sitä voidaan kehittää edelleen? **7.1** Mitkä ovat kolmen temaattisen kategorian (viestintä, globaalikasvatus, yritys vastuu) synergiat, erot ja mahdollisuudet? **7.2** Kuinka temaattiset kategoriat tukivat tai toivat haasteita järjestöjen työhön? **7.3** Miten yritys vastuu istui tukimuotoon? Miten sitä voidaan kehittää edelleen?

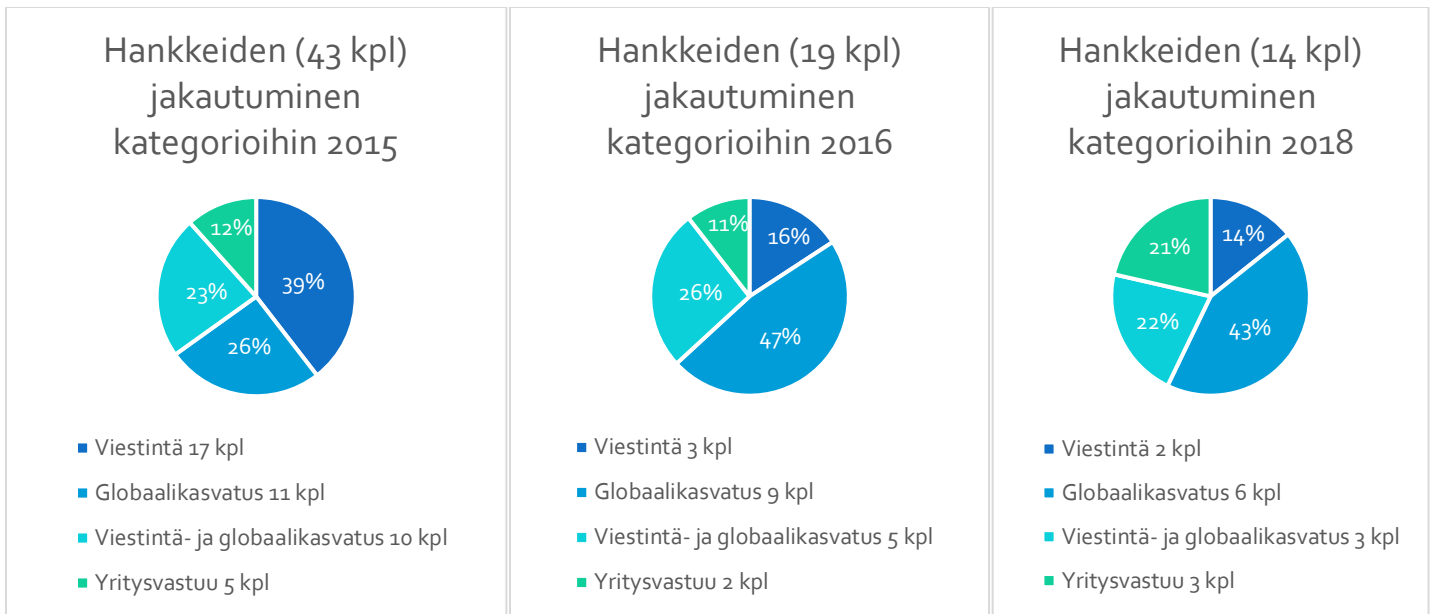
[Temaattiset kategoriat hakukierroksilla 2015,2016 ja 2018](#). Hakukierroksella 2015 ja 2016 temaattiset kategoriat olivat aiempien vuosien tapaan kehitysviestintä ja globaalikasvatus. Hakemuksissa hakijoita ei kuitenkaan pyydetty määrittelemään hankkeelleen tiettyä kategorialuokkaa, vaan hankkeiden tuli sopia jompaankumpaan tai molempiin kategorioihin. Monet hankkeet sisälsivätkin vahvasti sekä kasvatuksellista että viestinnällistä työtä. Viimeisimmällä hakukierroksella 2018 hakijoiden tuli hakuvaiheessa määritellä hankkeen sisällöllinen kategoria, joihin kuului kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen lisäksi yritysten yhteiskuntavastuu. Eri kategorioille oli myös määritelty, kuinka monta hanketta kyseisen kategorian alla rahoitetaan.

Järjestöjen näkemykset kategorioiden toimivuudesta vaihtelevat. Osa koki kategoriat hakua ja hanketta selkeyttäviksi, osa taas koki vaikeaksi valita erityisesti viestinnän ja globaalikasvatuksen välillä – mikä ei olekaan ihme, koska hankkeessa saattaa olla molemmat elementit vahvoina. Viimeisen hakukierroksen viidestä viestinnällisestä hankkeesta jopa kolmessa oli selvästi myös kasvatuksellisia elementtejä mukana. Globaalikasvatuksen kuusi hanketta olivat puhtaasti kasvatuksellisia, mutta jopa yritysvastuuhankkeet sisälsivät sekä viestinnällisiä että kasvatuksellisia elementtejä. Yritysvastuuhankkeet näkivät myös tärkeiksi elementeiksi hankkeissaan viestinnän ja kasvatuksellisen työn.

Kun tarkastellaan hankkeita viimeisen kolmen hakukierroksen ajalta, lähes neljäsosa hankkeista oli sellaisia, joissa yhdistyivät vahvasti sekä viestinnällinen että kasvatuksellinen puoli (kts. kuva 6 alla). Näissä hankkeissa eri osa-alueet tukivat toisiaan ja em. hankkeet olivat sisällöllisesti vahvoja. Viestinnällisten toimintojen lisääminen kasvatuksellisiin hankkeisiin on esimerkiksi levittänyt hankkeen sisältöjä selkeästi laajemmalle kohderyhmälle kuin mitä suorien kohderyhmien kautta oli mahdollista saavuttaa. Samoin monissa viestinnällisissä hankkeissa kasvatukselliset komponentit mahdollistivat suppeammalle kohderyhmälle syvemmän perehdytyksen tai koulutuksen kehityskysymysten parissa, ja tätä kautta lisäsivät hankkeen vaikutusten kestävyyttä. Onkin vaarana, että yhden kategorian valitseminen hakutilanteessa kaventaa hankkeiden sisältöä.

Osalle järjestöistä ennalta ilmoitettu tuettavien hankkeiden määrä toimi pelotteena ja johti jopa siihen, ettei tukea viitsitty hakea ollenkaan, kun oletuksena oli, että kilpailu on liian kova. Osa järjestöistä myös laskelmoi, missä kategoriassa kannattaa tukea hakea, mikä saattaa myös ohjata hankkeen sisältöä väärin.

Yritysvastuun kategorian nostosta viestinnän ja globaalikasvatuksen rinnalle järjestöt olivat myös erimielisiä. Moni järjestötoimija näki, että yritysvastuu on erittäin tärkeä teema, mutta sisältyy em. kahteen kategoriaan monen muun teeman lailla. Osa järjestöistä koki vieraaksi nostaa yksi erityinen teema omaksi kategoriakseen. Jos vertailee yritysvastuuhankkeiden määriä eri hakukierroksilla, ko. hankkeita on tehty ennenkin ja niitä on ollut mukana jokaisella hakukierroksella myös ennen kuin teema nostettiin erityisesti esiin. Vaikka yritysvastuutematikka putoaa osin eri instrumenttien ja ministeriöiden toimialojen väliin, teema istuu VGK-tukeen hyvin yhtenä teemana osana Agendaa 2030.

Kuva 6. Hankkeiden jakautuminen eri kategorioihin eri hakukierroksilla

3.4 Täydentävyys

EO8. Miten VGK-tuki toteutuu osana muuta kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kenttää Suomessa? **8.1** Mikä on VGK-tuen lisäarvo kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kentällä Suomessa?

VGK-tuki osana kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kenttää Suomessa sekä VGK-tuen lisäarvo. Kestävän kehityksen toteutuminen edellyttää toimivaa kansalaisyhteiskuntaa, ja suomalaiset kansalaisjärjestöt omalla toiminnallaan, muun muassa VGK-tuella, edistävät tätä työtä.

Ulkoministeriön myöntämä VGK-tuki on rahoitusinstrumentti, joka on yksinomaan kansalaisyhteiskunnan toimijoille tarkoitettua tukea globaalien oikeudenmukaisuuden edistämiseen Suomessa. Järjestöille on Suomessa tarjolla niukasti rahoitusta VGK-työhön, ja tämä instrumentti on tarkoitettu juuri heille. Ilman VGK-tukea moni järjestö ei pystyisi tekemään VGK-työtä ollenkaan. Myös Opetushallitus, OKM ja ympäristöministeriö myöntävät globaalikasvatuksen rahoitusta järjestöille, mutta em. rahoitusinstrumenttien fokus on laajempi eikä hankkeissa edellytetä globaalia näkökulmaa. Opetushallinnon tuki suuntautuu lisäksi lähinnä koulutuksen tuottajille, ts. eri tason oppilaitoksille. Teoriassa ne voisivat tällä rahoituksella hankkia globaalikasvatuksen materiaalia järjestöiltä, mutta käytännössä tuki menee koulun omaan toimintaan.

VGK-tuki on mahdollistanut suurten toimijoiden lisäksi varsinkin aiemmin pienten järjestöjen tekemän viestinnällisen ja kasvatuksellisen työn, ja tällä tavoin monipuolistanut kansalaisyhteiskunnan moniäänisyyttä ja -toimijuutta Suomessa. Järjestöihin on kuulunut myös muita kuin kehitysyhteistyöhankkeita toteuttavia järjestöjä noin puolet toimijoista, mikä on osaltaan lisännyt toimijoiden kirjavuutta. Erityisesti vuoden 2015 hakukierroksella moniäänisyys toteutui, kun tukea saaneita järjestöjä oli 43. Kahden viimeisen hakukierroksen aikana moniäänisyys on ollut vähäisempää, kun pienten toimijoiden määrä on vähentynyt. Tukea on saanut enää 19 järjestöä vuonna 2016 ja 14 järjestöä vuonna 2018.

Suomalaisten tuki kehitysyhteistyölle on edelleen vahvaa, mutta samaan aikaan vihapuhe, rasismi ja kyvyttömyys ymmärtää monia todellisuuksia ja globaalia yhteisriippuvaisuutta kasvaa maailmassa, myös Suomessa. Globaalin kansalaisen tiedot ja taidot ovat toimivia työkaluja suvaitsevuuuden ja ymmärryksen lisäämisessä. Myös muiden globaalien ongelmien, kuten ilmastonmuutoksen vastaisessa työssä VGK-työllä on merkittävä rooli osana Agenda 2030 toimeenpanoa sekä kaikkien sen tavoitteiden saavuttamista. Globaalin näkökulman lisäksi tuella vaikutetaan Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen sekä edistetään suomalaisten tukea kehitysyhteistyölle.

VGK-tuella tehtävä kehitysviestintä täydentää ulkoministeriön toteuttamaa viranomaisviestintää. Järjestöt tavoittavat VGK-tuen avulla kohderyhmiä, joita viranomaisviestintä ei tavoita. Järjestöt toimivat ruohonjuuritasolla kansalaisyhteiskunnassa ja tavoittavat suoraan kansalaisia työllään. Viranomaisviestintä ei voi myöskään korvata tai kattaa koko kehitysviestinnän kenttää. Kestävän kehityksen ja kaupan viestinnän yksikön resurssit ovat rajalliset eikä oma-aloitteisille viestintäaloitteille ole juurikaan mahdollisuuksia. Kehitystä koskevan viestinnän onnistumisella on kuitenkin suuri merkitys suomalaisten valmiudelle osallistua aktiivisesti globaalin oikeudenmukaisuuden ja vastuunkannon edistämiseen. Tässä tehtävässä suomalaisilla kansalaisyhteiskunnan toimijoilla on merkittävä rooli viranomaisviestinnän rinnalla. Lisäksi järjestöjen tekemä viestintätyö täydentää viranomaisviestintää tuomalla esiin aiheita ja näkökulmia, joita viranomaisviestinnässä ei tule esille. Järjestöille suunnattu VGK-tuki mahdollistaa myös viranomaisviestinnän haastamisen ja kriittisen näkökulman, millä on tärkeä paikkansa ja arvonsa moniarvoisessa ja -äänisessä yhteiskunnassa.

4. Kansainvälisiä kokemuksia globaalikasvatuksen strategiatyöstä

Evaluaatiossa tarkasteltiin hieman myös kokemuksia kahdesta vertaismaasta: Irlannista ja Portugalista. Kummassakin maassa VGK-toiminnan taustalla on eri sidosryhmien (ministeriöt, globaalikasvatustoimijat) kanssa laadittu kansallinen strategia.

4.1 Irlanti

Irlannin globaalikasvatuksen strategia (terminä aiemmin kehityskasvatus, nykyisin globaali kansalaiskasvatus), Global Citizenship Education) on laadittu Irlannin kehitysyhteistyöorganisaation (Irish Aid) toimesta ja sen tavoitteenasettelussa nostetaan esiin globaalin köyhyyden syvälinen ymmärrys sekä kansalaisten aktivointi tasa-arvoisemman maailman luomiseksi: *“Development Education aims to deepen understanding of global poverty and encourage people towards action for a more just and equal world. As such, it can build support for efforts by government and civil society to promote a development agenda and it can prompt action at a community and individual level.”* Globaalikasvatus käsitetään ennen kaikkea ihmisiä aktivoivana koulutuksellisena prosessina nopeasti muuttuvassa maailmassa: *“... an educational process aimed at increasing awareness and understanding of the rapidly changing, interdependent and unequal world in which we live. It seeks to engage people in analysis, reflection and action for local and global citizenship and participation. It is about supporting people in understanding, and in acting to transform the social, cultural, political and economic structures which affect their lives and others at personal, community, national and international levels.”* Strategian taustalla ovat seuraavat periaatteet:

- Sitoutuminen sosiaalista oikeudenmukaisuutta edistävään koulutukseen sekä paikallisesti että globaalisti
- Selkeät perusarvot: oikeudenmukaisuus, solidaarisuus, ihmisarvo, tasa-arvo, ihmisoikeudet ja kestävyys
- Linkitys paikallisen, kansallisen ja globaalin kansalaisuuden välillä
- Kehityskasvatuksen asemointi osaksi kehitysyhteistyötä ja sen tavoitteita
- Fokus asenteissa ja arvoissa sekä osaamisessa ja konkreettisissa toimenpiteissä
- Analyysi kehityskasvatuksen, kansalaisten toiminnan ja ymmärryksen välisistä yhteyksistä
- Universaali, oikeusperusteinen lähestymistapa: Kaikilla tulee olla oikeus kehityskasvatukseen

Nykyisessä strategiassa (2018-2022) korostetaan lisäksi tuloksellisuutta ja tulosvastuullisuutta, synergiaa luovia kumppanuuksia, eri toimien ja hallintotahojen koherenssia sekä kestävyyttä ja pitkäjänteisyyttä. Strategia on jo kolmas globaalikasvatuksen strategia Irlannissa; ensimmäinen laadittiin vuosille 2003-2005 ja toinen vuosille 2007-2011 (jatko vuoteen 2015). Nykyinen strategia pohjautuu Irlannin vuonna 2013 laadittuun kehitysyhteistyön strategiaan (One World, One Future). Siinä huomioidaan myös kotimaassa tarvittava työ: *“Engagement at home: We will strive for a deep public understanding and engagement with our aid programme and our development policy, harnessing the contribution of Irish*

people and institutions.” Seuranta on osoittanut, että Irlannin kehitysyhteistyöllä ja -rahoituksella onkin vahva kansallinen tuki, mikä on osin onnistuneen globaalikasvatuksen ansiota.

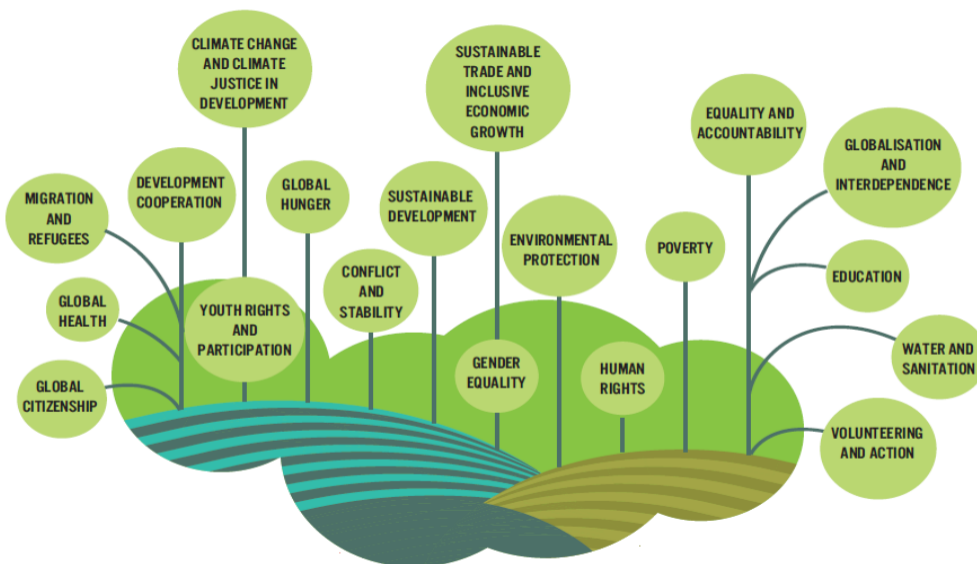
Nykyisen strategian temaattinen sisältö koostuu neljästä päälinjasta:

- **Tiedon ja ymmärryksen** vahvistaminen: Kulttuuriset, ympäristölliset, taloudelliset, poliittiset ja sosiaaliset riippuvuudet ja haasteet; epätasa-arvon syyt ja seuraukset sekä paikallisesti että globaalisti
- **Arvojen ja asenteiden** vahvistaminen: Positiivisten arvoihin perustuvien muutosten esiin nostaminen, ihmisoikeuksien, kulttuurisen moninaisuuden, demokratian ja vastuullisuuden vahvistaminen
- **Taitojen ja kompetenssin** vahvistaminen: Kyky tarkastella monisyisiä kehityskysymyksiä, ml. linkit paikallisten ja globaalien prosessien välillä
- **Aktivointi toimimaan:** Ihmisten voimaannuttaminen toimimaan omassa elämässään globaalien oikeudenmukaisuuden edistämiseksi

Strategiatyön tärkeimmät toimijat ovat olleet:

- Irish Aid: Irlannin kehityspolitiikan toteuttaja, kehityskasvatuksen alulle panija ja päärahoittaja
- Department of Education and Skills (DE): Kehityskasvatuksen integrointi opetukseen ja toteutuksen tuki
- Irish Development Education Association (IDEA): Toimijoiden kapasitointi ja verkostumisen edistäminen
- Dóchas: Järjestöjen kaatojärjestö, joka tukee ja verkostoi järjestöjä ja toimii niiden koordinaattorina suhteessa hallintoon (vrt. Fingo)
- Muita strategiatyön yhteistyötahoja ovat mm. DICE-projecti (Development Education and Intercultural Education), Irish Aid WorldWide global Schools Programme sekä SUAS-ohjelma, jolla tuetaan heikossa asemassa olevia oppijoita.

Irish Aid rahoittaa järjestöjen ja DE:n toimintaa **monivuotisilla strategisilla kumppanuuksilla**. Niiden lisäksi tukea myönnetään spesifeihin innovatiivisiin ja tavoitteellisiin hankkeisiin vuosittain myönnettävien hanketukien kautta (Development education annual grants). Nämä hankkeet kohdistuvat ennen kaikkea informaaliin opetukseen (nuoret, aikuiset, yhteisöt). Irish Aid Centre toteuttaa myös itse mittavaa työpajaohjelmaa.

Kuva 7: Irlannin kehityskasvatuksen sisällöt

Nykyisessä strategiassa kuvattu globaali kansalaiskasvatus (Global Citizenship Education) sisältää sekä kehityskasvatuksen että kestävän kehityksen kasvatuksen. Tärkeänä nähdään, että strategian toimeenpano perustuu eri hallinnonalojen aktiiviseen yhteistyöhön ja strategiaan kumppanuuksiin. Nykyisen strategian laatimisessa huomioitiin useita aiempien strategioiden oppeja:

- 1) Koherenssi eri hallintotahojen toteuttaman/tukeman globaalien kansalaiskasvatusten kesken
- 2) Strategiset kumppanuudet ja niiden laajentaminen varhaiskasvatukseen ja vapaaseen sivistystyöhön
- 3) Monivuotisen rahoituksen varmistaminen
- 4) Koordinaation ja yhteistyön vahvistaminen
- 5) Strategian toteutumista kartoittava tutkimustyö, jonka tuloksia käytetään toiminnan parantamiseen
- 6) Kestävän kehityksen tavoitteiden (Agenda 2030) huomioiminen läpileikkaavana teemana
- 7) Tuloperusteisuuden vahvistaminen

Uuden strategian tavoitteena (**Strategy Goal**) on voimaannuttaa kansalaiset analysoimaan ja haastamaan epätasa-arvoisen kehityksen juurisyitä ja seurauksia sekä aktivoimaan heitä toimimaan aktiivisina globaaleina kansalaisina. Tulostavoitteena (**Strategy Outcome**) on kehityskasvatuksen saatavuuden, laadun ja vaikuttavuuden parantaminen. Strategian tärkeimmät tuotokset (**Strategy Outputs**) on määritelty tarkemmin viiden tulosalueen alla: Poliittikkaa koskeva koherenssi, kasvattajien kapasiteetin vahvistaminen, formaali koulutus, vapaa sivistystyö ja Irish Aid'in tietoisuuden vahvistamisohjelma.

Tärkeä osa toimintaa on **tulosperusteinen seurantajärjestelmä** (Performance Measurement Framework), jonka kautta tuloksia ja vaikuttavuutta voidaan arvioida erityisesti osana koulujen kehityskasvatusta. Seurantajärjestelmä mahdollistaa muun muassa erittelyn iän, sukupuolen, kouluasteen ja toiminnan sijainnin perusteella.

Kehityskasvatuksen rahoitus kasvoi voimakkaasti toiminnan käynnistyttyä ja oli 5,7 miljoonaa euroa vuonna 2008. Talousongelmien johdosta tätäkin rahoitusta on voimakkaasti leikattu, minkä vuoksi vuonna 2015 rahoitus oli 3,4 miljoonaa euroa. Tämän jälkeen rahoitus on hieman kasvanut. Uudessa strategiassa ei kuitenkaan ole konkretisoitu tarvittavaa rahoitusta.

4.2 Portugali

Myös Portugalissa globaalikasvatus perustuu kansalliseen strategiatyöhön. Vuosien 2010-2015 strategia arvioitiin GENEn vertaisarviointina vuoden 2015 lopulla. Arvioinnin tärkeimpiä huomiota olivat:

- Kansallinen strategia nähtiin tärkeänä poliittisena viestinä ja politiikan konkretisoijana ja se on luonut selkeän taustan eri toimijoiden globaalikasvatukselle.
- Strategia ja sen mittarit luovat pohjan konkreettiselle tavoitteenasetannalle ja seurannalle. Yhteinen monitorointikomitea on ollut toimiva foorumi toiminnan tuloksellisuutta ja kehittämistä koskeville keskusteluille.
- Ohjelmallisen rahoituksen puute on heikentänyt kuitenkin strategian toteuttamista ja johtanut jossain määrin sirpaloituneeseen toteutukseen.
- Henkilöresurssien ohuus oli myös merkittävä haaste.
- Jotta strategia olisi toimivampi, sitä ja siinä käytettyä käsitteistöä tulisi selkeyttää.

Arvioinnin suosituksiin kuuluivat mm.:

- Strategian päivittäminen ja selkeyttäminen
- Strategian toimeenpanosuunnitelman työstäminen
- Strategian mahdollinen laajentaminen globaaliksi kansalaiskasvatusstrategiaksi
- Strategian vuosittainen arviointi ja seuranta/arviointijärjestelmän kehittäminen
- Spesifin budjettiraamin luominen strategian toimeenpanolle, ml. rahoituspohjan laajentaminen
- Strategian laaja markkinointi potentiaalisille toteuttaville tahoille
- Eri toimijoiden yhteistyön vahvistaminen

Monia arvioinnin suosituksia onkin huomioita uudessa strategiassa (National Strategy for Development Education (ENED), 2018-2022). Strategia luo puitteet hallinnon ja kansalaisjärjestöjen yhteistyölle ja siinä on neljä dimensiot:

- 1) Institutionaalinen kansainvälinen ja kansallinen viitekehys, jossa on huomioitu tärkeimpiä referenssidokumentteja (mm. UNESCO, EU, GENE, CONCORD).
- 2) Konseptuaalinen viitekehys, jossa määritellään kehityskasvatuksen konseptit ja periaatteet
- 3) Toimeenpanoa koskevat järjestelyt: metodologiset ja sisällölliset tekijät, koherenssi, yhteistyö
- 4) Strateginen viitekehys: tavoitteet, mekanismit ja toimeenpanosuunnitelma (ml. eri toimijoiden roolit)

Strategian **toimeenpanosta** vastaavat erityisesti koulut, järjestöt, eri hallintotahot, poliittiset puolueet, yritykset ja mielipidevaikuttajat:

Toimija	Rooli
Koulut ja koulutukselliset yhteisöt, ml. kaikki kouluasteet	Kehityskasvatusohjelmien suunnittelu ja toteutus, tutkimus, evaluointi, sisällön tuotanto, opetussuunnitelmien kehittäminen
Kansalaisyhteiskunta (järjestöt ja sosiaaliset liikkeet)	Politiikkaan vaikuttaminen, ohjelmien suunnittelu ja toteutus, sisällön tuotanto, tutkimus, evaluaatio, tiedon levitys
Valtionhallinto ja paikallishallinto	Politiikan laatiminen, ohjelmasuunnittelu, tiedon levitys, rahoitus
Poliittiset puolueet	Politiikkatyö, tiedon levitys
Yritykset	Rahoitus
Mielipidevaikuttajat	Tiedon levitys, promootio

Taulukko 8: Kehityskasvatuksen toimijat ja roolit Portugalissa

Strategia (2018-2022) perustuu seuraaville **periaatteille**:

- Koherenssi: Yhteensovittaminen kaikilla tasoilla
- Yhteistyö: Lisäarvon tuottaminen yhteistyön kautta
- Yhteinen vastuu: Kaikkien toimijoiden yhteinen vastuu globaalista kehityksestä
- Tasa-arvo: Tasa-arvon ja oikeudenmukaisuuden edistäminen
- Sosiaalinen oikeudenmukaisuus: Oikeudenmukaisten valtarakenteiden edistäminen
- Diskriminoimattomuus kaikilla eri tasoilla
- Osallistavuus
- Solidaarisuus

Strategian rakenne ja tavoitteet on kuvattu taulukossa 9:

Tavoite	Toiminnot
Kehityskasvatuksen kapasiteetin vahvistaminen	Toteuttajien koulutus Organisaatioiden kapasiteetin vahvistaminen Sisällön tuotanto
Kehityskasvatuksen laajentaminen ja laadun parantaminen	Kehityskasvatuksen integrointi muuhun koulutukseen Kehityskasvatuksen vahvistaminen ei-formaalissa kasvatuksessa Politiikkaa koskevien aloitteiden edistäminen Mediatyö Kansainvälinen yhteistyö (ml. GENE)
Kehityskasvatuksen merkittävyyden vahvistaminen ja promootio, valtavirtaistaminen	Kehityskasvatuksen formaali huomioiminen Kansallinen päätöksenteko Kansainvälisen kehityskasvatuksen huomioiminen Resurssien mobilisointi
Strategian toimeenpanon vakiinnuttaminen	Institutionaalisen toimintamallin laatiminen Kansallisen seurantajärjestelmän luominen Evaluaatiokulttuurin ja -toiminnan kehittäminen

Taulukko 9: Portugalin kehityskasvatusstrategian (2018-2022) tavoitteet ja toiminnot

Strategian toimeenpanoa varten on työstetty toimeenpanosuunnitelmaa, jossa määritellään tarvittavia toimenpiteitä ja niiden vastuutahoja. Toimeenpanosuunnitelma on vielä työn alla, minkä vuoksi siitä ei ole saatavilla englanninkielistä versiota.

5. Johtopäätökset ja suositukset

5.1 Johtopäätökset

EQ1. Viestinnän ja globaalikasvatuksen hankkeet ovat hyvin linjassa Agenda 2030:n ja alatavoitteen 4.7 kanssa. VGK-hankkeet ovat Agenda 2030 hengen mukaisia, kohderyhmiään osallistavia ja aktiiviseen maailmankansalaisuuteen kasvattavia. Hankkeet käsittelevät teemoiltaan laajasti agendan eri tavoitteita. Linkitystä agendaan ei kuitenkaan kuvata systemaattisesti eikä tietoa kerätä hakulomakkeissa. Tiedon kerääminen hankehakemuksissa sekä tavoitteiden linkittäminen agendaan auttaisivat hahmottamaan paremmin työn kytkeytymistä alatavoitteeseen 4.7 sekä teemoiltaan laajemmin koko agendaan.

EQ1. 4.7-yhteistyötä ulkoministeriön eri yksiköiden välillä on vahvistettu viimeisen kahden vuoden aikana, samoin kuin laajemmin eri hallinnonalojen kesken. Ministeriön sisällä ei kuitenkaan vielä täysimääräisesti ymmärretä VGK-työn merkitystä Agenda 2030:n toimeenpanossa ja tavoitteiden saavuttamisessa. Erityisesti globaalikasvatus edellyttää laajempaa yhteistyötä eri hallinnonalojen välillä. Tiedon jakaminen, hakukierrosten aikainen yhteistyö sekä globaalikasvatuksen yhteinen kehittäminen entisestään voivat kasvattaa sekä tuen vaikuttavuutta että tuloksellisuutta.

EQ2. Järjestöt ovat kiinnittäneet hankkeissaan huomiota laajaan maantieteelliseen kattavuuteen, mitä aiemmin hakukriteereissäänkin on toivottu. Kattavuus on lisääntynyt vuodesta 2015 ja viimeisen hakukierroksen hankkeiden suorat toiminnot kattavat hyvin lähes koko Suomen aivan pohjoisinta Suomea ja Lappia lukuun ottamatta. Vaikka järjestöt toimivat pääkaupunkiseudulta käsin ja toiminta keskittyy suurempiin kaupunkeihin, tavoittavat monet hankkeet myös laajemmin ihmisiä näitä kaupunkeja ympäröiviltä alueilta.

EQ2. VGK-tuki tavoittaa tällä hetkellä varsin hyvin koululaisia, opettajia sekä kehityskysymyksistä jo valmiiksi kiinnostuneita kansalaisia. Rajallisilla resursseilla ei ole välttämättä tarkoituksenmukaista yrittää tavoittaa kriittisimpiä uusia kohderyhmiä, mutta formaalin koulutuksen ulkopuolelle jää kehityskysymyksistä kiinnostuneiden ja kriittisten väliin iso joukko suomalaisia, jotka saattaisivat olla otollisia kohderyhmiä kehityskysymyksille ja globaalin vastuun asialle. Näitä kohderyhmiä olisi mahdollista saavuttaa nykyistä laajemmin informaalien koulutuksen keinoin yhteistyöllä vapaan sivistystyön toimijoiden sekä ammatti- ja harrastusryhmien kautta, sekä hyödyntämällä strategisia kumppanuuksia.

EQ3. VGK-hankkeet ovat saavuttaneet hanketavoitteensa hyvin. Myös VGK-tuen periaatteellinen tavoite 'lisääntynyt suomalaisten tietoisuus kehityskysymyksistä ja kansalaisten osallistaminen niihin' toteutuu hankkeissa hyvin. Tuen kokonaisvaikuttavuutta ei kuitenkaan pysty arvioimaan tämän arvioinnin puitteissa. Tukimuotoa tulisi säännöllisesti arvioida, jotta tiedetään millaisia vaikutuksia saadaan aikaan ja miten rahoitusinstrumenttia voidaan kehittää tuloksellisempaan suuntaan.

EQ3. Yhteistyössä eri toimijoiden kanssa toteutetut hankkeet, joissa hyödynnetään olemassa olevia rakenteita ja jotka ovat teemoiltaan ajankohtaisia, ovat olleet erityisen onnistuneita. Tukea ei tule kuitenkaan keskittää vain tällaisiin hankkeisiin, koska uusia kohderyhmiä tavoittaville innovatiivisille ja kokeileville hankkeille on myös suuri tarve.

EQ3. Globaalikasvatus-termi ymmärretään eri tavoin eri toimijoiden keskuudessa, mikä vaikuttaa muun muassa siihen, että eri toimijoiden on vaikea tunnistaa ja ymmärtää VGK-työn koordinaation ja yhteistyön tärkeyttä.

EQ3. VGK-tuella on tuettu moniäänistä ja moniarvoista kansalaisyhteiskunnan toimijajoukkoa, joka on toteuttanut monipuolisesti kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen hankkeita Suomessa ja tavoittanut hyvin erilaisia kohderyhmiä ruohonjuuritasolla. Hankkeilla on saatu aikaan kestäviä muutoksia. Kuitenkin tuen määrän väheneminen, kasvanut hankkeiden vaatimustaso ja kilpailu hanketuesta ovat kaventaneet tukea saavan joukon pieneksi, mikä on kaventanut toimijajoukon ja hankkeiden monimuotoisuutta. Viestintä- ja globaalikasvatustyössä tavoitellut muutokset vaativat aikaa, ja lyhyt hankeperusteinen työ ei takaa työn pysyvyyttä ja jatkuvuutta. Kaksivuotisiin hankkeisiin siirtyminen on tuonut kasvatukselliselle työlle pitkäjänteisyyttä, mutta kaksivuotisuus voi samalla estää ajankohtaisten pienempien viestintähankkeiden toteuttamisen, vaikka niille on selvästi tarvetta. Evaluaatio nosti selvästi esille sen, että kehitysviestintään tarvittaisiin joustavaa ja ketterää rahoitusta, jolla pystyttäisiin tarttumaan ajankohtaisiin kehityskysymyksiin, tavoittamaan laajoja uusia kohderyhmiä sekä haastamaan kehityspoliittikkaa. Tämä edellyttää jatkossa rahoituksen toimintamallien kehittämistä; nykyinen rahoituksen luodessa edellytyksiä lähinnä pitkäjänteisemmälle globaalikasvatukselle. VGK-toiminnan ohjelmatuki (vrt. ohjelmatukijärjestöt) voisi vahvistaa kasvatuksellisen toiminnan pitkäjänteisyyttä samalla kun se mahdollistaisi akuutteihin tilanteisiin reagoivat pienimuotoisemmat viestintätoimet. Kehitysviestintää (ja osin myös globaalikasvatusta) voitaisiin periaatteessa sisällyttää myös muihin kehitysyhteistyön rahoitusinstrumentteihin; näin voitaisiin laajentaa kehitysviestintää myös yritysten ja instituuttien toimintaan.

EQ4. Hankkeet ovat linjassa haulle asetettujen ehtojen ja linjausten kanssa, mutta järjestöt tarvitsevat tarkennusta siinä, miten ODA-kriteerien vaatimukset, ihmisoikeusperusteisuus sekä kehityspoliittiset ja läpileikkaavat tavoitteet tulee huomioida VGK-hankkeissa.

EQ4. Hakuaikataulu, hakukriteerit ja painopisteet ovat vaihdelleet eri hakukierroksilla. VGK-työ vaatii suunnitelmallisuutta, pitkäjänteisyyttä ja ennakoitavuutta, missä hakuaikataulusta, hakukriteereistä ja painopisteistä keskusteleminen yhdessä järjestöjen kanssa ja niistä tiedottaminen ajoissa ennen hakua on ensiarvoisen tärkeää. Arviointikriteerit koetaan myös vaativiksi, erityisesti tulosperusteisuus. Kriteerien vaatimusten (ml. painopisteet) avaaminen järjestöille selkeyttäisi asiaa. Erityisen teeman (aiemmin pakolaisuus, vuoden 2018 haussa yritysvastuu) valitseminen hakukierrokselle on sinällään toimiva menettely varmistaa, että osa hankkeista kohdistuu tärkeäksi valittuun kehityspoliittiseen teemaan.

EQ4. Haku- ja raportointikaavakkeet ovat selkeitä, mutta raskaita erityisesti pienille järjestöille ja hankkeille. Tavoitteet/tulokset/tuotokset ovat haku- ja raportointikaavakkeissa osittain sekaisin, mikä hankaloittaa erityisesti tulosraportointia. Sähköisten lomakkeiden toimivuuden kanssa on edelleen haasteita.

EQ5. VGK-tuki on vahvistanut monipuolisesti tukea saaneita järjestöjä osana kansalaisyhteiskuntaa, mutta tuen merkitys ja vaikutukset järjestöille eivät tule esiin hankeraportoinnissa. VGK-tukimuoto on kuitenkin tarkoitettu kansalaisyhteiskunnan toimijoille, joiden vahvistumista olisi mielekästä seurata ja siitä raportoida hankeraporteissa.

EQ5. Hankkeet osallistavat kohderyhmiään monipuolisesti Agenda 2030:n hengessä. Osallistaminen ja yhteisen vastuun ymmärtäminen voidaan nähdä myös vaikuttavuuden ja kestävyys edellytyksinä. Kohderyhmiään monipuolisesti osallistavilla hankkeilla on potentiaalia edesauttaa transformatiivista muutosta verrattuna perinteiseen yhdensuuntaiseen viestintään, jossa kansalaiset ovat passiivisia viestien vastaanottajia.

EQ6. Järjestöt soveltavat toiminnassaan varsin hyvin tulosperusteista toimintamallia. Kehittämistarvetta on lähinnä laadullisessa seurannassa ja siihen liittyvässä raportoinnissa. Hankkeissa systemaattista tuloseurainta olisi kuitenkin mahdollista vahvistaa parantamalla muun muassa kerättävän palautteen analysointia ja raportointia: mitä opimme ja miten toimintaa on syytä muuttaa. Parannukset eivät kuitenkaan saa johtaa hankebyrokratian kasvuun.

EQ6. Viestinnällisissä hankkeissa muutoksia voidaan saada aikaan tietoisuuden lisäämisen, uusien tietojen ja syvemmän ymmärryksen tasoilla. Kasvatuksellisissa hankkeissa voidaan päästä lisäksi muutoksiin taidoissa, osin myös asenteissa, arvoissa tai toiminnan tasolla. Hankkeiden tavoitteiden asettaminen oikeille muutostasolle helpottaa systemaattisen ja tarkoituksenmukaisen seurannan kehittämistä.

EQ7. Viimeisen hakukierroksen hankejaottelu kolmeen kategoriaan toisaalta selkiytti hankkeiden fokusta osalle hakijoita, toisille taas ei juurikaan tuonut lisäarvoa vaan saattoi jopa ohjata suunnittelua väärällä tavalla. Käytännössä kaikki rahoitusta saaneet hankkeet tekivät sekä globaalikasvatusta että viestintää erilaisin painotuksin. Rahoituksen sitominen etukäteen eri kategorioille voi kuitenkin rajoittaa hankkeiden sisältöjä ja heikentää toiminnan monimuotoisuutta.

EQ8. VGK-tuella on selkeä lisäarvo kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kentällä Suomessa. Globaalikasvatustuella tuetaan moniäänisen ja -arvoisen kansalaisyhteiskunnan toimijoiden viestinnällistä ja kasvatuksellista työtä, jolla on merkittävä rooli osana Agenda 2030 toimeenpanoa sekä kaikkien sen tavoitteiden saavuttamista. Järjestöjen työ täydentää viranomaisviestintää ja sillä vaikutetaan Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen ja edistetään suomalaisten tukea kehitysyhteistyölle.

Kansainväliset kokemukset. Irlanti ja Portugali ovat maita, jotka toimivat hyvinä esimerkkeinä strategiaperusteisesta globaalikasvatuksesta. Toiminnan siiloutuneisuus ja hajanaisuus Suomessa johtuu osin yhteisen strategian puutteesta.

5.2 Suositukset

Välittömät suositukset (tulevien rahoitushakujen suunnittelua varten)

1. Tulevien hakukierrosten valmistelussa olisi hyvä käydä keskustelua järjestökentän kanssa VGK-tuen haun sisällöstä ja painopisteistä. Käytännössä ratkaisuna voisi olla yhteinen työpaja rahoitusta valmisteltaessa. Uuden rahoituskauden aikana tulisi myös kehittää laajemmin dialogia järjestökentän kanssa. Myös järjestöjen kesken tiedon- ja kokemusten vaihto on tärkeää. Fingo voisi olla luonteva taho järjestämään em. keskustelumahdollisuuksia, ja esimerkiksi hankkeiden lopussa loppuseminaarin hyvien käytänteiden, oppien ja yhteistyön kehittämiseksi.
2. Haku- ja raportointilomakkeet tulisi korjata tavoitteiden ja laajemman oppimisen osalta. Haku- ja raportointilomakkeiden kohtia 5 ja 7 tulisi tarkistaa tulosten ja tuotosten oikein sanottamiseksi. Raportointilomakkeen kysymystä 8.4 sekä kysymyksen ohjeistusta tulisi laajentaa ohjaamaan järjestöä kertomaan laajemmin tuen merkityksestä ja vaikutuksista järjestölle.

3. Hakuohjeissa on hyvä jatkaa suosituksia yhteistyöstä eri toimijoiden kesken, kannustaa kestävien rakenteiden löytämistä sekä uusien kohderyhmien tavoittamista. Suositusten ei tulisi olla pois sulkevia. Ohjeistuksella voidaan kannustaa muun muassa yhteistyöhön vapaan sivistystyön, ammattiryhmien tai harrastustoiminnan kanssa, tavoitteena saavuttaa uusia kohderyhmiä.
4. Evaluointi suosittelee joustavuutta hankkeiden kategorioiden (kehitysviestintä, globaalikasvatus, yritysvastuu) valinnassa siten, ettei jaosta tule keinotekoista ja hankkeiden sisältöä kaventavia. Yritysvastuun kategoria sisältyy teemallisesti VGK:n alle eikä sen nostamista omaksi kategoriakseen ole välttämätöntä. Tuettavien hankkeiden määrää eri kategorioissa ei ole tarkoituksenmukaista määrätä etukäteen. Sen sijaan hakukaavakkeessa voisi olla kaikki relevantit VGK-teemat; hakijat voivat silloin kiteyttää hankkeensa sisällöt ja teemat vapaasti, hakijoita voi pyytää myös valitsemaan hankkeen pääasiallisen teeman.
5. Hankkeiden tulosseuranta ja tulostulokset tulisi kehittää esimerkiksi koulutuksella tai järjestöjen välisellä tiedonvaihdoilla. Tulosten mittaamista tukeva seuranta- ja raportointiohjeistus voisi myös helpottaa tuloksista raportointia. Hankkeissa tulisi löytää työkaluja, joilla muutoksia tulostasolla voidaan kohderyhmissä mitata helposti mutta systemaattisesti. Hankkeiden kohderyhmien seurannassa käyttöön voisi ottaa esim. *pyramid of engagement*-työkaluja. Fingon rooli järjestöjen kapasitoinnissa on oleellinen ja ulkoministeriön ja Fingon keskinäisessä dialogissa tulisi pohtia keinoja vahvistaa järjestöjen kapasiteettia.
6. Hankkeiden vaatimustasoa ja hankkeiden edellyttämää hallintotyötä ei saisi enää kasvattaa, vaan pikemminkin keventää. Haku- ja raportointikaavakkeita on mahdollista keventää hieman karsimalla päällekkäisiä kysymyksiä. Myös hankkeen aikaista muutoksenhakua tulisi keventää esimerkiksi nostamalla budjetin prosenttiosuutta, jonka puitteissa järjestö voi tehdä muutoksia ilman ministeriön erillistä hyväksyntää. Tilintarkastuskäytäntöjen helpottamisen mahdollisuutta olisi myös hyvä selvittää, esimerkiksi mahdollisuutta siirtyä satunnais-tarkastuksiin hankkeiden tilintarkastuksissa.
7. Yhteistyötä ja sen kehittämistä tulisi jatkaa ulkoministeriön eri yksiköiden kanssa, jotta VGK-työ linkittyy laajempaan Agenda 2030 työhön ministeriössä ja jotta ymmärrys työn merkityksestä agendan jalkauttamisessa ja tavoitteiden saavuttamisessa ministeriön sisällä kasvaa.
8. Tulevien hakukierrosten valmistelussa tulisi konsultoida ainakin opetushallitusta, opetus- ja kulttuuriministeriötä sekä ympäristöministeriötä. 4.7 verkosto voisi olla toimiva foorumi tälle keskustelulle. Relevanttien hankeesitysten kommentointi näiden toimijoiden puolesta on myös tärkeää.

Strategiset suositukset

1. Viestintä- ja globaalikasvatusinstrumentille tulisi luoda tavoitteet, jotka ovat paremmin linjassa Agenda 2030:n kanssa. Alatavoite 4.7 toteutuu jo nyt hyvin VGK-työssä, mutta tavoitteen sanallistaminen tuki-instrumentissa linkittäisi työn paremmin Agendaan. Hankkeet toteuttavat Agenda 2030:n alatavoitteen 4.7:n lisäksi laajasti myös agendan muita tavoitteita, mitä voisi olla tarkoituksenmukaista seurata esimerkiksi hakulomakkeessa kerättävällä tilastotiedolla.

2. Merkittävin kehittämistarve liittyy VGK-toiminnan strategiseen lähtökohtaan. Evaluaatio suosittaa, että VGK-toimintaa tukevat ministeriöt käynnistäisivät strategiaprosessin, jonka tulokseksi luotaisiin kansallinen VGK-strategia, tai rajatumpi globaalikasvatusstrategia. Samalla tulisi selvittää mitkä olivat opit aikaisemmasta kansainvälisyyskasvatus 2010-ohjelmasta ja miten aiemman työn päälle voisi rakentaa uutta strategiaa. Strategiatyö tarjoaisi puitteet pohtia syvällisemmin VGK-toiminnan painopisteitä ja toimijoiden roolia sekä rahoitusjärjestelyitä.

Strategiatyössä tulisi myös aktiivisesti konsultoida järjestöjä ja alan asiantuntijoita kuten tutkijoita. Irlannin strategia on hyvä vertais esimerkki kansallisesta strategiastyöstä. Ensimmäisen strategian ajanjakso voisi olla 2022-2026, jolloin strategiaa voitaisiin toteuttaa jo seuraavassa hankehaussa. Strategiatyössä voitaisiin pohtia myös mahdollisuuksia ministeriöiden yhteiseen korirahoitukseen sekä toimintarahoituksen laajentamista. Strategiatyön puitteissa tulisi pohtia muun muassa seuraavia tekijöitä:

- Strategiset linjaukset ja toimijoiden kapasiteetti
    - Mitä ovat tärkeimmät strategiset kysymykset, mahdollistaako nykyinen tuki tuloksellisen näihin tarttumisen?
    - Miten vahvistaa VGK-toimijoiden kapasiteettia toimia?
  - Ministeriöiden roolit VGK-toiminnassa
    - Miten parantaa toiminnan koordinoitua? Kenellä on toiminnan koordinaatiovastuu ja onko siihen mahdollisuus osoittaa resursseja?
    - Tulisiko rooleja muuttaa siten, että OPM/OPH kantaisi päävastuun globaalikasvatuksen edistämisestä, jolloin ulkoministeriö voisi keskittyä kehitysviestintään ja kehittää sen tukimekanismeja nykyistä ketterämmiksi. Vai onko nykyinen roolitus riittävän selkeä, edellyttäen että koordinaatiota vahvistetaan?
  - Rahoitus
    - Voisiko projektirahoituksen rinnalle luoda pitkäjänteisemmän ohjelmarahoitusmekanismin?
    - Voitaisiko globaalikasvatuksen rahoitus tehdä (ainakin osin) eri ministeriöiden yhteiseksi korirahoitukseksi?
    - Onko mahdollista luoda viestinnällisille hankkeille rahoitusmekanismi, missä viestintähankkeisiin voisi hakea rahoitusta vuosittain tai jopa jatkuvasti? Viestinnällisten hankkeiden hakuprosessi ja vaatimukset voisivat myös olla kevyempiä, mikä mahdollistaisi pienten toimijoiden kirjon.
  - Strategian seuranta ja arviointi
    - Millainen seurantajärjestelmä (ml. mittarit) tarvitaan, jotta strategian toteuttamisesta tulisi tavoitteellista ja oppivaa? Millaista säännöllisestä arviointia tehdään?
3. Globaalikasvatukseen liittyvää poikkihallinnollista tiedonvaihtoa, yhteistyötä ja koordinaatiota tulisi jo ennen strategiatyön käynnistämistä vahvistaa ja kehittää edelleen. Jo perustettuun 4.7-verkostoon tulisi kutsua mukaan ainakin ympäristö- ja oikeusministeriö. Verkosto voisi olla yllä kuvatun strategiatyön käynnistäjä.
  4. Globaalikasvatus-termi tulisi määritellä ja sanoittaa hyvin auki. Samassa yhteydessä tulisi pohtia onko käsite edelleen toimiva, vai tulisiko itse termiäkin myös päivittää. Käsitteen selkiyttäminen auttaisi myös muita toimijoita ymmärtämään oman työnsä yhtymäkohdat globaalikasvatukseen.

5. VGK-työn määrää ja vaikuttavuutta voitaisiin nostaa lisäämällä kehitysviestintää osaksi myös muiden kehitysyhteistyön rahoitusinstrumenttien toimintaa. Myös tätä mahdollisuutta voitaisiin tarkastella strategiatyössä.
6. VGK-tuki-instrumentti tulee evaluoida säännöllisesti, jotta tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta voidaan arvioida. Globaalikasvatuksen arviointia voitaisiin tehdä opetussektorin arviointien puitteissa; tätäkin teemaa voitaisiin pohtia strategiatyön puitteissa. Ulkoministeriön tilaamaan kehityskysymyksiä koskevaan periodiseen kyselyyn voitaisiin myös lisätä muutama globaalikasvatuksen vaikuttavuutta kartoittava kysymys.
7. VGK-työn rahoitusta tulisi kasvattaa, jotta jatkossakin varmistetaan riittävän laaja kehitysviestintä ja globaalikasvatuksen laajuus ja moninaisuus. Strategiatyön puitteissa pohdittava korirahoitus voisi parantaa tilannetta, minkä lisäksi tuki tulisi lyhyellä aikajänteellä palauttaa leikkauksia edeltävälle tasolle.

Raportin liitteet

LIITE I Toimeksianto

Päivämäärä: 4.6.2020

Viestintä- ja globaalikasvatuksen (VGK) tuki suomalaisille kansalaisjärjestöille

Toimeksianto ja puitteet evaluoinnille VGK-tuen opeista ja vaikuttavuudesta

1. Evaluoinnin taustaa

1.1. Ulkoministeriön viestintä- ja globaalikasvatuksen tuki

Ulkoministeriö myöntää valtionavustuksia suomalaisille kansalaisjärjestöille ajallisesti ja paikallisesti rajattuihin kehitysviestinnällisiin ja globaalikasvatuksen hankkeisiin ("VGK-tuki" tai "tukimuoto"). Tuettavien hankkeiden tulee olla linjassa Suomen kehityspolitiikan kanssa. Hankkeiden tavoitteena on lisätä suomalaisten tietoisuutta kehityskysymyksistä ja osallistaa kansalaisia niihin. Tuki on määräaikainen lisäpanos, joka pyrkii lisäämään kiinnostusta kehitysmaiden kanssa tehtävään yhteistyöhön ja kehityskysymysten tunnettuutta sekä vahvistamaan suomalaisten kiinnostusta globaaliin vastuunkantoon.

1.2. Tukimuodon kuvaus

Kehitysviestinnällä ja globaalikasvatuksella on tärkeä rooli niin Suomen kehityspolitiikan toteuttamisessa kuin YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030:n toimeenpanossa. Kehityspoliittisen kansalaisyhteiskuntalinjauksen (2017) mukaisesti kehitystä koskevan viestinnän onnistumisella on suuri merkitys suomalaisten valmiudelle osallistua aktiivisesti globaalin oikeudenmukaisuuden ja vastuunkannon edistämiseen. Globaalien ongelmien ymmärtäminen voi myös vähentää muukalaisvastaisuutta ja siitä syntyviä yhteiskunnallisia jännitteitä Suomessa. Tässä tehtävässä suomalaisilla kansalaisyhteiskunnan toimijoilla on merkittävä rooli viranomaisviestinnän rinnalla. Kansalaisyhteiskuntatoimijat välittävät tietoa kestävän kehityksen tavoitteista ja tavoiteltavista muutoksista, toteuttavat globaalikasvatusta sekä innostavat ja opastavat ihmisiä kestävämmän arjen luomiseen.

VGK-tuki edistää YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa ja myötävaikuttaa globaalien kumppanuuden vahvistamiseen (SDG17) Suomessa. Kyseessä on ODA-varoin toteutettava kehitystietoisuuden edistäminen.¹ Tämä merkitsee avunantajamaassa tapahtuvaa kehitysyhteistyövarojen käyttöä, jonka tavoitteena on lisätä kansalaisten tietoisuutta ja kiinnostusta kehitysyhteistyöhön. VGK-tuella toteutettava toiminta laajentaa tarkastelunäkökulman sisältämään myös kehityspolitiikan ja kehityskysymykset. Hankkeiden toiminnoista ja viesteistä tulee selkeästi heijastua kehityksenaikakulma ja kaikkien hankkeiden on oltava linjassa Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden kanssa.

Ulkoministeriö on tukenut kansalaisjärjestöjen viestintä- ja globaalikasvatusta jo 1970-luvulta lähtien. Edellinen hakukierros järjestettiin vuonna 2018, jolloin myönnettiin yhteensä 1,4 miljoonaa euroa vuosina 2019-20 toteutettaville kaksivuotisille hankkeille. Kyseisellä hakukierroksella ulkoministeriö myönsi tukea 14 järjestölle kolmen kategorian alla: kehitysviestintä, globaalikasvatus, ja yritysten yhteiskuntavastuu.

¹ OECD/DAC-koodi 99820, 'Promotion of development awareness'.

Tukimuodon avustuksensaajat ovat suomalaisia kansalaisjärjestöjä, jotka toteuttavat kehitysviestintää ja globaalikasvatusta Suomessa. Hankkeiden hyödynsaajat ja kohderyhmät vaihtelevat hankkeittain ja riippuen hankkeiden tavoitteista, ja pitävät sisällään eri tasojen oppilaitosten oppilaat, opettajat, opettajiksi opiskelevat, viestinnän ammattilaiset, eri ammattiryhmät ja laajemman yleisön.

VGK-tuen pitkää historiaa leimaakin se, että rahoitus on kanavoitunut hyvin monenlaiseen ja moninaiseen toimintaan, mikä on herättänyt kysymyksiä rahoituksen kokonaisvaikuttavuudesta ja tuloksellisuudesta. VGK-rahoituksella on toteutettu monta innovatiivista, vaikuttavaa, eri kohderyhmät laajasti huomioivaa hanketta. VGK-tukea saaneet järjestöt ovat osallistuneet aktiivisesti uusien opetussuunnitelmien valmisteluun ja nostaneet uusia kehityskysymyksiä julkiseen keskusteluun, esim. yritys vastuuseen liittyen. Tuella on koulutettu merkittävä määrä opettajia ja tuotettu innovatiivista globaalikasvatuksen materiaalia koulumaailmaan ja vapaaseen sivistystyöhön. VGK-tuen tuloksia on kuitenkin nähty haastavina vetää yhteen johtuen hankkeiden määrästä, niiden keskinäisestä erilaisuudesta, hallinnoinnin jakautumisesta useille ja muuttuville vastuuhenkilöille sekä tietojärjestelmien automaattisen koostamisen rajoitteista. Tähän haasteeseen vastaten, ulkoministeriö haluaa ulkopuolisen arvioinnin kautta saada yhteenvedon VGK-tuen opeista, haasteista ja vaikuttavuudesta.

2. Evaluoinnin päämäärä ja tavoitteet

Evaluoinnin päämäärä on arvioida VGK-tuen kolmen viimeisimmän hakukierroksen pohjalta (2015, 2016 ja 2018), miten tukimuoto on saavuttanut tavoitteensa lisätä suomalaisten tietoisuutta kehityskysymyksistä ja osallistaa kansalaisia niihin, ja miten se osaltaan on vaikuttanut Suomen kehityspoliittisten tavoitteiden saavuttamiseen.

Evaluoinnin tavoitteena on arvioida:

- mitä VGK-tuesta voidaan oppia, ja mitkä ovat tukimuodon keskeisimmät haasteet;
- mikä on VGK-tuen lisäarvo kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kentällä Suomessa; sekä
- miten tuloksellisuus ja vaikuttavuus näyttäytyvät VGK-tuessa, ja mihin suuntaan tukea tulisi kehittää näiden edistämiseksi vastaisuudessa.

Tarkemmat arviointikysymykset esitetään alla toimeksiannon kohdassa 4.

VGK-tuesta ei ole ennestään tämän tyyppistä kerättyä ja käsiteltyä tietoa. Evaluoinnin tuloksia ja suosituksia käytetään tukimuodon jatkokehittämisessä, ja sitä hyödynnetään myös tukimuodon seuraavassa hakukierroksessa, joka suunnitellaan järjestettäväksi syksyllä 2020.

Lisäksi evaluoinnin tulosten avulla kehitetään toimintaa ja tukimuotoa niin, että se tukee selkeästi Agenda 2030:n kestävä kehityksen alatavoitteen 4.7 toimeenpanoon Suomessa. Alatavoite pyrkii varmistamaan ”vuoteen 2030 mennessä, että kaikki oppijat saavat kestävä kehityksen edistämiseen tarvittavat tiedot ja taidot esimerkiksi kestävä kehitystä ja kestäviä elämäntapoja, ihmisoikeuksia, sukupuolten tasa-arvoa, rauhan ja väkivallattomuuden kulttuurin edistämistä, maailmankansalaisuutta, kulttuurien monimuotoisuuden sekä kulttuurin osuutta kestävässä kehityksessä arvostavan koulutuksen kautta.”

3. Evaluoinnin laajuus ja rajaus

Evaluointi kattaa VGK-tuen kolme viimeisintä hakukierrosta, jotka järjestettiin vuosina 2015, 2016 ja 2018 (meneillään olevat hankkeet vuosille 2019-20). Evaluointi tehdään lähinnä kirjoituspöytätyönä, jossa

hyödynnetään mainittujen hakukierrosten hakumateriaalia (hakuilmoitus, ml. hakukriteerit, vastaanotetut hakemukset, päätökset) sekä vuosi- ja loppuraportteja. Osana evaluointia toteutetaan myös osallistava työpaja niille järjestöille, jotka ovat saaneet VGK-tukea kyseisten hakukierrosten aikana. Tehdään myös yksittäisiä haastatteluja mm. Fingon sekä kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen ammattilaisten (ml. tutkimuslaitokset) kanssa. Evaluoinnin aikana käydään vuoropuhelua muiden kehitysviestintää ja globaalikasvatusta sekä niihin liittyviä valtionavustusmuotoja hallinnoivien ministeriöiden ja virastojen kanssa, kuten opetus- ja kulttuuriministeriö, opetushallitus, oikeusministeriö ja ympäristöministeriö. Evaluoinnin alkuvaiheessa tarkastellaan myös kahden muun Euroopan maan globaalikasvatuksen evaluoinnin tuloksia, joiden on tarkoitus antaa vertaiskuvaa ja viitekehystä ulkoministeriön VGK-tuen evaluoinnille sekä sen suositusten hyödyntämiselle tukimuodon jatkokehittämisessä.

Evaluointi rajataan keskittymään ensisijaisesti järjestöiltä ja asiantuntijoilta kerättävään tietoon ja materiaaliin. Materiaalia käsitellään lähinnä tuensaajajärjestöjen, eikä niinkään kohderyhmien tai hyödynsaajien näkökulmasta. Syy tähän on se, että tuen kautta toteutettujen kehitysviestintä- ja globaalikasvatushankkeiden kohderyhmät ovat moninaisia ja erilaisia, sisältäen ympäri Suomen sijoittuvia eri tasojen oppilaitoksia, ammattiryhmiä kuten opettajat, lääkärit ja toimittajat, sekä vapaan sivistystyön kautta laajempaa yleisöä. Kohderyhmät ovat määrittäneet kunkin tuensaajajärjestön hankkeen pohjalta. Näin ollen ei ole mahdollista kerätä suoraa kohderyhmätietoa retroaktiivisesti, vaan evaluoijan on turvaututtava toissijaisiin lähteisiin kuten raportointimateriaaliin.

Evaluointiin sisällytetään muutama kohderyhmien näkökulmasta kuvaava esimerkki tuen avulla saaduista tuloksista ja vaikuttavuudesta. Evaluoitsija valitsee kolme (3) erilaista tapausesimerkkiä VGK-tuella toteutetun työn kohderyhminä olleista oppilaitoksista ja/tai ammattiryhmistä. Tapausesimerkeillä halutaan havainnollistaa sitä, mitä tuloksia ja vaikuttavuutta tuella on saatu aikaan kohderyhmien näkökulmasta.

4. Käsiteltävät asiat ja evaluointikysymykset

Evaluoinnissa VGK-tukea arvioidaan erityisesti alla olevien kysymysten avulla. Kysymykset heijastavat OECD/DAC –evaluointikriteerejä siltä osin kuin ne ovat tukimuodon kannalta relevantteja, fokuksena etenkin tarkoituksenmukaisuus, kehitysvaikuttavuus, täydentävyys ja tehokkuus.

Evaluointia johtavat kysymykset ovat:

- Kuinka hyvin VGK-tuen tavoite (lisääntynyt suomalaisten tietoisuus kehityskysymyksistä ja kansalaisten osallistaminen niihin) saavutetaan suhteessa toimijoihin ja toiminnan laajuuteen? Miten järjestökohtaiset tavoitteet ja toiminta tukevat tuelle asetettuja periaatteellisia tavoitteita?
- Ovatko myönnetyn tuen suuruus, toteuttamisen keinot ja tuen myöntämiskriteerit linjassa asetettujen tavoitteiden kanssa? Miten tukea voidaan kehittää niin, että sen avulla paremmin saavutetaan sille asetetut tavoitteet?
- Millaisia muutoksia ja oppimista VGK-tuki mahdollistaa? Miten tuettavat järjestöt seuraavat ja mittaavat aikaansaata muutosta ja oppimista?
- Kun tarkastellaan VGK-tuen kohderyhmiä ja maantieteellisestä kattavuutta, mitkä kohderyhmät ja alueet tukimuoto kattaa hyvin, ja mitkä ja miksi jäävät mahdollisesti tuen ulkopuolelle?
- Edellisestä hakukierroksesta alkaen VGK-tuen hankkeet jaetaan kolmeen temaattiseen kategoriaan: kehitysviestintä, globaalikasvatus ja yritysten yhteiskuntavastuu. Mitkä ovat tukimuodon eri temaattisten sisältöluokkien synergiat, erot ja mahdollisuudet? Miten ne tukevat parhaiten järjestöjen työtä ja mitä haasteita ne tuovat järjestöjen työhön? Miten yritys vastuu istuu tukimuotoon ja miten sitä voidaan kehittää edelleen?

- Miten VGK-tuki on vaikuttanut moninaiseen ja moniääniseen kansalaisyhteiskuntaan? Miten tukea saaneet järjestöt ovat osallistaneet kansalaisia kehitysyhteistyön toimeenpanoon ja/tai globaalin oikeudenmukaisuuden edistämiseen?
- Mitkä ovat VGK-tuen keskeiset haasteet? Mitä niistä voidaan oppia?
- Miten VGK-tukea voidaan jatkossa kehittää? Miten sen tuloksellisuutta ja vaikuttavuutta voidaan lisätä?

Näiden kysymysten lisäksi UM toivoisi vastauksia myös seuraaviin kysymyksiin, jotka liittyvät VGK-tuen toimintaympäristöön (teema ja toimijat Suomessa):

- Miten VGK-tuki toteutuu osana muuta kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kenttää Suomessa?
- Miten VGK-tuki myötävaikuttaa YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen? Miten hankkeet kytkeytyvät SDG alatavoitteen 4.7 toimeenpanoon Suomessa, ja miten tätä kytköstä voisi kehittää edelleen?

5. Metodologia

Metodologian ja materiaalin keskeiset elementit ovat:

- **Kirjoituspöytätyö:** haku- ja raportointimateriaalit kolmelta viimeiseltä kierrokselta.
- **Strategiset haastattelut:** Ulkoministeriö (esim. VIE, KEO-30, KEO-20 opetusneuvonantaja), 4.7 - koordinoitiverkostoon kuuluvat opetusministeriö ja opetushallitus, sekä oikeusministeriö ja ympäristöministeriö
- **Osallistava työpaja** hakukierrosten 2015, 2016 ja 2018 tuensaajajärjestöjen kanssa
- **3 erilaista tapausesimerkkiä** VGK-tuella toteutetun työn kohderyhminä olleista oppilaitoksista ja/tai ammattiryhmistä liittyen siihen, mitä tuloksia ja vaikuttavuutta tuella on saatu aikaan kohderyhmien näkökulmasta.

6. Evaluointiprosessi ja aikataulu

- TOR ja tarjouspyyntö: lähetetään 4.6.2020
- Tarjous, joka tehdään tarjouspyynnön sekä tämän toimeksiannon mukaisesti (DL 18.6.2020 klo 12:00 GMT+2).
- Aloituspäivämäärä: 25.6.2020. Aloitusvaihe (inception phase): inception-raportti (DL 1.7.2020), inception-kokous (3.7.2020)
- Evaluoinnin toteutus: evaluointityö sis. haastattelut ja osallistava työpaja. Ehdotettu aika työpajalle: elokuun ensimmäinen viikko. Evaluointiraportin luonnos (DL 14.8.2020)
- Ulkoministeriön kommentit luonnokseen (DL 21.8.2020)
- Loppuraportti (DL 4.9.2020) – raportin kieli suomi, jossa englanninkielinen tiivistelmä
- Raportin tulosten ja suositusten esittely (UM ja sidosryhmät): 8.9.2020 (ehdotus, tbc)
- UM management response (DL 30.9.2020)

UM referenssiryhmä: KEO-30, VIE, KEO-20 (tbc), EVA-11 (tbc)

7. Tarjouksen sisältö ja laadun varmistaminen

Evaluoitsijan tulee sisällyttää tarjoukseensa evaluoinnin laadunvarmistusmenetelmä, mitä laadunvarmistusmenetelmää käytetään, sekä evaluoinnin metodologia, työkalut, resurssit (henkilöstöresurssit) ja niiden jako, sekä työsuunnitelma ja aikataulu.

8. Asiantuntijalta edellytetään

- Todennettua ymmärrystä sekä suunnittelu- ja käytännön kokemusta kehityspolitiikasta, globaalikasvatuksesta ja kehitysviestinnästä Suomessa;
- Suomen kehitysviestintä- ja globaalikasvatuksen kentän tuntemusta
- Kokemusta kehitysevaluoinnista.
- Tulosohjauksen ja ihmisoikeusperustaisuuden ymmärrystä kehitysviestinnän ja/tai globaalikasvatuksen näkökulmasta.
- Todennettua kokemusta läpileikkaavien tavoitteiden integroimisesta (sukupuolten välinen tasa-arvo, syrjimättömyys ja ilmastomuutoksen hillintä ja sopeutuminen) kehityshankkeisiin. Ymmärrystä yritysten ihmisoikeus- ja yhteiskuntavastuusta.
- Ymmärrystä YK:n kestävän kehityksen Agenda 2030:sta ja sen toimeenpanosta.
- Tehtävän kannalta relevantin suomalaisen järjestökentän tuntemusta.
- Laadunvarmistuksen osaamista.
- Erinomaista suomen ja englanninkielen suullista ja kirjallista taitoa.

9. Budjetti

Evaluoinnin kokonaisbudjetti on maksimissaan (ilman arvonlisäveroa) 18 000 euroa.

10. Mandaatti

Evaluoija saa keskustella evaluoinnille olennaisista asioista keskeisten henkilöiden ja tahojen kanssa, ja häneltä odotetaan niin tekevän. Hän ei kuitenkaan saa sitoutua tai lupautua mihinkään Suomen valtion tai ulkoministeriön nimissä.

Liitteet:

Annex 1: MFA evaluation manual <https://eoppiva.zapter.io/evaluationmanual2018>

Annex 2: Outline of the Evaluation Report

[https://um.fi/documents/384998/0/Template Outline Evaluation report 181122.docx/567a6c5f-3284-8f37-6bc7-9122fc4c3d93](https://um.fi/documents/384998/0/Template+Outline+Evaluation+report+181122.docx/567a6c5f-3284-8f37-6bc7-9122fc4c3d93)

Annex 3: Evaluation report quality checklist (OECD/DAC and EU standards)

[https://um.fi/documents/384998/0/Checklist Quality Evaluation Report 2018.docx/dbc2768f-bb8c-5b49-f242-7b0f5733dc0a](https://um.fi/documents/384998/0/Checklist+Quality+Evaluation+Report+2018.docx/dbc2768f-bb8c-5b49-f242-7b0f5733dc0a)

Annex 4: List of documentation

(Kaikki evaluoinnin mallit ja sapluunat: <https://um.fi/development-cooperation-evaluation-manual>)

LIITE II Arviointimatriisi

Arviointikysymykset	Tarkentavat kysymykset	Tietolähde	Tiedonkeruun menetelmä
TARKOITUKSEN MUKAISUUS			
1. Miten VGK-tuki myötävaikuttaa YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamiseen? Miten hankkeet kytkeytyvät SDG alatavoitteen 4.7 toimeenpanoon Suomessa, ja miten tätä kytköstä voisi kehittää edelleen?	1.1 Ovatko VGK-tuen suunnitellut ja saavutetut tulokset yhteneväisiä Agenda 2030-tavoitteiden kanssa, erityisesti alatavoitteen 4.7 kanssa?	Hankehakemukset ja hankeraportit UM, OKM ja OPH, Fingo	Asiakirja-analyysi Ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.)
	1.2 Miten VGK-tukea tulisi kehittää, jotta tukimuoto tukisi paremmin alatavoitteen 4.7 toimeenpanoa Suomessa? Miten globaalikasvatuksen koordinaatiota ja substanssiyhteistyötä voisi kehittää ja synergioita parantaa UM:n sisällä ja muiden ministeriöiden ja yhteistyötahojen kanssa?	UM, OKM ja OPH, Fingo, tutkijat, GENE	Ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.)
		Tukea saaneet järjestöt	Järjestötyöpaja
2. Kun tarkastellaan VGK-tuen kohderyhmiä ja maantieteellistä kattavuutta, mitkä kohderyhmät ja alueet tuki kattaa hyvin, ja mitkä ja miksi jäävät mahdollisesti tuen ulkopuolelle?	2.1 Mitkä kohderyhmät ja maantieteelliset alueet tuki kattaa hyvin / heikosti?	Hankehakemukset ja hankeraportit	Asiakirja-analyysi
	2.2 Mitä tukimuodon tavoitteiden saavuttamisen kannalta tärkeitä kohderyhmiä tulisi saavuttaa paremmin?	Tukea saaneet järjestöt	Järjestötyöpaja
		UM, Fingo, tutkijat, GENE	Ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.)
TULOKSELLISUUS / KEHITYSVAIKUTTAVUUS			
3. Miten VGK-tuki on saavuttanut tavoitteensa suhteessa toimijoihin ja toiminnan laajuuteen? Miten järjestökohtaiset tavoitteet ja toiminta tukevat tuelle asetettuja periaatteellisia tavoitteita?	3.1 Kuinka hyvin järjestöjen oma tavoitteenasettelu, suunnitellut aktiviteetit ja saavutetut tulokset ovat tukeneet VGK-tuen tavoitteiden toteutumista (lisääntynyt suomalaisten tietoisuus kehityskysymyksistä ja kansalaisten osallistaminen niihin)?	Hankehakemukset ja hankeraportit	Asiakirja-analyysi

	3.2 Mitkä ovat opit VGK-tuen toimivuudesta kehityspoliittisena instrumenttina? Mitä ovat tukimuodon keskeisimmät saavutukset ja haasteet, miten järjestöt sekä KEO-30 ovat vastanneet näihin?	UM, Fingo Tukea saaneet järjestöt	Ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.) Järjestökysely, järjestötyöpaja
4. Ovatko myönnetyn tuen suuruus, toteuttamisen keinot ja tuen myöntämiskriteerit linjassa asetettujen tavoitteiden kanssa? Miten tukea voidaan kehittää niin, että sen avulla paremmin saavutetaan sille asetetut tavoitteet?	4.1 Mahdollistaako VGK-tuen suuruus ja toiminnan laajuus (erilaiset toimijat ja toiminnot) VGK-tuelle asetettujen tavoitteiden saavuttamisen?	Hankeraportit UM, Fingo	Asiakirja-analyysi Ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.)
	4.2 Ovatko tuen myöntämiskriteerit linjassa VGK-tuelle asetettujen tavoitteiden kanssa?	Myöntämiskriteeristö	Asiakirja-analyysi
	4.3 Miten rahoitusinstrumentin ja hankehallinnon menettelytapoja tulisi kehittää sekä järjestöjen että UM:n osalta tuloksellisuuden ja vaikuttavuuden parantamiseksi?	UM, Fingo, GENE	Ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.)
		Tukea saaneet järjestöt Irlannin ja Portugalin VGK-evaluaatiot, DEAR-aineisto	Järjestötyöpaja, järjestökysely Asiakirja-analyysi
5. Miten VGK-tuki on vaikuttanut moninaiseen ja moniääniseen kansalaisyhteiskuntaan? Miten tukea saaneet järjestöt ovat osallistaneet kansalaisia kehitysyhteistyön toimeenpanoon ja/tai globaalin oikeudenmukaisuuden edistämiseen?	5.1 Kuinka VGK-tuki on vahvistanut tuen saaneita järjestöjä osana kansalaisyhteiskuntaa?	Hankeraportit	Asiakirja-analyysi
		Tukea saaneet järjestöt	Järjestökysely, järjestötyöpaja
		UM, Fingo	Ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.)
	5.2 Kuinka kansalaisia on osallistettu hankkeissa globaalin oikeudenmukaisuuden edistämiseen? Opit ja haasteet?	Tukea saaneet järjestöt 3 tapausesimerkkiä	Järjestökysely, järjestötyöpaja Asiakirja-analyysi, ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.)
TEHOKKUUS			
6. Millaisia muutoksia ja oppimista VGK-tuki mahdollistaa? Miten	6.1 Millaisia muutoksia (tietoisuuden lisääminen, uudet tiedot ja taidot,	Hankeraportit	Asiakirja-analyysi
		Tukea saaneet järjestöt	Järjestökysely

tuettavat järjestöt seuraavat ja mittaavat aikaansaata muutosta ja oppimista?	toiminta) järjestöt ovat saavuttaneet hankkeittensa kohderyhmissä?	3 tapausesimerkkiä	Asiakirja-analyysi, ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.)
	6.2 Miten tulospurusteisuus on toteutunut järjestöjen hanketyössä: Miten hankkeita on seurattu ja miten työstä on opittu? Miten seurantaa voisi kehittää?	Hankehakemukset ja hankeraportit	Asiakirja-analyysi
		Tukea saaneet järjestöt	Järjestökysely, järjestötyöpaja
7. Edellisestä hakukierroksesta alkaneet VGK-tuen hankkeet jaetaan kolmeen temaattiseen kategoriaan: kehitysviestintä, globaalikasvatus ja yritysten yhteiskuntavastuu. Mitkä ovat tukimuodon eri temaattisten sisältötulokulmien synergiat, erot ja mahdollisuudet? Miten ne tukevat parhaiten järjestöjen työtä ja mitä haasteita ne tuovat järjestöjen työhön? Miten yritysvastuu istuu tukimuotoon ja miten sitä voidaan kehittää edelleen?	7.1 Mitkä ovat kolmen temaattisen kategorian (viestintä, globaalikasvatus, yritysvastuu) synergiat, erot ja mahdollisuudet?	UM, Fingo	Ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.)
		Hankehakemukset ja hankeraportit	Asiakirja-analyysi
	7.2 Kuinka temaattiset kategoriat tukivat tai toivat haasteita järjestöjen työhön?	Tukea saaneet järjestöt	Järjestökysely
		Fingo	Ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.)
	7.3 Miten yritysvastuu istui tukimuotoon? Miten sitä voidaan kehittää edelleen?	Yritystukea saaneet järjestöt	Järjestökysely
		UM, Fingo	Ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.)
TÄYDENTÄVYYS			
8. Miten VGK-tuki toteutuu osana muuta kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kenttää Suomessa?	8.1 Mikä on VGK-tuen lisäarvo kehitysviestinnän ja globaalikasvatuksen kentällä Suomessa?	UM, OKM ja OPH, Fingo, tutkijat, YM, ELY-keskus, VNK, OM, Ihmisoikeuskeskus	Ryhmä/yksilöhaastattelut (Teams tms.)

LIITE III Tapausesimerkit 4 hankkeen muutoksista kohderyhmissä

Arvioinnissa valittiin tuettujen hankkeiden joukosta neljä hanketta, joiden välittömissä kohderyhmässä tapahtuneita muutoksia tarkastellaan tässä lyhyesti. Muutokset on jaettu tietoisuuden lisääntymiseen, uusien tietojen ja syvemmän ymmärryksen lisääntymiseen, uusien taitojen oppimiseen sekä muutoksiin käyttäytymisessä.

1. **Viestintähanke** (Suomen Ekumeeninen neuvosto 2016: Ekumeeninen vastuuviikko 2017-2018: Osallisen elämästä)

Hankkeen tavoite

- Tietoisuuden lisääminen naisten ja tyttöjen oikeuksista

Hankkeen kohderyhmä

- Seurakunnat ja niiden työntekijät
- Suuri yleisö
- Opiskelijat

Hankkeen toiminnoilla tavoitetut ihmiset

- Asiantuntija-aineisto naisten ja tyttöjen oikeuksista järjestön verkkosivuille: 50 000 kävijää
- Uutiskirjeet ja tiedotteet: 1 024 seurakuntaa
- 400 seurakunnan vastuuviikko: 51 000 tavoitettua henkilöä
- 101 tapahtumaa: 48 242 tavoitettua henkilöä
- 19 kokemusasiantuntijan koulutus ja vierailut 68 tilaisuudessa: 3 947 tavoitettua henkilöä
- Digitarinat sosiaalisessa mediassa: 13 516 tavoitettua henkilöä
- Vaikuttamiskampanja sosiaalisessa mediassa: 43 515 tavoitettua henkilöä
- Näyttelyt: 22 945 kävijää
- Radio-ohjelmat: 318 000 kuuntelijaa
- Oppilaitosvierailut: 140 opiskelijaa

Muutokset kohderyhmissä

- **Tietoisuuden lisääntyminen:** Hanke lisäsi eri keinoin (tilaisuuksien, radion ja internetin välityksellä) ihmisten tietoisuutta hankkeen teemoista.
- **Uusien tietojen ja syvemmän ymmärryksen lisääntyminen:** Tilaisuuksiin osallistuneista ihmisistä 86% koki, että heidän tietonsa naisten ja tyttöjen oikeuksista paranivat. Oppilaitosvierailuilla 50% opiskelijoista arvioi kykynsä ymmärtää ja analysoida globaaleja kehityskysymyksiä gender-näkökulmasta kasvaneen. He syvensivät oppimaansa mm. tehtävien, keskustelujen ja oppimateriaalien avulla ja pohtivat keinoja edistää oikeuksia omassa elinpiirissään.
- **Uusien taitojen oppiminen:** Näiden muuttumista ei mitattu hankkeessa.
- **Asenteet ja arvot:** Näiden muuttumista ei mitattu hankkeessa.
- **Käyttäytymisen muutokset:** Näiden muuttumista ei mitattu hankkeessa. Mukana olleet oppilaitokset varasivat luentoja myös vuodelle 2019 (kun hanke on jo päättynyt). Samoin seurakunnat olivat kertoneet halusta jatkaa teeman käsittelyä hankekauden jälkeen.

2. **Globaalikasvatus, koulusektori** (Suomen Rauhanliitto 2017: *Rauhankoulu – Globaali arkinen keskinäisriippuvuus ja vastuu*)

Hankkeen tavoite

- Tulevat opettajat ovat saaneet valmiuksia ja välineitä käsitellä globaaleja kehityskysymyksiä oppilaiden kanssa. Kasvattajien lisääntynyt ymmärrys kehityskysymyksistä ja niiden integroimisesta opetukseen. Sisällöllisesti hankkeessa jalkautettiin Agenda 2030 -työtä kouluihin ja kannustettiin nuoria ja heidän opettajiaan globaalivastuuseen.

Hankkeen kohderyhmä

- Opettajat ja opettajaopiskelijat

Hankkeen toiminnoilla tavoitetut ihmiset

- Koulutukset: 918 opettajaa ja opiskelijaa
- Kouluilla järjestettävät toimintapäivät: 184 toimintapäivää, 2 382 oppilasta ja 94 opettajaa

- 51 toimintapäivien ohjaajaa

Muutokset kohderyhmissä

- **Tietoisuuden lisääntyminen:** Hanke lisäsi opettajien ja opettajaopiskelijoiden tietoisuutta Agenda 2030 -työstä sekä globaalivastuusta. Metodina käytettiin muun muassa osallistavaa draamaa, jonka kautta nuoret pystyivät saamaan omakohtaista kokemusta hankkeen teemoista.
- **Uusien tietojen ja syvemmän ymmärryksen lisääntyminen:** Opettajille kehitettiin opetusmateriaaleja, minkä lisäksi yli 900 opettajaksi opiskelevaa osallistui hankkeen järjestämiin koulutuksiin. Oppilaat saivat keinoja vaikuttaa globaalin oikeudenmukaisuuden kysymyksiin.
- **Uusien taitojen oppiminen:** Opettajat ja opettajaksi opiskelevat saivat taitoja hyödyntää osallistavaa draamaa opetusmetodina.
- **Asenteet ja arvot:** Opettajien antamasta palautteesta käy ilmi, että toimintapäiviin osallistuminen lisäsi oppilaiden tietoja kehityskysymyksistä ja eriarvoisuuden vähentämisestä. Hankkeen lopussa tehdyssä vaikutusten ja laadun arviointiselvityksessä nousi esiin arvojen avartuminen, mielipiteiden laajeneminen ja empatiakyvyn kasvu.
- **Käyttätymisen muutokset:** Merkittävimpanä käyttäytymismuutoksena havaittiin monen oppilaan kohdalla empatiakyvyn kasvu. Käyttätymisen muutosta ei kuitenkaan ole konkreettisesti mitattu.

3. **Gloaalikasvatus, vapaa sivistystyö** (Helinä Rautavaaran etnografisen museon säätiö 2018: Yhteinen ilmasto. Globaalin ja lokaalin kohtaaminen Helinä Rautavaaran museossa

Hankkeen tavoite

- Tietoisuuden ja ymmärryksen lisääminen ilmastomuutoksen vaikutuksista eri puolilla maailmaa ja monipuolisen kuvan antaminen valtiosta ja niiden asukkaista aktiivisina toimijoina ilmastohaasteiden äärellä.

Hankkeen kohderyhmä

- Varhaiskasvatuksen lapset ja kasvattajat, peruskoulun ja lukiotason oppilaat ja opettajat, ammatillisen tason oppilaat ja opettajat, suuri yleisö, erityisryhmät, seniorit, lapsiperheet.

Hankkeen toiminnoilla tavoitetut ihmiset (1. vuosi)

- Näyttely: 14 214
- Opastukset: 1 637
- Työpajat: 479
- Tapahtumat: 163
- Educa-messut: 600
- HDW: 350

Muutokset kohderyhmissä

- **Tietoisuuden lisääntyminen:** Palautteen mukaan hankkeen toiminnot onnistuivat lisäämään tietoa ilmastomuutoksesta ja sen vaikutuksista ihmisten elämään eri puolilla maailmaa (95% vastaajista).
- **Uusien tietojen ja syvemmän ymmärryksen lisääntyminen:** Hanke lisäsi ymmärrystä ilmastomuutoksen konkreettisista vaikutuksista ihmisten elämään eri puolilla maailmaa. Hanke onnistui syventämään tietoisuutta siitä, kuinka välillä absurdilta tuntuva ilmastomuutos vaikuttaa käytännössä ihmisten elämään.
- **Uusien taitojen oppiminen:** Hankkeen työpajoissa harjoiteltiin käytännön taitoja, jotka liittyvät kestävään kehitykseen, esimerkiksi kuinka paikata ja parsia rikkiäisiä vaatteita tai miten syödä ilmastoystävällisesti. Empatiataitoja harjoiteltiin elämyksellisen oppimisen avulla esimerkiksi hankkeen draamapajoissa sekä hankkeen interaktiivisessa immersiiivisessä konsertissa. Hankkeen toiminnoissa pohdittiin myös eri tavoin ryhmissä ratkaisumahdollisuuksia ilmastohaasteisiin. Asiantuntijoiden jakamat näkökulmat mahdollistivat globaalien kysymysten syvän ja kriittisen pohdiskelun.
- **Asenteet ja arvot:** Asenteiden ja arvojen muuttumiseen pyrittiin opastusten ja työpajojen avulla, joilla pyrittiin koskettamaan osallistujia. Asenteiden ja arvojen mittaaminen on kuitenkin hankalaa, eikä tästä ole enempää näyttöä saatavilla tällä hetkellä.
- **Käyttätymisen muutokset:** Tämän muuttumista ei mitattu hankkeessa.

4. **Yritysvastuu** (Finnwatch 2018: Suomalaisyritysten globaalien tuotantoketjujen ilmastovaikutukset ja niiden yhteydet ihmisoikeuksiin)

Hankkeen tavoite ja toimenpiteet

- Tietoisuuden lisääminen ja yritysten liittyminen Amfori BEP-ympäristöauditointijärjestelmään.
- Yrityksiä lähestyttiin niiden omissa kanavissa (Amfori-yhteistyö), koulutuksella sekä tutkimushankkeeseen liittyneellä dialogilla. Hankkeessa järjestettiin some-kampanja ja hankkeesta tiedotettiin laajasti.

Hankkeen kohderyhmä

- Yritysten johto ja yritysten vastuullisuusasiantuntijat
- Suuri yleisö

Hankkeen tuotokset ja tavoitetut ihmiset (1. vuosi)

- Tutkimusraportti suomalaisten yritysten keinoista hallita riskimaissa toimivien aihankkijoiden kasvihuonepäästöjä
- Dialogi 37 yrityksen kanssa
- Sosiaalisen median haastekampanja (17 yritystä, 6000 allekirjoitusta)
- YouTube-yhteistyöllä yli 18 000 katsojaa
- Raportilla laaja näkyvyys päämedioissa (mm. Yle ja HS). Mediaosumien laskennallinen levikki oli 17 miljoonaa (lähde: Meltwater)
- Vaikuttavuus: 5 uutta yritystä liittynyt BEP:iin

Muutokset kohderyhmissä

- **Tietoisuuden lisääntyminen:** Hanke lisäsi suomalaisten ymmärrystä Aasian maiden päästöjen ja suomalaisen kulutuksen yhteyksistä. Suomalaisten oman kulutuksen yhteyksien avaaminen herätti myös ilmastokriittisiä ihmisryhmiä keskusteluun. (sosiaalisen median haastekampanja ja vetoituksen allekirjoittaminen, YouTube-videot, liittyminen sähköpostilistalle, medianäkyvyys)
- **Uusien tietojen ja syvemmän ymmärryksen lisääntyminen:** Hanke tavoitti suoraan 43 Amforin jäsenyritystä, joista suurimman osan kanssa käytiin syvällistä dialogia arvoketjujen päästöistä. Epäsuorasti Amfori-yhteistyön kautta tavoitettiin 2400 yritystä. (dialogi, viestintä)
- **Uusien taitojen oppiminen:** Monet hankkeen kohderyhmänä olevat yritykset heräsivät huomioimaan arvoketjuihinsa päästöjä ensimmäistä kertaa ja selvittämään mm. aasialaisten tuotantolaitostensa energialähdettä. (dialogi, koulutukset)
- **Asenteet ja arvot:** Näiden muuttumista ei mitattu hankkeessa.
- **Käyttäytymisen muutokset:** Konkreettisenä tuloksena 5 yritystä liittyi mukaan Amfori BEP -ympäristöjärjestelmään.

LIITE IV Arvioinnissa haastatellut ihmiset (27 hlöä)

- UM KEO-30 (2): Krista Orama ja Riina-Riikka Heikka
- UM muut yksiköt (4): Olli Moilanen VIE-30, Milma Kettunen VIE-30, Mikael Långström KEO-90, Marjaana Sall TUO-01
- FINGO (5): Rilli Lappalainen, Outi Hannula, Helena Nevalainen, Senja Väätäinen, Sanna Rekola
- OPH (5): Paula Mattila, Satu Honkala, Hanna Pohjonen, Anita Varsa, Santeri Suvanto
- OKM (2): Anna Mikander, Kati Anttalainen
- YM ja ELY-keskus (3): Miliza Malmelin, Tuija Mikkonen, Tanja Tuulinen
- VNK (2): Marja Innanen, Sami Pirkkala
- OM (2): Liisa Männistö, Hanna Rönty
- Ihmisoikeuskeskus (1): Tuija Kasa
- Tutkijat (1): Elina Lehtomäki

LIITE V Arvioinnissa käytetty kirjallinen aineisto

- VGK-tuen hakumateriaali- ja ohjeistus (ml. hakuilmoitukset, yleisehdot, lisäehdot ja ehtoja täydentävä ohjeistus, haku- ja raportointilomakkeet sekä näiden ohjeistus)
- Kehityspoliittinen selonteko (2016)
- Kehityspoliittinen kansalaisyhteiskuntalinjaus (2017)
- Hanke-esitykset ja kokonaisesitykset, päätösten tausta-asiakirjat
- Rahoitusta saaneiden hankkeiden haku-, tukipäätös- ja raportointimateriaali
- Kahden Euroopan maan VGK-vertaisarvioinnit ja globaalikasvatusstrategiat (Irlanti ja Portugal)
- Evaluaattoreiden täydentävä materiaali (mm. DEAR-aineisto, GENEn aineisto, CONCORDin aineisto)

LIITE VI Luettelo VGK-tukea saaneista järjestöistä 2015-2020

- o African Care ry
- o Arabikansojen ystävyyssseura ry (AKYS)
- o Attac ry
- o Biologian ja maantieteen opettajien liitto BMOL ry
- o Crash – Coalition for Research and Action for Social Justice and Human Dignity
- o Eettisen kaupan puolesta ry
- o Finnish Business & Society ry (FIBS)
- o Finnwatch ry
- o Helinä Rautavaaran etnografisen museon säätiö
- o Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö
- o Helsingin yliopiston ylioppilaskunta
- o Ihmisoikeusliitto ry
- o Interpedia ry
- o Kulttuuri- ja uskontofoorumi FOKUS ry
- o Käymäläseura Huussi ry
- o Lasten ja Nuorten Säätiö
- o Liikunnan Kehitysyhteistyö Liike ry
- o Lääkärin sosiaalinen vastuu ry
- o Maailmankauppojen liitto ry
- o Maailmanvaihto ry
- o Maan ystävät ry
- o Metropolia Ammattikorkeakoulun opiskelijakunta METKA
- o Natur och Miljö rf
- o Nuorten Akatemia
- o Pakolaisneuvonta ry - Flyktingrådgivningen rf
- o Raudaskylän Kristillinen Opisto ry
- o Rauhankasvatusinstituutti ry
- o SaferGlobe Finland ry
- o Suomen Ekumeeninen Neuvosto ry
- o Suomen Inter Press service ry
- o Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto ry
- o Suomen OneWorld -portaaliyhdistys / maailma.net
- o Suomen Partiolaiset - Finlands Scouter ry
- o Suomen Rauhanliiton Kannatusyhdistys ry.
- o Suomen Rauhanliitto
- o Suomen Somalia-verkosto ry
- o Suomen ylioppilaskuntien liitto (SYL) ry
- o Suomen Ympäristökasvatuksen Seura ry
- o Tampereen elokuvajuhlat – Tampere Film Festival ry
- o Tampereen yhteiskunnallisen opiston tuki ry
- o Turun ammattikorkeakoulun opiskelijakunta – TUO
- o Turun lähiradioyhdistys ry
- o Turun yliopiston ylioppilaskunta
- o Työväen museoyhdistys ry
- o U-landshjälp från Folk till Folk i Finland rf
- o Vasemmistofoorumi ry
- o Vasemmistonuoret ry
- o Viestintä- ja kehityssäätiö VIKES
- o Vihreä Sivistysliitto ry
- o Väestöliitto ry
- o Vähemmistöryhmien tukijärjestö Omega ry

LIITE VII Verkkopohjaisen kyselyn runko ja luettelo kyselyyn vastanneista järjestöistä

1. Järjestön nimi:

2. Kontaktihenkilö (nimi, sähköposti ja puhelin) mahdollisia lisätietoja varten:

2. Hankkeet vuosina 2015-2018

Hakukierros	Rahoitusta saaneen hankkeen nimi
2015	
2016	
2018	

4. Hankkeen pääasiallinen tyyppi

- Kehitysviestintä
- Gloaalikasvatus
- Yritysvastuu

5. Hankkeen sisällölliset teemat (Merkitse x relevanttiin teemaan/kohtaan)

Teema	Pääteema (valitse vain yksi)	Muut teemat
Agenda 2030		
Suomen kehityspolitiikka		
EU:n kehityspolitiikka		
Kestävä kehitys ja elintavat		
Ihmisoikeudet		
Pakolaiskriisi ja sen syyt, pakolaisuus		
Sukupuolten tasa-arvo		
Lasten oikeudet		
Rauhan ja väkivallattomuuden kulttuuri		
Kulttuurien monimuotoisuus		
Yritysten yhteiskuntavastuu		
Muu: mikä		

6. Mihin kehityspoliittisiin tavoitteisiin hanke kohdistuu (valitse yksi tai useampi)

Naisten ja tyttöjen aseman vahvistaminen
 Kehitysmaiden taloudellisen perustan vahvistaminen ja työpaikkojen luominen
 Koulutus, toimivat yhteiskunnat ja demokratia
 Ilmastonmuutos ja luonnonvarat
 Humanitäärinen apu
 Muu; mikä:

7. Mihin maantieteellisiin alueisiin hanke kohdistuu (Suomen lisäksi)

Eurooppa ja IVY
 Afrikka
 Aasia
 Latinalainen Amerikka
 Globaali (kaikki)

8. Kohderyhmä (valitse yksi tai useampi)

Kohderyhmä	Välitön kohderyhmä	Lopullinen kohderyhmä
Lapset		
Varhaiskasvatuksen ammattilaiset		
Peruskoulutason oppijat		
Peruskoulun opettajat		
Ammatillinen koulutus		
Ammatillisen koulutuksen opettajat		
Korkeakoulutason oppijat		
Korkeakoulujen/yliopistojen opettajat		
Viestinnän ammattilaiset		
Muu spesifi ammattiryhmä; mikä?		
Ns. ”suuri yleisö		
Muu ryhmä; mikä?		
Muu ryhmä; mikä?		

9. Mikä on VGK-tuen merkitys järjestölle? Kuvaila tuen merkitystä toiminnalenne ja millaisia muutoksia tuki on aikaansaanut järjestössänne. Miten hanke kytkeytyy järjestönne muuhun toimintaan?

10. Mikä on järjestösi oma näkemys hankkeen merkittävimmistä onnistumisista? (1-3 nostoa). Kuvaile onnistumista ja sen merkitystä.

Merkittävä onnistuminen tai saavutus 1	
Merkittävä onnistuminen tai saavutus 2	
Merkittävä onnistuminen tai saavutus 3	

11. Mikä on järjestösi oma näkemys hankkeen tuomista tärkeimmistä opeista? (1-3 nostoa). Kuvaile opittua asiaa ja sen merkitystä.

Opittu asia 1	
Opittu asia 2	
Opittu asia 3	

12. Millä tavoin hankkeessanne onnistuttiin osallistamaan ja aktivoimaan erilaisia kohderyhmiä? (1-3 nostoa) Kuvaile toimintoa ja kerro miksi tai miten se aktivoi kohderyhmäänsä.

Osallistamisen keino 1	
Osallistamisen keino 2	
Osallistamisen keino 3	

13. Millaisia muutoksia hankkeenne kohderyhmissä tapahtui? Avaa kommenttikentässä tarkemmin millaisesta muutoksesta oli kyse ja miten muutos tapahtui.

Muutos kohderyhmässä	
Tietoisuuden lisääntyminen	
Uusien tietojen ja syvemmän ymmärryksen lisääntyminen	
Uusien taitojen oppiminen (esim. kriittinen ajattelu, tunnetaidot, yhteistyötaidot)	
Asenteet ja arvot (esim. avoimuus, ennakkoluulottomuus, kunnioitus ihmisoikeuksia ja muita kulttuureita kohtaan)	
Käyttäytyminen (esim. muutokset nuoren kulutustottumuksissa tai opettajan opetustavoissa)	

14. Kuinka hakuprosessi ja raportointi toimivat?

Hakuprosessin osa-alue	Hyvä/selkeä	Kohtuullinen	Huono
Hakuohjeiden ja kaavakkeiden selkeys			
UM:ltä saatu hakemusta koskeva palaute / päätösten perustelu			
Raportointia koskeva ohjeistus			
Sähköisen hakemus- ja raportointialustan toimivuus			
Hankkeen aikainen kommunikaatio ministeriön kanssa			
Kommentteja (mikä toimii, ei toimi, muuta)			

15. Hakukierroksella 2018 tuki oli jaettu kolmeen temaattiseen kategoriaan (viestintä, globaalikasvatus ja yritysten yhteiskuntavastuu). Miten tämä jako tuki tai toi haasteita järjestönne työhön?

--

16. Mitkä ovat VGK-tuen merkittävimmät haasteet? Miten tukimuotoa tulisi kehittää?

Haaste	Kehittämisehdotus
--------	-------------------

Hakuprosessi	
Hankkeen toteuttaminen	
Seuranta ja raportointi	
UM:n kanssa käytävä kommunikointi	
Järjestöjen välinen yhteistyö	
Muu, mikä	

Kyselyyn vastanneet järjestöt: Attac ry., Biologian ja maantieteen opettajien liitto BMOL ry., Eettisen kaupan puolesta ry., Finnwatch, Helinä Rautavaaran etnografisen museon säätiö, Helsingin Diakonissalaitoksen säätiö, Lääkärin sosiaalinen vastuu ry., Maailmanvaihto ry., Natur och Miljö r.f., Nuorten Akatemia, Rauhankasvatusinstituutti ry., SaferGlobe Finland, Suomen Ekumeeninen Neuvosto, Suomen OneWorld-portaaliyhdistys, Suomen Rauhanliitto, Suomen Somaliaverkosto ry., Suomen ylioppilaskuntien liitto SYL ry., UFF, Viestintä ja kehitys -säätiö Vikes, Väestöliitto ry.

LIITE VII Järjestötyöpajan kysymykset ja luettelo osallistuneista järjestöistä

PIDEMMÄT RYHMÄPOHDINNAT

- Kohderyhmät ja keinot niiden saavuttamiseksi
  - Mitä tukimuodon tavoitteiden saavuttamisen kannalta tärkeitä kohderyhmiä tulisi saavuttaa paremmin?
  - Millä keinoilla kohderyhmät saavutetaan parhaiten? Miten eri kohderyhmiä voidaan osallistaa parhaiten?
- Tuella tavoiteltavat muutokset
  - Millaisiin muutoksiin hankkeissa pyritään? Millaisiin muutoksiin tulisi pyrkiä?
- Seuranta ja raportointi
  - Miten hankkeiden tulosseurantaa ja raportointia voitaisiin parantaa?
  - Millaista muutosta hankkeissa tapahtuu, miten sitä voidaan mitata?
  - Mitkä ovat olleet hyviä mittareita mittaamaan tuloksia?
  - Miten ja mitä työstä on opittu?

PORINAT LOPUSSA

- Mitkä ovat tukimuodon keskeisimmät haasteet ja kehittämistarpeet?

Järjestötyöpajaan osallistuneet järjestöt: African Care, Finnwatch, Helinä Rautavaaran etnografisen museon säätiö, Huussi ry., Nuorten Akatemia, Rauhankasvatusinstituutti ry., SaferGlobe Finland, Suomen Ekumeeninen Neuvosto, Suomen Rauhanliitto, Suomen Kristillinen Ylioppilasliitto, UFF, Viestintä ja kehitys -säätiö Vikes + Fingo

VGK-tuen hakukriteerit 2015-2018		
Ehdot ja linjaukset <ul style="list-style-type: none"> • Valtionavustusten yleisehdot ja viestintä- ja globaalikasvatustuen lisäehdot • Hankkeissa kehitysmaanaäkökulma OECD/DAC-kehitysapukomitean määritelmän mukaisesti • Hallituksen kehityspoliittinen toimenpideohjelma (2012) ja myöhemmin hallituksen kehityspoliittinen selonteko (2016) • Kehityspoliittinen kansalaisyhteiskuntalinjaus (2010 ja 2017) 		
2015	2016	2018
Hankekategoriat <ul style="list-style-type: none"> • Viestinnälliset hankkeet • Kasvatukselliset hankkeet 	Hankekategoriat <ul style="list-style-type: none"> • Viestinnälliset hankkeet • Kasvatukselliset hankkeet 	Hankekategoriat <ul style="list-style-type: none"> • Viestinnälliset hankkeet • Kasvatukselliset hankkeet • Yritysten yhteiskuntavastuu
Painopisteet <ul style="list-style-type: none"> • Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa • Kaksivuotiset hankkeet • Kasvatukselliset hankkeet, missä oppilaitosyhteistyötä 	Painopisteet <ul style="list-style-type: none"> • Agenda 2030:n ja kestävän kehityksen tavoitteiden merkitys ja pakolaiskriisien syyt kasvatuksellisissa hankkeissa • Yhteishankkeet muiden toimijoiden kanssa, mukaan lukien järjestöjen ja yritysten välinen yhteistyö 	Painopisteet <ul style="list-style-type: none"> • Viestinnälliset hankkeet: tietoisuuden lisääminen Agenda 2030:sta, Suomen kehityspolitiikasta ja kehityskysymyksistä • Kasvatukselliset hankkeet: koulumaailma ja vapaa sivistystyö, globaalikasvatus ja kestävä kehitys • Yritysvastuu ja yhteiskuntavastuuhankkeet: tietoisuuden lisääminen yritysvastuun ja yhteiskuntavastuun merkityksestä kestävässä kehityksessä • Suunnitelmalliset yhteistyökumppanuudet • Uusien toimintatapojen kehittäminen tämän hetken media- ja kasvatustyöhön • Tietoisuuden lisääminen Agenda 2030:sta
Hankehakemusten arviointikriteerit <ul style="list-style-type: none"> • Sisällöllinen vahvuus: yhteiskunnallinen ja kehityspoliittinen merkitys, hankkeen seuranta ja arviointi, hankkeen vaikutukset ja -keinot • Kohderyhmä • Kumppanuudet • Kustannustehokkuus, kulujen hyväksyttävyyys, omarahoitusosuus • Järjestön kapasiteetti • Aiempien hankkeiden toteutus ja raportointi 	Hankehakemusten arviointikriteerit <ul style="list-style-type: none"> • Vähimmäiskriteerit • Erityinen asiantuntemus viestinnästä tai kehityskasvatuksesta • Kumppanuudet • Hankkeen toimintojen tulosperustaisuus • Hankkeen kohderyhmän valinta, määrittely, osallistaminen ja viestin suunnitelmallinen levittäminen; uusien kohderyhmien saavuttaminen. • Hankkeen innovatiivisuus esim. toimintatavoissa tai kumppanuuksissa • Riskien hallinnan kattavuus 	Hankehakemusten arviointikriteerit <ul style="list-style-type: none"> • Vähimmäiskriteerit • Laaja (tai yritysvastuuhankkeissa strategisesti keskeinen) kohderyhmä, kohderyhmän saavuttaminen ja mittaaminen • Resurssien suhde tavoitteisiin, toimintoihin, aikatauluun ja kohderyhmään • Budjetti ja aikataulu • Erityinen asiantuntijuus ja kokemus hankkeen kategorian alalta • Riskit ja niihin varautuminen • Lisäksi kasvatuksellisissa hankkeissa globaalivastuullisuuden vahvistaminen ja opetussuunnitelmiin kytkeytyminen • Lisäksi yritys- ja yhteiskuntavastuuhankkeissa yhteistyö ja dialogi yksityissektorin kanssa

	<ul style="list-style-type: none"> • Aikataulun ja budjetin realistisuus sekä hankkeen kustannustehokkuus • Tulosten kestävyys • Hankkeen seuranta • Aiempien hankkeiden tulokset ja niiden hyödyntäminen • Yhtymäkohtien huomiointi ja täydentävyys samalla sektorilla toimijoiden kanssa • Vapaaehtoistyön tuoma lisäarvo • Hakuilmoituksessa ilmoitettujen painopisteiden osuus hankkeen sisällössä • Kasvatuksellisissa hankkeissa tavoitteiden ja sisällön yhteys opetussuunnitelmiin. 	
<p>Muuta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omarahoitusosuus 10%, josta puolet voi olla vapaaehtoistyötä • 1- tai 2-vuotiset hankkeet 	<p>Muuta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omarahoitusosuus 10%, josta puolet voi olla vapaaehtoistyötä • 1- tai 2-vuotiset hankkeet 	<p>Muuta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omarahoitus 10% rahana • 2-vuotiset hankkeet